

STRATEGIA ROZWOJU GMINY STRZYŻÓW

2022 - 2030

Spis treści

1.	Wstęp	4
2.	Metodologia Strategii Rozwoju Gminy Strzyżów na Lata 2022-2030	6
2.1.	Pojęcie Strategii Rozwoju	7
2.2.	Wymogi prawne opracowania	8
2.3.	Procedura formułowania Strategii Rozwoju Gminy Strzyżów	8
3.	Diagnoza Gminy Strzyżów	10
3.1.	Położenie geograficzne i administracyjne oraz uwarunkowania demograficzne	11
3.2.	Oświata i wychowanie	18
3.3.	Ochrona zdrowia	20
3.4.	Pomoc społeczna	21
3.5.	Aktywność obywatelska mieszkańców	31
3.6.	Bezpieczeństwo publiczne	34
3.7.	Środowisko naturalne i formy ochrony przyrody	36
3.8.	Dziedzictwo kulturowe, turystyka i rekreacja	42
3.9.	Planowanie przestrzenne	56
3.10.	Infrastruktura komunikacyjna i transport publiczny	58
3.11.	Gospodarka mieszkaniowa i budownictwo	61
3.12.	Infrastruktura techniczna	64
3.13.	Rynek pracy i bezrobocie	70
3.15.	Gospodarka i rolnictwo	74
3.16.	Gospodarka finansowa	80
4.	Gmina w oczach mieszkańców	85
5.	Wnioski z diagnozy – Analiza SWOT	92
6.	Główne problemy w obszarach strategii	97
7.	Plan operacyjny strategii rozwoju Gminy Strzyżów na lata 2022-2030 oraz kierunki interwencji rozwoju Gminy	99
7.1.	Misja i wizja	100
7.2.	Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia	101
8.	Wieloletni Plan inwestycyjny	119
9.	Część planistyczna	123
9.1.	Rozwój strategiczny Gminy Strzyżów w latach 2022-2030	124
9.2.	Drzewo problemów	124
9.3.	Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie	124

9.4.	Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji wraz z zakresem planowanych działań....	127
9.5.	Model strukturalny funkcjonalno – przestrzennej gminy	142
10.	System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych.....	153
10.1.	Wdrażanie zapisów Strategii	154
10.2.	System monitorowania i ewaluacji Strategii Rozwoju Gminy Strzyżów.....	154
10.3.	Raport z realizacji Strategii Rozwoju Gminy Strzyżów.....	156
10.4.	Ewaluacja – ocena skutków wdrażania zapisów Strategii	157
10.5.	Zasady aktualizacji	159
10.6.	Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	159
10.7.	Informowanie lokalnej społeczności	161
11.	Ramy finansowe oraz źródła finansowania	162
	Spis tabel	165
	Spis map	168
	Spis wykresów	170
	Spis zdjęć	172

ROZDZIAŁ 1

WSTĘP

Strategia Rozwoju Gminy Strzyżów na lata 2022-2030 jest podstawowym i najważniejszym dokumentem, diagnozującym uwarunkowania i potrzeby rozwojowe oraz potencjał gminy i na tej podstawie wskazującym obszary, cele i kierunki polityki rozwoju w perspektywie najbliższych lat. Dokument nie jest zbiorem gotowych projektów do wdrożenia, ale podstawą, na bazie której powstaną w kolejnych latach programy i projekty uwzględniające istniejące w danym momencie możliwości finansowe i bieżące potrzeby społeczne.

Strategia Rozwoju Gminy Strzyżów na lata 2022-2030 pełni trzy podstawowe role: kierunkowania i zabezpieczenia ciągłości polityki rozwoju, podstawy do wnioskowania o dofinansowanie na kluczowe działania rozwojowe oraz integrującą, a jej nadrzędnym założeniem jest synergizacja polityki środowiskowej, gospodarczej, przestrzennej i społeczno-kulturowej z wykorzystaniem potencjału współpracy z gminami ościennymi – dla poprawy warunków życia, pracy i spędzania czasu wolnego na terenie gminy, doskonalenia dostępności i jakości usług publicznych oraz zapewnienia zrównoważonego rozwoju całej wspólnoty lokalnej.

Strategia Rozwoju Gminy Strzyżów na lata 2022-2030 jest dokumentem nadrzędnym względem innych dokumentów planistyczno-strategicznych obowiązujących w Gminie Strzyżów, a także spójnym z dokumentami wyższego rzędu – Strategią Rozwoju Województwa - Podkarpackie 2030 oraz Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030. Podstawowym dokumentem prawnym wykorzystywanym podczas przygotowania Strategii była ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym z uwzględnieniem zapisów ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 r. poz. 1057).

Opracowanie Strategii Rozwoju Gminy Strzyżów na lata 2022-2030 było procesem wieloetapowym, szeroko angażującym mieszkańców gminy oraz przedstawicieli instytucji i organizacji. Praca rozpoczęła się od stworzenia mapy problemów i wyzwań dla gminy Strzyżów w sześciu obszarach – środowisko, ekonomia, ludzie, życie, zarządzanie i mobilność. Lista wyzwań powstała w oparciu o analizę danych statystycznych, polityk, dokumentów strategicznych obowiązujących w gminie oraz literatury przedmiotu. Równocześnie prowadzone były wywiady bezpośrednie z wybranymi pracownikami Urzędu. Przygotowana została także ankieta badająca opinię mieszkańców na temat jakości życia w gminie.

**Burmistrz Strzyżowa
Waldemar Góra**

URZĄD MIEJSKI
W STRYZÓWIE

ROZDZIAŁ 2

METODOLOGIA STRATEGII ROZWOJU GMINY STRYZÓW NA LATA 2022 - 2030

2.1. Pojęcie Strategii Rozwoju

Strategia Rozwoju jest dokumentem, który w jasny sposób wskazuje kierunki, w jakich powinna zmierzać gmina, aby zapewnić zrównoważony rozwój, a mieszkańcom poprawę jakości życia. Jej celem jest znalezienie odpowiedzi na pytanie, co trzeba zrobić, aby funkcjonować i rozwijać się w przyszłości. Strategia Rozwoju Strzyżów to plan długofalowego działania Rady Miejskiej w Strzyżowie, Burmistrza Strzyżowa i wspierających go urzędników z Urzędu Miejskiego w Strzyżowie oraz wszystkich, którym na sercu leży lepsze jutro gminy, wobec szans i zagrożeń wynikających ze zmieniającego się otoczenia i działań innych podmiotów. Zgodnie z zapisami Strategii Rozwoju działanie takie jest ukierunkowane przez wartości i opcje uznane przez społeczność lokalną, bazujące na wewnętrznym potencjale sił i uwzględniające jej wewnętrzne słabości.

Strategia Rozwoju ma charakter krótkookresowy tzn. obejmuje zwykle okres kilku lat. Dłuższa perspektywa dla potrzeb jednostek samorządu terytorialnego nie jest zasadna, ponieważ powoduje, że cele stają się mniej realne np. nie spełniają kryterium SMART (Konkretność, Mierzalność, Afirmatywność, Realistyczność, Określone w czasie).

Strategia Rozwoju nie może zawierać precyzyjnej listy inwestycji do realizacji, a jedynie wskazać te kluczowe, ponieważ z definicji jest to domeną Wieloletnich Prognoz Finansowych. Tak szczegółowe informacje mogą być umieszczane tylko w dokumentach, które zawierają stale aktualizowane plany finansowe. Popęlenie takiego błędu spowodowałoby, że Strategia Rozwoju bardzo szybko straciłaby swoją aktualność i wystąpiłaby konieczność zmiany przez Radę Miejską.

Warto zauważyć, że Strategia Rozwoju jest dokumentem „otwartym”, nie powinien być opracowaniem „zamkniętym w szafie”, o którym przypomina się tylko wtedy, gdy istnieje konieczność dodatkowego uzasadnienia dokumentacji aplikacyjnej do programu operacyjnego. Przyjmuje się, że mogą pojawić się czynniki wewnętrzne i zewnętrzne w istotny sposób wpływające na założenia dokumentu. Dlatego proces realizacji Strategii Rozwoju powinien mieć charakter dynamicznej ciągłości, uwzględniającej możliwe zmiany uwarunkowań, w celu ewentualnej korekty planów.

Strategia Rozwoju jest dokumentem, który w swoich założeniach ma być wzorem rozwoju gminy. Określa on m. in.: ostateczną wizję rozwoju, operacyjne i strategiczne cele wraz z zadaniami a także sposobem ich realizacji.

Dokument ten musi przede wszystkim wyróżniać się pewnymi cechami:

- zawierać analizę sytuacji na danym terenie,
- opracowywany plan działań musi odpowiadać na problemy tego obszaru,
- powinien być oparty na zasobach lokalnych i wskazywać wyraźnie na oddolny charakter jego realizacji,
- powinien zawierać opis kluczowych celów strategicznych,
- powinien zawierać system monitorowania, aktualizacji i oceny.

Strategia Rozwoju stanowi podstawę działania gminy, programów i przedsięwzięć, a także polityki przestrzennej (jedna z podstaw dla sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy). Informuje o warunkach podejmowania

i realizacji wszelkich działań w gminie. Podnosi wiarygodność wobec partnerów zewnętrznych, dla których niejednokrotnie stanowi podstawę oceny współpracy z gminą lub lokalizacji własnych działań na terenie gminy.

Stanowi podstawę korzystania przez gminę z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej i innych zewnętrznych źródeł finansowania. Zgodnie z Dyrektywą Unii Europejskiej każda jednostka samorządowa powinna opierać swoje działania inwestycyjne współfinansowane ze środków Unii Europejskiej na planie strategicznym. Po wstąpieniu Polski do UE Strategia Rozwoju oraz Program Rozwoju są wskazywane, jako jedne z najważniejszych dokumentów (nadrzędne wobec innych dokumentów) w funkcjonowaniu Jednostek Samorządu Terytorialnego, przedstawiające kierunki rozwoju jednostki na najbliższe lata.

Najważniejsze jest jednak, że Strategia Rozwoju tworzy platformę współdziałania wszystkich zainteresowanych podmiotów - głównych aktorów życia publicznego (mieszkańców, organizacji pozarządowych i stowarzyszeń, przedsiębiorców oraz władz gminy), w celu wypracowania wspólnej przyszłości, odpowiadającej ich potrzebom.

2.2. Wymogi prawne opracowania

Podstawą prawną uchwalenia Strategii Rozwoju Gminy Strzyżów na lata 2022-2030 jest ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Zgodnie z art. 10e ust. 1 te same ustawy gmina może opracować strategię rozwoju gminy, natomiast art. 10f ust. 2 określa, że projekt strategii opracowuje burmistrz oraz przedkłada go zarządowi województwa w celu wydania opinii, dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie, określonych w strategii rozwoju województwa.

Poprzednia strategia została opracowana w 2016 r. i uchwalona na lata 2016-2025, Obecnie, w stosunku do tego okresu, zmieniły się uwarunkowania społeczne i gospodarcze m.in. dzięki absorpcji środków unijnych i krajowych zmodernizowano szereg dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych oraz gminnych, zmieniła się skala infrastruktury technicznej (w tym zwłaszcza wodno-kanalizacyjnej, której długość w ostatnich latach zwiększyła się). Jednak najważniejszym argumentem przemawiającym za aktualizacją strategii są ramy wieloletnie budżetu Unii Europejskiej, które zobowiązują gminę do opracowania wizji rozwoju uwzględniającej nowe wyzwania i polityki horyzontalne.

Powyższe przesłanki jednoznacznie wskazują, iż pożądane jest, aby gmina Strzyżów ponownie oceniła swój potencjał i uwarunkowania rozwoju, a także na nowo określiła cele i kierunki, które będą optymalne w nowych uwarunkowaniach.

2.3. Procedura formułowania Strategii Rozwoju Gminy Strzyżów

Procedura formułowania Strategii Rozwoju Gminy Strzyżów na lata 2022-2030 jest złożonym procesem, w ramach, którego należy wymienić następujące etapy:

Etap I – Przygotowanie do wdrożenia:

- Decyzja samorządu o rozpoczęciu procedury formułowania strategii rozwoju lokalnego,
- Wybór zespołu ekspertów zewnętrznych,
- Przygotowanie ankietyzacji mieszkańców.

Etap II – Przygotowanie diagnozy:

- Zbieranie i analiza danych o gminie,
- Analiza dokumentów strategicznych lokalnych, regionalnych, krajowych i europejskich,
- Ocena przebiegu procesów rozwojowych w przeszłości,
- Analiza zasobów gminy oraz trendów społeczno-gospodarczych,
- Identyfikacja słabych i mocnych stron gminy,
- Określenie szans i zagrożeń rozwoju gminy.

Etap III – Hierarchizacja celów:

- Sformułowanie wizji i misji gminy,
- Opracowanie scenariuszy rozwoju gminy,
- Określenie strategicznych celów rozwoju,
- Określenie celów operacyjnych,
- Hierarchizacja celów.

Etap IV – Implementacja strategii:

- Konsultacje dokumentu ze społecznością lokalną,
- Określenie podmiotów, procedury oraz monitoringu w procesie wdrażania strategii,
- Przyjęcie Strategii Rozwoju przez Radę Miejską w Strzyżowie,
- Realizacja projektów przyczyniających się do osiągnięcia celów strategicznych.

ROZDZIAŁ 3

DIAGNOZA GMINY STRZYŻÓW

3.1. Położenie geograficzne i administracyjne oraz uwarunkowania demograficzne

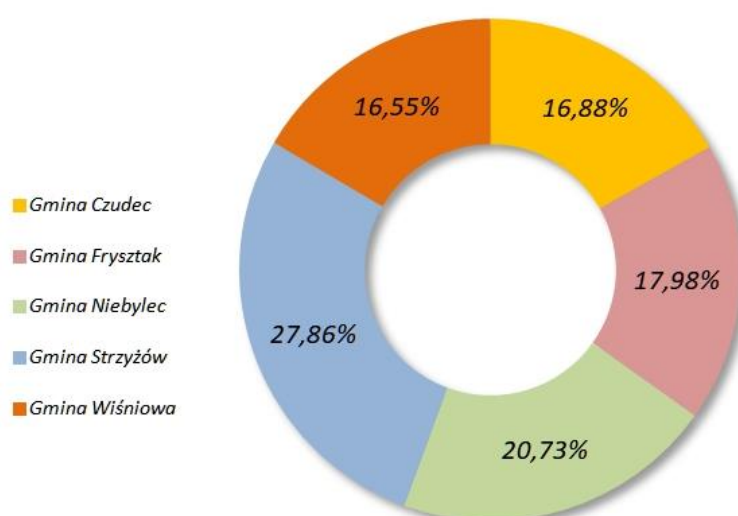
Gmina Strzyżów stanowi część powiatu strzyżowskiego oraz województwa podkarpackiego. Zaliczana jest do gmin miejsko-wiejskich. Całkowita jej powierzchnia wynosi 140,23 km² i zajmuje 27,86 % powierzchni powiatu strzyżowskiego. W skład gminy wchodzi miasto Strzyżów oraz czternaście miejscowości:

- Bonarówka,
- Brzeżanka,
- Dobrzechów,
- Gbiska,
- Glinik Charzewski,
- Glinik Zaborowski,
- Godowa,
- Grodzisko,
- Łętownia,
- Tropie,
- Wysoka Strzyżowska,
- Zawadka,
- Żarnowa,
- Żyznów.

Główną miejscowością oraz siedzibą gminy jest miasto Strzyżów, które pełni rolę ośrodka administracyjno-kulturowego.

Gmina Strzyżów sąsiaduje: od południa z gminami Wojaszówka (powiat krośnieński) oraz Korczyna (powiat krośnieński), od wschodu z gminą Niebylec (powiat strzyżowski), od zachodu z gminami Wiśniowa (powiat strzyżowski) oraz Wielopole Skrzyńskie (powiat ropczycko-sędziszowski), a od północy z gminą Czudec (powiat strzyżowski).

Wykres 1 Powierzchnia gmin powiatu Strzyżowskiego w procentach

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL

Mapa 1 Położenie Gminy Strzyżów na tle Województwa Podkarpackiego

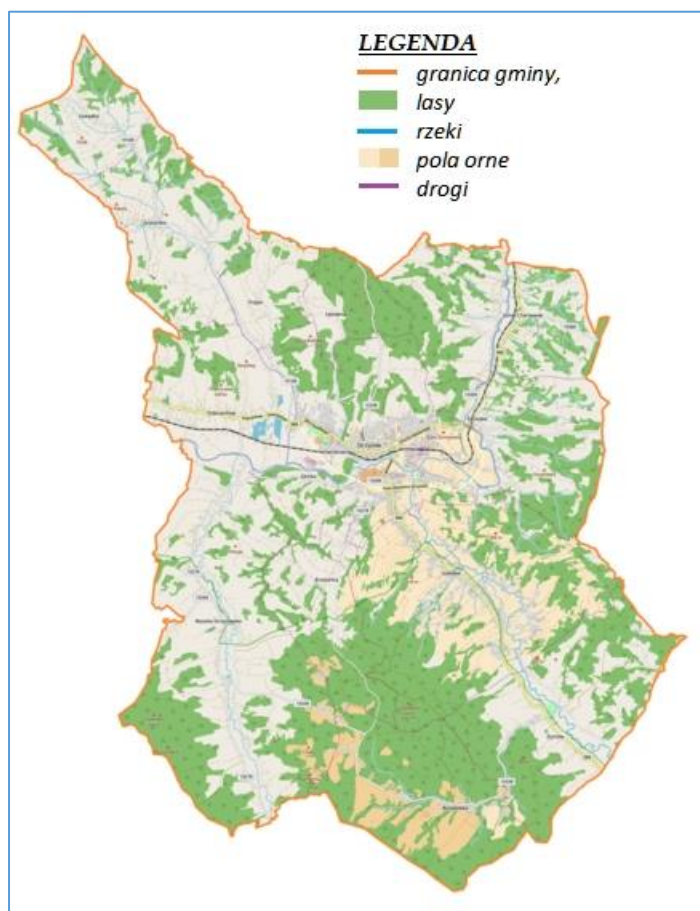
Źródło: opracowanie własne na podstawie mapy Urzędu Statystycznego w Rzeszowie

Mapa 2 Gmina Strzyżów na tle powiatu Strzyżowskiego

Źródło: <http://strzyzowski.pl>

Mapa 3 Gmina Strzyżów

Źródło: na podstawie pl.wikipedia.org

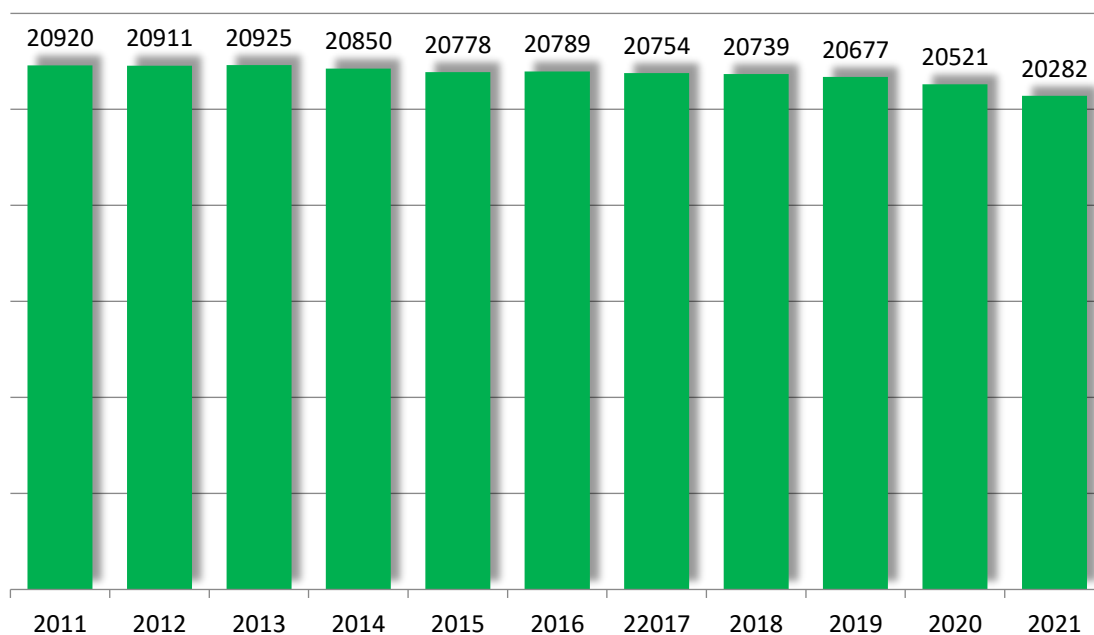
Tabela 1 Ludność, średnia gęstość zaludnienia oraz powierzchnia gmin powiatu strzyżowskiego

Jednostka terytorialna	Ludność				Wzrost/spadek [%]	Powierzchnia [km ²]
	2017		2021			
	Osób/km ²	mieszkańcy	Osób/km ²	mieszkańcy		
Gmina Czudec	140	11 843	138	11 719	- 1,05	84,96
Gmina Frysztak	115	10 467	113	10 279	- 1,80	90,51
Gmina Niebylec	101	10 504	100	10 449	- 0,52	104,37
Gmina Strzyżów	148	20 754	145	20 282	- 2,27	140,23
Gmina Wiśniowa	97	8 122	95	7 920	- 2,49	83,29
Powiat Strzyżowski	123	61 690	120	60 649	- 1,69	503,36

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL

Na przestrzeni ostatnich lat, w większości gmin powiatu strzyżowskiego można zauważyć tendencję spadkową, jeśli chodzi o liczbę mieszkańców. Biorąc pod uwagę lata 2017 i 2021, najwięcej mieszkańców ubyło w gminie wiejskiej Wiśniowa, gdzie ubyło 202 osoby (spadek populacji o 2,49 %), oraz w gminie Strzyżów w której ubyło 472 osoby (spadek liczby mieszkańców o 2,27%). Na przestrzeni ostatnich 10 lat, liczba mieszkańców gminy Strzyżów zmniejszyła się o 638 osoby, to jest o 3,05 %. W latach 2011-2016 występowała powolna tendencja spadkowa liczby mieszkańców. Sytuacja ta została przedstawiona na poniższym wykresie:

Wykres 2 Stan ludności w gminie Strzyżów na przestrzeni 2011-2021r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL

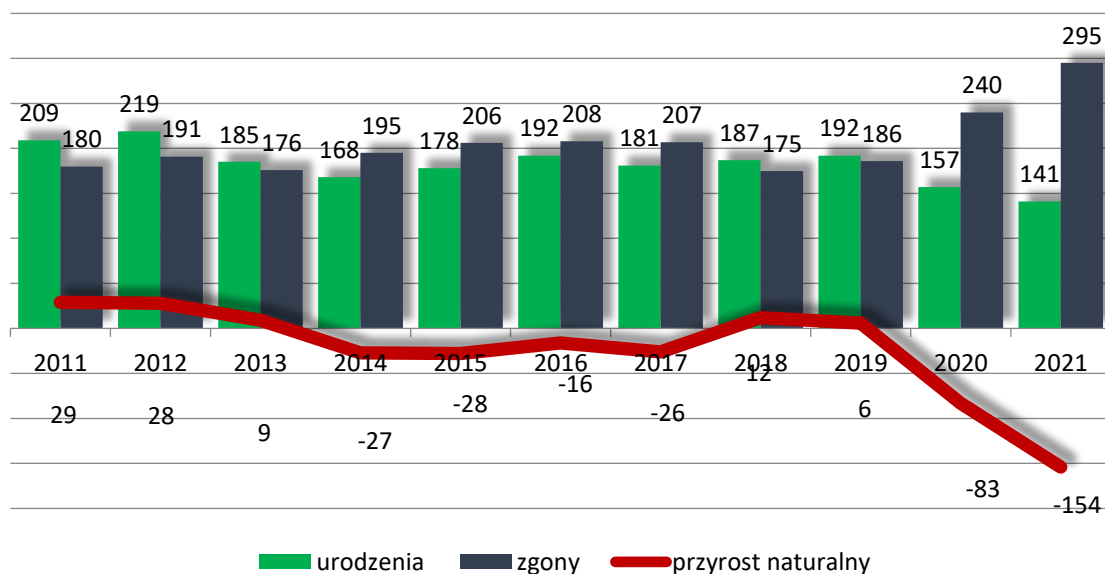
Jednym z kluczowych czynników wpływających na zmianę liczby ludności jest ruch naturalny ludności oraz wynikający z niego przyrost naturalny. Liczbę urodzeń i zgonów w gminie Strzyżów, a także wartość przyrostu naturalnego na przestrzeni lat 2011-2021 przedstawia poniższa tabela oraz wykres.

Tabela 2 Liczba urodzeń i zgonów oraz przyrost naturalny w gminie Strzyżów na przestrzeni lat 2011-2021

Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
urodzenia	209	219	185	168	178	192	181	187	192	157	141
zgony	180	191	176	195	206	208	207	175	186	240	295
Przyrost naturalny	29	28	9	-27	-28	-16	-26	12	6	-83	-154

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL

Wykres 3 Liczba urodzeń i zgonów oraz przyrost naturalny w gminie Strzyżów na przestrzeni lat 2011-2021

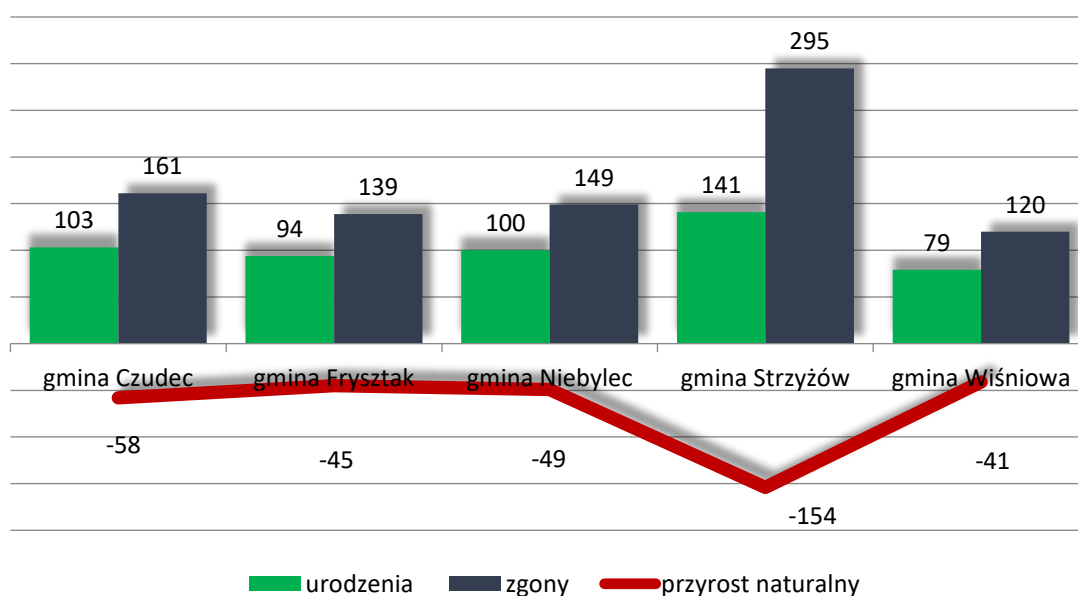

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL

Powyższe dane wskazują ogólnie, na utrzymywaniu się w gminie Strzyżów ogólnego trendu spadkowego liczby urodzeń. W roku 2021 gmina miała najgorszy bilans przyrostu naturalnego w powiecie.

Liczbę urodzeń, zgonów oraz przyrost naturalny w 2021 r. na tle pozostałych gmin powiatu strzyżowskiego, przedstawia poniższy wykres.

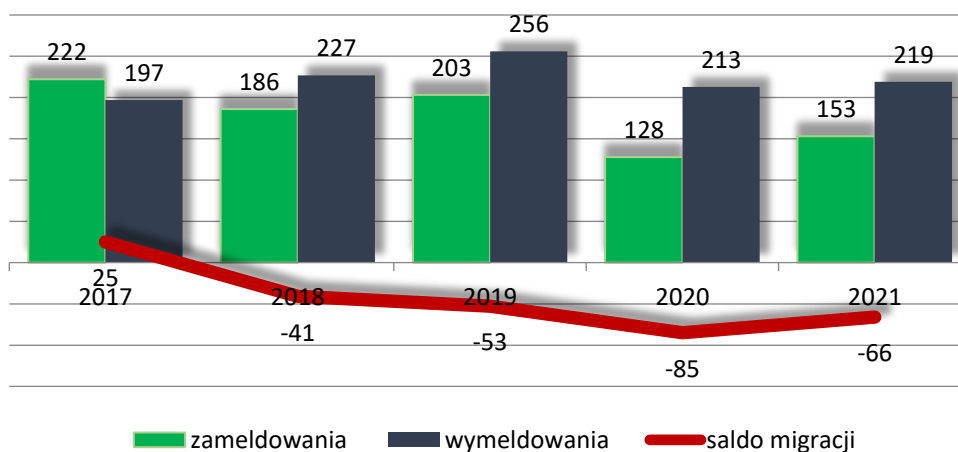
Wykres 4 Liczba urodzeń, zgonów oraz przyrost naturalny na terenie gmin powiatu strzyżowskiego w roku 2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL

Innym zasadniczym czynnikiem, mającym wpływ na liczbę ludności w gminie jest saldo migracji. W 2021 roku, według danych GUS zarejestrowano 153 zameldowań, w tym 7 zameldowań z zagranicy oraz 219 wymeldowań, w tym 2 wymeldowania za granicę, w wyniku czego saldo migracji wyniosło dla gminy Strzyżów wartość - 66. Liczbę zameldowań i wymeldowań ogółem oraz saldo migracji na przestrzeni lat 2017-2021 przedstawia poniższy wykres.

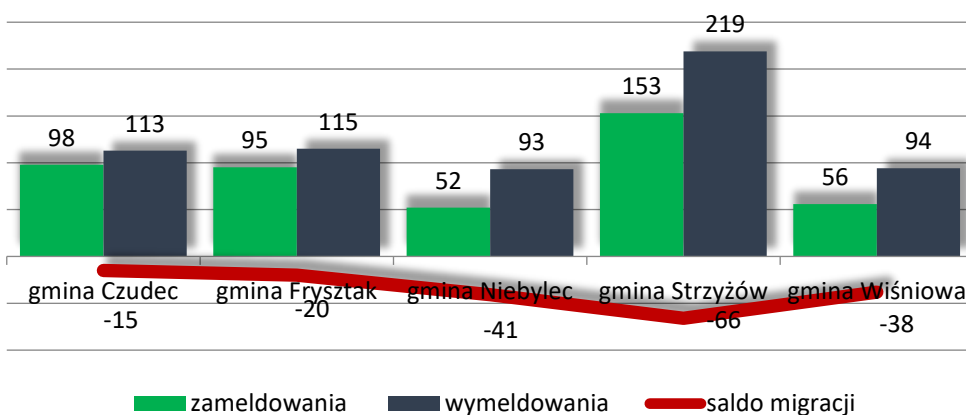
Wykres 5 Liczba zameldowań i wymeldowań ogółem oraz saldo migracji w gminie Strzyżów na przestrzeni lat 2017-2021.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL

Na podstawie powyższych danych można przyjąć, że duży wpływ na zmniejszającą się liczbę mieszkańców w gminie ma ujemne saldo migracji, co z kolei wpływa na sytuację społeczno-gospodarczą oraz potencjał demograficzny gminy. Istotnym problemem jest również odpływ ludzi młodych, wykształconych, aktywnych i innowacyjnych, co przyczynia się do zmniejszania potencjalnych zasobów pracy, a także obniżania ich jakości. Ujemne saldo migracji występuje w każdej z gmin powiatu strzyżowskiego, a najniższe w gminie miejsko-wiejskiej Strzyżów. Dane te zostały przedstawione w poniższym wykresie.

Wykres 6 Liczba zameldowań i wymeldowań ogółem oraz saldo migracji na terenie gmin powiatu strzyżowskiego w roku 2021.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL

Wśród mieszkańców gminy Strzyżów, najliczniej reprezentowaną grupą wiekową są osoby w wieku od 0 do 19 lat, których liczba na koniec 2021 roku wyniosła 3 791 osób, co stanowiło 18,69 % ogółu ludności gminy. Kolejne miejsca w strukturze wiekowej mieszkańców gminy zajmują grupy wiekowe: ponad 65 lat (18,27 % ogółu) oraz 40-49 lat (16,33 % ogółu). Szczegółowe dane w tej kwestii przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3 Struktura wiekowa mieszkańców gminy Strzyżów w 2021 roku

Przedział wiekowy	ogółem		w tym mężczyźni		w tym kobiety	
	Ilość mieszkańców	% ogółu mieszkańców	Ilość mężczyzn	% ogółu mężczyzn	Ilość kobiet	% ogółu kobiet
0-19	3 791	18,69	2 018	20,10	1 773	17,31
20-24	1 103	5,44	603	6,01	500	4,88
25-29	1 292	6,37	699	6,96	593	5,79
30-39	3 122	15,39	1 585	15,79	1 537	15,01
40-49	3 312	16,33	1 690	16,83	1 622	15,84
50-59	2 592	12,78	1 259	12,54	1 333	13,02
60-64	1 365	6,73	675	6,72	690	6,74
65 i więcej	3 705	18,27	1 511	15,05	2 194	21,42
Razem	20 282	100	10 040	100	10 242	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

3.2. Oświata i wychowanie

Oświata pełni niezwykle istotną rolę w sferze społecznej i kształtowaniu kapitału ludzkiego. Znaczenie oświaty w gminie jest bardzo duże, o czym świadczą między innymi nakłady finansowe, jakie są na nią ponoszone z budżetu gminy. Na terenie gminy Strzyżów funkcjonują publiczne placówki oświatowe:

Żłobki:

- Żłobek Samorządowy w Strzyżowie,

Przedszkola:

- Przedszkole Samorządowe „Michałki” w Strzyżowie,
- Przedszkole Samorządowe w Tropii,

Placówki niepubliczne:

- Przedszkole Niepubliczne Sióstr Serafitek w Strzyżowie,
- Niepubliczne Przedszkole Krasnale w Strzyżowie,
- Niepubliczny Terapeutyczny Punkt Przedszkolny ZUZIA w Strzyżowie,
- Przedszkole Maluszkowo w Dobrzechowie,
- Wesoły i Kreatywny Przedszkolak w Strzyżowie.

Szkoły Podstawowe:

- Szkoła Podstawowa nr 1 im. Orła Białego w Strzyżowie,
- Szkoła Podstawowa nr 2 im. Marii Konopnickiej z Oddziałami Dwujęzycznymi w Strzyżowie,
- Szkoła Podstawowa im. Armii Krajowej w Żarnowej,
- Szkoła Podstawowa im. Rotmistrza Witolda Pileckiego w Żyznowie,

Szkoły podstawowe prowadzone przez Stowarzyszenia:

- Szkoła Podstawowa w Brzeżance,
- Szkoła Podstawowa w Gliniku Charzewskim,
- Szkoła Podstawowa im. Hugona Kołłątaja w Gliniku Zaborowskim,
- Szkoła Podstawowa nr 1 im. Św. Jana Kantego w Wysokiej Strzyżowskiej,

Zespoły Szkół:

- Zespół Szkół w Grodzisku (szkoła podstawowa i przedszkole),
- Zespół Szkół w Dobrzechowie (szkoła podstawowa i przedszkole),
- Zespół Szkół im. Jana Pawła II w Godowej (szkoła podstawowa i przedszkole),
- Zespół Szkół w Wysokiej Strzyżowskiej (szkoła podstawowa i przedszkole),

Szkoły ponadpodstawowe:

- Liceum Ogólnokształcące im. Adama Mickiewicza w Strzyżowie,
- Zespół Szkół Technicznych w Strzyżowie w skład której wchodzi:
 - Branżowa Szkoła I stopnia,
 - Branżowa Szkoła II stopnia,
 - Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych,
 - Technikum,

Inne:

- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Strzyżowie,
- Centrum Kształcenia Zawodowego w Dobrzechowie,
- Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia im. Zygmunta Mycielskiego w Strzyżowie,

W celu wykonywania zadań z zakresu wspólnej obsługi organizacyjnej, administracyjnej, finansowo-księgowej i prawnej dla szkół, których organem prowadzącym jest Gmina Strzyżów, utworzone zostało Centrum Usług Wspólnych Gminy Strzyżów, będące gminną jednostką organizacyjną.

Według danych GUS z 2020 roku, do wszystkich placówek oświatowych na terenie gminy Strzyżów uczęszczało 3 283 uczniów, z tego 483 do placówek przedszkolnych. W stosunku do 2016 roku, liczba uczniów we wszystkich placówkach zwiększyła się o 598. Dane dotyczące liczby uczniów oraz oddziałów w placówkach oświatowych w roku 2016-2020 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4 Liczba uczniów w placówkach oświatowych w roku 2016-2020 bez klas specjalnych*)

Rodzaj placówki/rok	2016	2017	2018	2019	2020
Licea ogólnokształcące Dla dorosłych	44	40	29	25	9
Licea ogólnokształcące dla młodzieży	309	282	236	365	375
Szkoły artystyczne	72	116	116	123	120
Szkoły średnie zawodowe	398	432	439	548	561

Szkoły branżowe II st.	203	178	186	240	246
Szkoły podstawowe	1 141	1 313	1 517	1 543	1 536
Przedszkola	478	496	499	494	483
Razem	1 504	1 544	1 505	1 795	1 794

^{*)} Na dzień opracowania zestawienia brak danych za rok 2021 w bazie BDL

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

3.3. Ochrona zdrowia

Dostęp do opieki zdrowotnej jest jednym z istotnych czynników wpływających na sytuację zdrowotną i jakość życia mieszkańców gminy. Na terenie gminy Strzyżów opiekę zdrowotną mieszkańcom zapewnia 8 podmiotów i 12 placówek ochrony zdrowia (dane z roku 2022):

Publiczne placówki służby zdrowia:

- Powiatowy Szpital w Strzyżowie,
- Oddział Pomocy Doraźnej w Strzyżowie,
- Przychodnia Powiatowa – Zespół Opieki Zdrowotnej w Strzyżowie,

Prywatne placówki służby zdrowia:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej s.c. w Strzyżowie
 - Oddział w Grodzisku,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Eskulap” Spółka Partnerska w Strzyżowie,
 - Oddział w Gliniku Charzewskim,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „BAN-MED” Dobrzechów,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej EURO-REHMED w Strzyżowie,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Orto-Vita w Strzyżowie (opieka stomatologia).

Placówki świadczące opiekę zdrowotną na terenie gminy Strzyżów, realizują działania związane w szczególności z badaniem i poradą lekarską w zakresie kompetencji lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej, opieką stomatologiczną, laryngologiczną, specjalistyczną, ambulatoryjną opieką położniczo-ginekologiczną, pielęgniarstwem środowiskowo-rodzinnym i szkolno-wychowawczym, a także szczepieniami ochronnymi i działaniami profilaktycznymi.

Prócz nich, na terenie gminy, w roku 2021 funkcjonowało 6 aptek, w tym 5 w Strzyżowie oraz 1 w Dobrzechowie.

Tabela 5 Dane dotyczące opieki zdrowotnej w gminie Strzyżowa w 2017 oraz 2021 roku

Wyszczególnienie	2017	2021
Przychodnie	18	19
Apteki	7	6
Porady lekarskie	117 065	114 779

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Ze względu na niewystarczający zakres usług medycznych, jeśli chodzi o badania specjalistyczne, pacjenci z terenu gminy Strzyżów korzystają również z przychodni w miastach Jasło, Krosno i Rzeszów. Znajdują się tam również szpitale wojewódzkie i specjalistyczne.

3.4. Pomoc społeczna

Działania z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Strzyżów realizuje Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Strzyżowie.

Głównym celem działań Ośrodka jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka, doprowadzenie osób i rodzin do życiowego usamodzielnienia oraz integracji ze środowiskiem, a także zapobieganie powstawaniu nowych problemów społecznych rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej, organizowanie pracy z rodzinami przeżywającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, które zamieszkują na terenie gminy Strzyżów, w celu przywrócenia im zdolności do wypełniania tych funkcji. Ośrodek wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia tych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka poprzez między innymi:

- przyznawanie i wypłaty różnorodnych świadczeń pieniężnych – dofinansowań, zapomóg pożyczek ekonomicznych na usamodzielnienie, zasiłków rodzinnych, opiekuńczych i wychowawczych oraz innych świadczeń socjalnych,
- świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- organizowanie i prowadzenie poradnictwa specjalistycznego,
- prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych,
- opłacanie składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe za osobę, która rezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem,
- udzielanie schronienia, posiłku, niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym, w tym osobom bezdomnym,
- udzielanie zasiłków celowych na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym i innym nie mającym dochodu oraz możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- sprawianie pogrzebów, w tym osobom bezdomnym
- przyznawanie pomocy w naturze,
- prace socjalne,
- prowadzenie dożywiania dzieci.

Realizuje również zadania wynikające z przepisów prawa z zakresu osłony socjalnej i polityki społecznej, w tym prorodzinnej.

Tabela 6 Liczba rodzin oraz osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na terenie gminy Strzyżowie w latach 2016-2020 *)

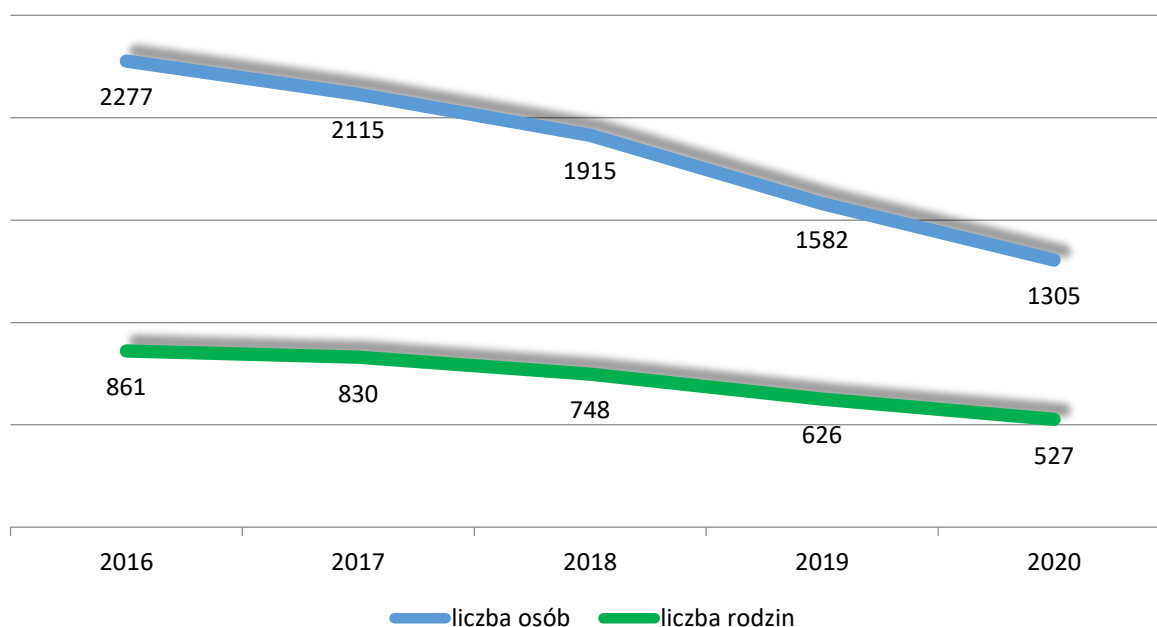
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba rodzin	861	830	748	626	527
Liczba osób w rodzinach	2 277	2 115	1 915	1 582	1 305

*) Na dzień opracowania zestawienia brak danych za rok 2021 w bazie BDL

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Liczbę rodzin i osób, znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej objętych pomocą społeczną przedstawia poniższy wykres.

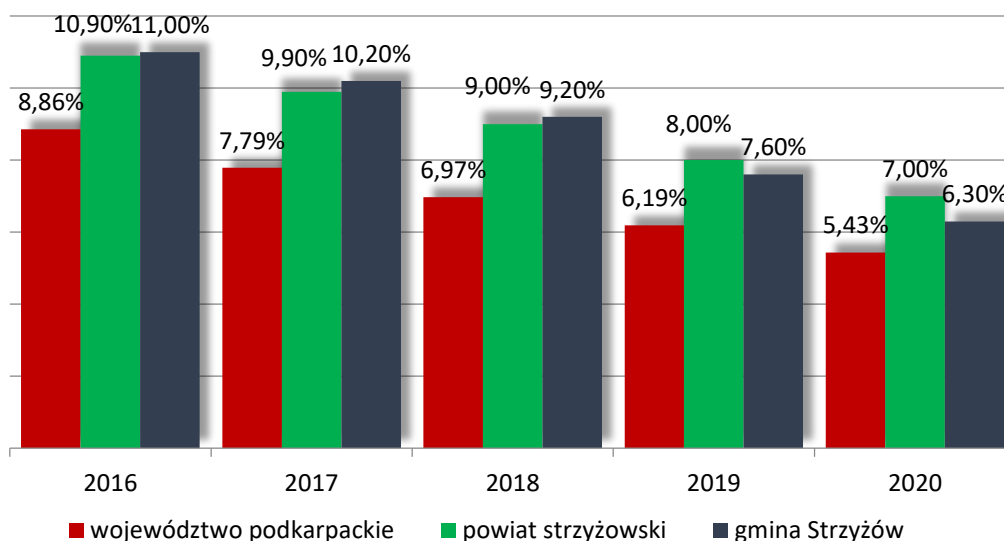
Wykres 7 Liczba rodzin oraz osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na terenie gminy Strzyżów w latach 2016-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Jak wynika z powyższej tabeli oraz wykresu, na przestrzeni lat 2016-2020, zmniejszyła się liczba rodzin objętych wsparciem Ośrodka o 334 (spadek o ok. 38,79 %), w tym liczba osób objętych wsparciem o 972 osób (spadek o ok. 42,69 %). Może to świadczyć o poprawie sytuacji rodzin, które korzystały dotychczas ze świadczeń pomocy społecznej. Wpływ na to miało uruchomienie świadczenia „Rodzina 500+”, a także wzrost najniższego wynagrodzenia oraz minimalnych emerytur i rent. Zjawisko to występuje ogólnie w powiecie strzyżowskim i województwie podkarpackim, a fakt ten odzwierciedla poniższy wykres, przedstawiający udział osób korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem.

Wykres 8 Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na przestrzeni lat 2016-2020 w województwie podkarpackim, powiecie strzyżowskim oraz gminie Strzyżów.*)

*) Na dzień opracowania zestawienia brak danych za rok 2021 w bazie BDL

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Tabela 7 Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy pod względem przyczyn trudnych sytuacji życiowych w gminie Strzyżów w latach 2019-2020

Przyczyna korzystania z pomocy	2019		2020	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	18	28	23	40
Potrzeby ochrony macierzyństwa, w tym wielodzietność	bd	bd	22	128
Bezrobocie	304	932	251	745
Niepełnosprawność	224	531	187	418
Długotrwała lub ciężka choroba	225	457	182	383
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	16	62	16	62
Przemoc w rodzinie	4	23	0	0
Alkoholizm	1	1	2	2

Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	6	8	5	6
--	---	---	---	---

Źródło: Opracowanie na podstawie raportów MGOSP w Strzyżowie

Jak przedstawiają powyższe dane, w 2020 roku tak samo jak w 2019 roku, najczęstszą przyczyną objęcia rodzin pomocą społeczną było bezrobocie, jednak w porównaniu do 2019 r., w 2020 liczba rodzin objętych pomocą z tej przyczyny zmniejszyła się o 53. W dalszej kolejności przyczyną objęcia rodzin pomocą społeczną była niepełnosprawność - w 2020 r. (liczba rodzin objętych pomocą była mniejsza o 37 w porównaniu do 2019 r.), oraz długotrwała lub ciężka choroba (w 2020 r. liczba rodzin objętych pomocą zmniejszyła się o 74).

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Strzyżowie realizuje również świadczenia rodzinne, którymi są:

- zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego;
- świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz świadczenie pielęgnacyjne;
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka;
- świadczenie rodzicielskie.

Liczbę korzystających ze świadczeń rodzinnych oraz kwoty wypłacanych świadczeń w gminie Strzyżów w latach 2016-2020, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8 Liczba korzystających ze świadczeń rodzinnych na terenie gminy Strzyżów oraz kwoty wypłacanych świadczeń w latach 2016-2020 *)

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci	892	855	828	734	640
Dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny - ogółem	1 693	1 651	1 607	1 483	1 310
Dzieci w wieku do 17 lat, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	1 544	1 497	1 457	1 351	1 211
Udział dzieci w wieku do 17 lat, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku w %	42,7	41,5	40,6	37,7	34,3
Kwota świadczeń rodzinnych ogółem w tys. zł	6 622	6 963	6 831	7 055	7 794
Kwota zasiłków rodzinnych (wraz z dodatkami) w tys. zł	3 361	3 375	3 307	3 307	2 736
Kwota zasiłków pielęgnacyjnych w tys. zł	1 041	1 069	1 094	1 285	1 487

*) Na dzień opracowania zestawienia brak danych za rok 2021 w bazie BDL

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Na podstawie poniższych danych możemy zaobserwować spadek liczby rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci - spadek o ok. 28,25 %, a przez to i spadek liczby dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny – spadek o 22,62 %. Wart uwagi jest również wskaźnik, dotyczący udziału dzieci w wieku do 17 lat, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku – w 2020 roku udział ten wynosił 34,3 %, natomiast w 2016 było to 42,7 %. Może to świadczyć o poprawie warunków życia rodzin, podobnie jak w przypadku beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej, spowodowanej realizacją świadczenia „Rodzina 500 +” oraz wzrostem minimalnych wynagrodzeń.

Inaczej sprawa przedstawia się w kwestii kwot wypłacanych świadczeń rodzinnych, gdzie wystąpił zauważalny znaczny ich wzrost na przestrzeni lat 2016-2020 – od 2016 roku łączny wzrost tych kwot wyniósł ok. 1 172 tys. zł. Występował przy tym spadek kwoty wypłacanych zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz wzrost kwoty zasiłków pielęgnacyjnych, co z kolei spowodowane jest wzrostem wysokości tych świadczeń.

Program Rodzina 500+ to pomoc finansowa ze strony państwa, którą mogą otrzymać rodzice oraz opiekunowie dzieci do 18 roku życia. Celem świadczenia jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Program Rodzina 500+ wszedł w życie 1 kwietnia 2016 roku i początkowo świadczenie było przyznawane na drugie i kolejne dziecko oraz pierwsze w przypadku spełnienia określonego kryterium dochodowego, natomiast od lipca 2019 roku przyznawane jest na każde dziecko niezależnie od dochodu i przysługuje rodzinie bez względu na stan cywilny rodziców.

W 2020 roku przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymały świadczenie wychowawcze „Rodzina 500 +” wyniosła 3 148, natomiast łączne wydatki w tej kwestii w 2020 roku na terenie gminy Strzyżów wyniosły 20 260 566 zł.

Na terenie gminy Strzyżów funkcjonują:

- Dom Dziecka im. J.Korczaka w Strzyżowie,
- Dom Dziecka w Żyznowie,
- Dom Seniora „Za Górą” w Żyznowie,
- Dzienny Dom „Senior-Wigor” w Zawadce,
- Centrum Integracji Społecznej w Strzyżowie,
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Strzyżowie.

Kultura i sport

Kultura

Kultura ma zasadniczy wpływ na jakość życia, tworząc relacje społeczne i pomagając w zaspokajaniu indywidualnych potrzeb niematerialnych, musi być jednak stale rozwijana. Prowadzenie działalności kulturalnej jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym.

Na terenie gminy Strzyżów funkcjonują:

- 1) Dom Kultury „Sokół”, jako centrum kulturalne gminy i miasta Strzyżów, to miejsce wystaw, koncertów, spotkań poetyckich, konferencji, seansów filmowych itd. Przez cały rok DK organizuje zajęcia artystyczne dla dzieci i dorosłych z zakresu plastyki, śpiewu, gry na saksofonie i tańca (ludowego, oraz nowoczesnego). Działają tu zespoły muzyczne, folklorystyczne i taneczne (dziecięce jak i dla dorosłych) a także amatorska grupa teatralna.

W strukturach Domu Kultury działają;

- Strzyżowski Chór Kameralny,
- Studio Piosenki,
- Dziecięcy Zespół Pieśni i Tańca „Małe Pogórze”,
- Dziecięca Grupa Baletowa,
- Dziecięca Formacja Taneczna „Street Dance”,
- Teatr „Prima Aprilis”,
- Zespół Pieśni i Tańca „Kłosowanie”,
- Grupa Śpiewacza „Barwy Jesieni”,
- Grupa Folklorystyczna „Stryki i Stryjenki” w Strzyżowie,

W „Sokole” swoją siedzibę ma również Strzyżowski Uniwersytet Trzeciego Wieku. „Sokół” jest organizatorem wielu cyklicznych imprez, które wpisały się na stałe w kalendarz wydarzeń miasta i gminy, jak i kilku nowych. Są wśród nich m.in.:

- cykliczny koncert jazzowy pod nazwą Wiosenne Spotkania Jazzowe,
- Strzyżów in Rock,
- Młodzieżowe Konfrontacje Muzyczne,
- Finisaże wystaw artystycznych,
- Kiermasze świąteczne,
- Dożynki,
- Premiery, spektakle teatralne „Prima Aprilis”,
- uroczystości państwowe.

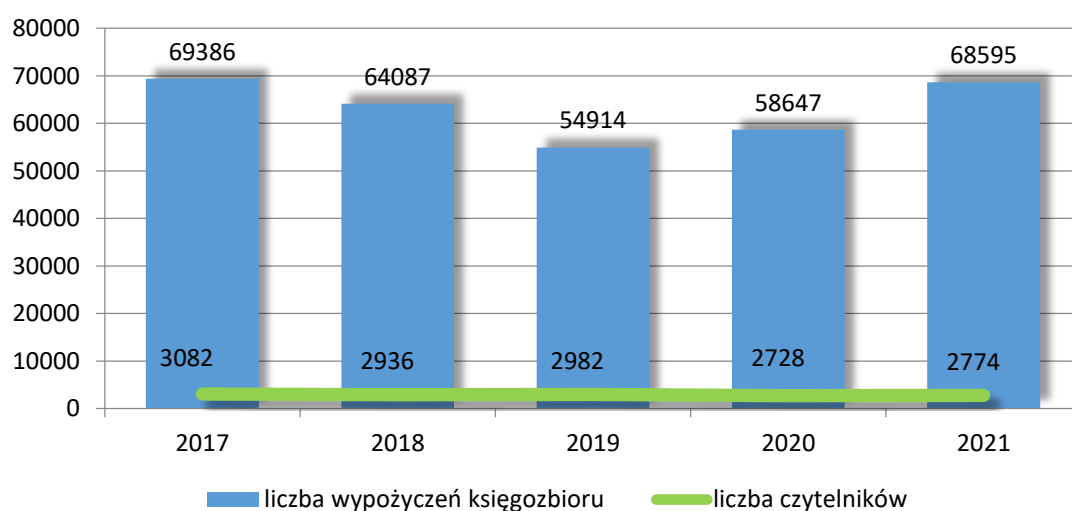
- 2) Kino „Strzyżów” mieszczące się w Domu Kultury w Strzyżowie,
- 3) Muzeum Samorządowe Ziemi Strzyżowskiej im. Zygmunta Leśniaka, w którego skład wchodzi:
 - Gmach Główny z ekspozycjami tematycznymi,

- Tunel Schronowy, wraz z obiektami pomocniczymi, wchodzący w czasie II wojny światowej w skład kompleksu schronowego wzniesionego również w Stępinie-Cieszynie. Został on przekopany pod Żarnowska Górą,
- Galeria Miejska (współorganizująca m.in. Strzyżowskie Plenery Malarskie Artystów Podkarpacia).

4) Biblioteka Publiczna Gminy i Miasta im. Juliana Przybosa w Strzyżowie (BPGiM), mająca swą siedzibę w gmachu dawnej synagogi, wraz z filiami w: Dobrzechowie, Gliniku Charzewskim, Godowej, Grodzisku, Wysokiej Strzyżowskiej i Żyznowie. Biblioteka służy zaspokajaniu potrzeb oświatowych, kulturalnych i informacyjnych gminnej społeczności oraz uczestniczy w upowszechnianiu wiedzy, kultury i promocji czytelnictwa. Umożliwia bezpłatny dostęp do systemu Academica, który zawiera cyfrowe zasoby Biblioteki Narodowej, w tym współczesne książki i czasopisma naukowe ze wszystkich dziedzin wiedzy. Biblioteka organizuje liczne warsztaty dla dzieci i dorosłych, przy okazji corocznych świąt i wydarzeń, współtworząc różnorodne projekty społeczno-edukacyjne i inicjując działania aktywizujące czytelnictwo mieszkańców gminy. W jej ramach funkcjonuje Klub Miłośników Książki i Biblioteki dla uczniów szkół podstawowych i średnich. Ważnym aspektem działalności Biblioteki jest również gromadzenie, opracowanie, upowszechnianie i promowanie kultury regionalnej.

Księgozbiór Biblioteki liczy 98 041 woluminów, w większości literatura piękna dla dorosłych, oraz dla dzieci, ale także literatura niebeletrystyczna i czasopisma oprawne. W 2021 roku, w stosunku do roku 2017 ubyło 4 548 książek. Liczba czytelników w 2021 roku wyniosła 2 774, natomiast liczba wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz – 58 647. W stosunku do roku 2017 nastąpił spadek liczby czytelników o 10 % oraz spadek liczby wypożyczeń księgozbioru. Liczbę czytelników oraz wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz na przestrzeni lat 2017-2021, przedstawia poniższy wykres.

Wykres 9 Liczba czytelników oraz wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz w gminie Strzyżowie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

5) BPGiM w Strzyżowie w 2021 zapewniała możliwość wypożyczenia audiobooków oraz książek ze specjalną, dużą czcionką przeznaczoną dla osób niedowidzących. Zbiory te są z roku na rok powiększane. Biblioteka oraz jej filie zapewniają również nieodpłatny dostęp do Internetu. W sumie we wszystkich budynkach zainstalowanych jest 30 komputerów, z czego 15 dostępnych dla czytelników. Wszystkie podłączone są do sieci. W trzech obiektach Biblioteki zainstalowano urządzenia umożliwiające korzystanie z nich osób niepełnosprawnych.

Cykliczne imprezy organizowane przez BPGiM:

- Tydzień Bibliotek,
- Urodziny Bibliomisia,
- Wakacje w Bibliotece,
- Dzień Głośnego Czytania,
- Narodowe Czytanie,
- Spotkanie ze św. Mikołajem.

Od roku 1967 w Bibliotece ma swoją siedzibę Towarzystwo Miłośników Ziemi Strzyżowskiej, a od 2012 roku przy Bibliotece działa Dyskusyjny Klub Książki.

Na terenie gminy funkcjonują Domy Ludowe należące do zasobów gminy w miejscowościach: Grodzisko, Żarnowa, Żyznów, Glinik Charzewski oraz Glinik Zaborowski.

Na terenie gminy Strzyżów działają również Koła Gospodyń Wiejskich:

- Koło Gospodyń Wiejskich Bonarówka,
- Koło Gospodyń Wiejskich Brzeżanka,
- Koło Gospodyń Wiejskich Dobrzechów,
- Koło Gospodyń Wiejskich Gbiska,
- Koło Gospodyń Wiejskich Glinik Charzewski,
- Koło Gospodyń Wiejskich Glinik Zaborowski,
- Koło Gospodyń Wiejskich Godowa,
- Koło Gospodyń Wiejskich Grodzisko,
- Koło Gospodyń Wiejskich Wysoka Strzyżowska Dół,
- Koło Gospodyń Wiejskich Wysoka Strzyżowska Góra,
- Koło Gospodyń Wiejskich Zawadka,
- Koło Gospodyń Wiejskich Żarnowa,
- Koło Gospodyń Wiejskich Żyznów.

W ubiegłych latach odbyło się wiele imprez kulturalnych, organizowanych i współorganizowanych przez gminę. Wiele z nich odbywa się cyklicznie, z częstotliwością coroczną, a niektóre z okazji przypadających rocznic. Imprezy kulturalne odbywają się zarówno na świeżym powietrzu, jak również w Domu Kultury „Sokół”, Muzeum Samorządowym i BPGiM w Strzyżowie. Organizowane są m.in. wystawy plastyczne i fotograficzne, koncerty okolicznościowe i tematyczne, biegi pamięci, kiermasze świąteczne, konkursy, imprezy okolicznościowe.

W sumie w roku 2020 odbyło się 21 imprez w których uczestniczyło 2 200 osób, wobec nawet 61 imprez organizowanych w latach 2016-2019 w których uczestniczyło do 16 900 osób.

Jednak na ten fakt rzutuje sytuacja epidemiologiczna zaistniała w Polsce i na świecie, oraz idące za nią ograniczenia administracyjne organizowanych wydarzeń kulturalnych.

W gminie Strzyżów wychodzą dwa periodyki:

- „Waga i Miecz” - Miesięcznik Samorządu i Towarzystwa Miłośników Ziemi Strzyżowskiej,
- „Życie Dobrzechowa” – Kwartalnik Społeczności Dobrzechowskiej.

Sport

Sport w gminie Strzyżów odgrywa ważną rolę w życiu mieszkańców. Sfera sportu i rekreacji jest obszarem działań szkół podstawowych oraz wszelkich stowarzyszeń i związków powstałych na terenie gminy. Zadaniem klubów sportowych jest rozpowszechnianie kultury fizycznej, poprawienie lub wypracowanie kondycji fizycznej i psychicznej członków, rozwój stosunków międzyludzkich, jak również osiągnięcie wyników sportowych na wszelkich poziomach poprzez uczestnictwo doraźne. Gmina Strzyżów wspiera i rozpowszechnia kulturę fizyczną między inny poprzez dotowanie funkcjonujących na terenie klubów. Dzięki corocznym dotacjom, mogą one realizować swoje cele. Na terenie gminy działa siedem klubów sportowych, rozpowszechniających m.in.: piłkę nożną, sporty wodne oraz jeździectwo:

- Miejski Klub Sportowy „Wisłok” Strzyżów,
- Klub Sportowy „Granit” –Wysoka Strzyżowska,
- Parafialny Klub Sportowy „Sokół” – Grodzisko-Różanka-Zawadka,
- Parafialny Klub Sportowy „Korona” Dobrzechów,
- Klub Sportowy Godowa,
- Klub Sportowy MK TEAM DOJO – Godowa,
- Jeździecki Klub Sportowy „Pogórze” – Glinik Zborowski,

Tabela 9 Szczegółowe dane dotyczące klubów sportowych oraz liczby osób ćwiczących na terenie gminy Strzyżów w roku 2016 i 2020)*

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2016	2020
Kluby sportowe			
Kluby	<i>ilość</i>	4	8
Sekcje sportowe	<i>ilość</i>	10	13
Członkowie	<i>osoba</i>	291	390
Trenerzy	<i>osoba</i>	4	12
Instruktorzy	<i>osoba</i>	8	6
Inne osoby prowadzące zajęcia	<i>osoba</i>	3	2
Ćwiczący			
ogółem	<i>osoba</i>	242	317
mężczyźni	<i>osoba</i>	195	287

kobiety	<i>osoba</i>	47	30
Ćwiczący do lat 18			
ogółem	<i>osoba</i>	205	193
chłopcy	<i>osoba</i>	159	171
dziewczęta	<i>osoba</i>	46	22

**) Na dzień opracowania zestawienia brak danych za rok 2021 w bazie BDL*

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Powyższe dane wskazują, że na przestrzeni lat 2016-2020 zwiększyła się o 30,99 % liczba osób ćwiczących, przy czym zmniejszyła się liczba ćwiczących do lat 18 (spadek o 5,85 %). Mężczyźni na koniec 2020 roku stanowili 90,54 % osób ćwiczących i wartość ta zmieniła się znacząco od 2016 r. (mężczyźni stanowili 80,58% ogółu ćwiczących).

Największą bazą obiektów sportowych na terenie gminy dysponuje Centrum Sportu, Turystyki i Rekreacji w Strzyżowie, które zostało utworzone w celu skupienia wszelkich działań turystycznych, wypoczynkowych, rekreacyjnych oraz sportowych. Centrum realizuje między innymi:

- prowadzenie nauki pływania,
- organizowanie imprez sportowych,

Centrum organizuje też zajęcia czynnego wypoczynku przez cały rok prowadząc edukację w zakresie aktywnego wypoczynku, organizując spływy kajakowe, półkolonie sportowe, naukę gry w tenisa.

W dyspozycji Centrum pozostają:

- Obiekt Centrum Rekreacyjno-Rehabilitacyjne
- Kryta Pływalnia „OTYLIA” dysponująca:
 - Kompleksem basenów w tym jeden sportowy z 6 torami pływackimi oraz drugi przeznaczony do nauki pływania z częścią rekreacyjną „dzika rzeka”, jacuzzi i zjeżdżalnią o długości 60m,
 - Łaźnia parową,
 - Sauną,
 - Grota solną,
 - Salonem masażu.
- Kompleks boisk sportowych do piłki nożnej, siatkówki i koszykówki, wraz z sezonowym sztucznym lodowiskiem,
- Korty tenisowe,
- Ścieżki rekreacyjne w Strzyżowie
- Regionalny Integracyjny Park Sportu i Rekreacji,
- Stok narciarski z torem do snowtubingu.

Prócz tego na terenie gminy istnieją inne obiekty sportowe:

- Stok narciarski „Oaza Ski” w Strzyżowie z możliwością zakwaterowania do 30 osób,

- Regionalny Integracyjny Park Sportu i Rekreacji z:
 - 3 kortami tenisowymi wypożyczalnią sprzętu,
 - boiskiem do siatkówki,
 - skate park,
 - placem zabaw dla dzieci.
- Stadion sportowy w Strzyżowie,
- Stadion Klubu Sportowego „Granit” w Wysokiej Strzyżowskiej,
- Stadion Parafialnego Klubu Sportowego „Korona” Dobrzechów,
- Stadion Parafialnego Klubu Sportowego „Sokół” Grodzisko-Różanka-Zawadka,
- 11 boisk szkolnych przy szkołach podstawowych i zespołach szkół,
- 4 hale sportowe – przy Zespole Szkół Technicznych oraz Szkole Podstawowej w Strzyżowie, Zespole Szkół w Godowej i Szkole Podstawowej w Grodzisku,

3.5. Aktywność obywatelska mieszkańców

Kapitał społeczny w głównej mierze związany jest z aktywnością obywatelską mieszkańców, która mierzona jest liczbą organizacji pozarządowych, a więc fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji społecznych na terenie gminy, a także frekwencją mieszkańców gminy w wyborach i głosowaniach referendalnych.

W 2021 roku, na terenie gminy Strzyżów funkcjonowały liczne organizacje pozarządowe związane z gminą jak i filie organizacji działających na terenie powiatu, całego województwa bądź kraju:

- Rada Organizacji Pozarządowych Powiatu Strzyżowskiego,
- Fundacja na Rzecz Rozwoju Kultury Ziemi Strzyżowskiej wraz z działającym przy niej Uniwersytetem Trzeciego Wieku,
- Towarzystwo Miłośników Ziemi Strzyżowskiej,
- Stowarzyszenie „Zakorzenieni w kulturze”,
- Towarzystwo Przyjaciół Dobrzechowa,
- Towarzystwo Przyjaciół Godowej,
- Stowarzyszenie Mieszkańców Wysokiej Strzyżowskiej „Kopytko”,
- Czarnorzecko-Strzyżowska Lokalna Grupa Działania,
- Strzyżowskie Towarzystwo Oświaty,
- Stowarzyszenie Absolwentów i Przyjaciół Liceum Ogólnokształcącego im. Adama Mickiewicza w Strzyżowie,
- Jednostka Strzelecka nr 2020 im. kpt. Zygmunta Patryna PS. „Słowik” w Strzyżowie,
- Stowarzyszenie Klub Seniora „Przyjaźń”,
- Stowarzyszenie „Złoty Kłosa”,
- Strzyżowskie Stowarzyszenie Kobiet Wiejskich,
- Stowarzyszenie „Nasze Zdrowie”,
- Strzyżowskie Towarzystwo Muzyczne,
- Miejsko-Gminny Szkolny Związek Sportowy w Strzyżowie,
- Kolarskie Stowarzyszenie Strzyżów MTB Team,
- Stowarzyszenie „Na start”,

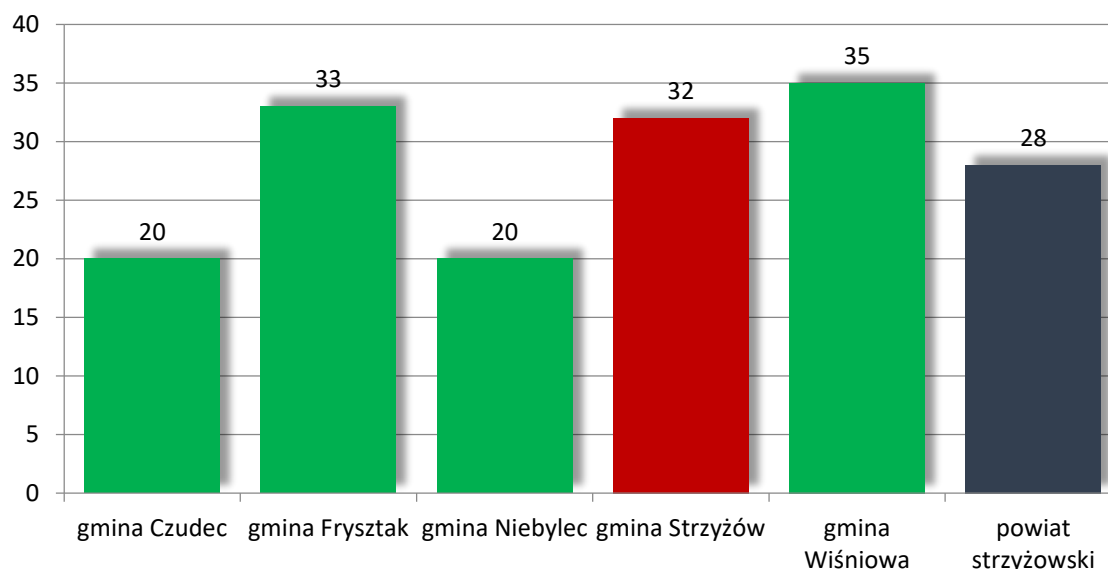
- Fundacja S.O.S. Obrony Życia Poczętego Oddział w Strzyżowie,
- Towarzystwo na Rzecz Rehabilitacji Zdrowotnej im. Prof. Franciszka Chrapkiewicza-Chapeville'a,
- Biuro terenowe Stowarzyszenia „Tak Życiu” w Strzyżowie,
- Uczniowski Klub Sportowy „Sokół” Strzyżów,
- Uczniowski Klub Sportowy „Sokolik-Grodzisko”,
- Strzyżowskie Towarzystwo Tenisowe „Sokół”,
- Jeździecki Klub Sportowy „Pogórze” – Glinik Zaborowski,
- Koło Gospodyń Wiejskich Bonarówka,
- Koło Gospodyń Wiejskich Brzeżanka,
- Koło Gospodyń Wiejskich Dobrzechów,
- Koło Gospodyń Wiejskich Gbiska,
- Koło Gospodyń Wiejskich Glinik Charzewski,
- Koło Gospodyń Wiejskich Glinik Zaborowski,
- Koło Gospodyń Wiejskich Godowa,
- Koło Gospodyń Wiejskich Grodzisko,
- Koło Gospodyń Wiejskich Wysoka Strzyżowska Dół,
- Koło Gospodyń Wiejskich Wysoka Strzyżowska Góra,
- Koło Gospodyń Wiejskich Zawadka,
- Koło Gospodyń Wiejskich Żarnowa,
- Koło Gospodyń Wiejskich Żywnów.
- Ochotnicza Straż Pożarna Bonarówka,
- Ochotnicza Straż Pożarna Brzeżanka,
- Ochotnicza Straż Pożarna Dobrzechów,
- Ochotnicza Straż Pożarna Florian Dobrzechów,
- Ochotnicza Straż Pożarna Gbiska,
- Ochotnicza Straż Pożarna Glinik Charzewski,
- Ochotnicza Straż Pożarna Glinik Zaborowski,
- Ochotnicza Straż Pożarna Godowa Dolna,
- Ochotnicza Straż Pożarna Godowa Górna,
- Ochotnicza Straż Pożarna Grodzisko,
- Ochotnicza Straż Pożarna Łętownia,
- Ochotnicza Straż Pożarna Strzyżów,
- Ochotnicza Straż Pożarna Tropie,
- Ochotnicza Straż Pożarna Wysoka Dolna,
- Ochotnicza Straż Pożarna Wysoka Górna,
- Ochotnicza Straż Pożarna Zawadka,
- Ochotnicza Straż Pożarna Żarnowa,
- Ochotnicza Straż Pożarna Żywnów,

Ważną rolę pośród funkcjonujących na terenie gminy organizacji pozarządowych pełnią ochotnicze straże pożarne, które oprócz prowadzenia działalności przeciwpożarowej i ratowniczej, prowadzą również działalność kulturalną i oświatową, skupiając wokół swoich siedzib lokalną społeczność. Kluby sportowe realizują cele z zakresu upowszechniania kultury

fizycznej i sportu i promocji gminy Strzyżów, z kolei pozostałe stowarzyszenia skupiają się na wspieraniu rozwoju gminy Strzyżów, integracji jej mieszkańców, wspieraniu i budowaniu społeczeństwa obywatelskiego oraz prowadzeniu szerokiej działalności kulturowej na terenie gminy.

Wg danych GUS, w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców, w gminie Strzyżów w roku 2021 funkcjonowały 32 organizacje pozarządowe, co daje 3 miejsce w powiecie. Najmniej fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców funkcjonowało w gminach Niebylec i Czudec, z kolei najwięcej w gminie Wiśniowa. Średnia dla powiatu strzyżowskiego wyniosła wartość 28. Dane dotyczące liczby organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w gminach powiatu strzyżowskiego według stanu na 2021 rok, przedstawia poniższy wykres.

Wykres 10 Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w gminach powiatu strzyżowskiego w roku 2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Zaangażowanie mieszkańców w sprawy obywatelskie przejawia się również we frekwencji wyborczej. Analizując wybory jakie miały miejsce w kraju na przestrzeni lat 2018-2020, tj. wybory samorządowe w 2018 roku, wybory do Parlamentu Europejskiego, wybory do Sejmu i Senatu RP w 2019 roku oraz wybory Prezydenta RP w 2020 r., można zauważyć, że na tle pozostałych gmin powiatu strzyżowskiego w gminie Strzyżów występowała frekwencja nieco poniżej średniej w powiecie strzyżowskim, co może świadczyć o niezbyt dużym zaangażowaniu mieszkańców gminy w sprawy państwa. Frekwencję w gminie Strzyżów w wyborach w latach 2018-2020 na tle pozostałych gmin powiatu strzyżowskiego przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10 Dane dotyczące frekwencji w wyborach na terenie gmin powiatu strzyżowskiego

Jednostka samorządu terytorialnego	Wybory samorządowe w 2018 r.- frekwencja	Wybory do PE w 2019 r. - frekwencja	Wybory do Sejmu i Senatu RP w 2019 - frekwencja	Wybory Prezydenta RP w 2020 r. – frekwencja I tura/ II tura
Gmina Czudec	56,13%	46,70%	61,52%	67,24%/69,56%
Gmina Frysztak	53,71%	40,21%	54,40%	59,82%/63,14%
Gmina Niebylec	56,13%	45,27%	60,22%	65,90%/70,74%
Gmina Strzyżów	49,91%	41,74%	54,82%	60,24%/63,29%
Gmina Wiśniowa	49,27%	41,03%	55,44%	63,00%/66,14%
Powiat strzyżowski	52,71%	42,93%	57,04%	62,84%/66,12%

Źródło: Państwowa Komisja Wyborcza pkw.gov.pl

3.6. Bezpieczeństwo publiczne

Poczucie bezpieczeństwa mieszkańców gminy oraz niski stopień przestępczości są jednym z czynników świadczących o rozwoju i atrakcyjności gminy oraz często są jednym z aspektów atrakcyjności inwestycyjnej. Położenie gminy i jej atrakcyjność turystyczna powodują, że sprawa bezpieczeństwa publicznego jest bardzo ważna tak dla mieszkańców, jak i dla innych znajdujących się tam osób. Przez teren gminy prowadzi ruchliwa droga wojewódzka nr 988 relacji Jasło-Strzyżów w kierunku Rzeszowa, na której dochodzi do wielu wypadków drogowych. Istnieją również zagrożenia związane z powodziami powstałymi w wyniku podniesienia poziomu wody na rzece Wisłok oraz jej lokalnych dopływów.

Za bezpieczeństwo mieszkańców na terenie gminy odpowiada Komenda Powiatowa Policji w Strzyżowie.

Duży wpływ na komfort życia mieszkańców jest rozbudowana struktura Straży Pożarnej, która oprócz działalności mającej na celu zapobiegania pożarom oraz interwencji w wyniku ich powstania, bierze czynny udział w akcjach ratowniczych i zagrożeniach ekologicznych związanych z ochroną środowiska.

Główne zadania w tym zakresie wykonuje Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Strzyżowie, wspomagana przez 18 jednostek ochotniczej straży pożarnej:

- Ochotnicza Straż Pożarna Bonarówka,
- Ochotnicza Straż Pożarna Brzeżanka,
- Ochotnicza Straż Pożarna Dobrzechów,
- Ochotnicza Straż Pożarna Florian Dobrzechów,
- Ochotnicza Straż Pożarna Gbiska,
- Ochotnicza Straż Pożarna Glinik Charzewski,
- Ochotnicza Straż Pożarna Glinik Zaborowski,

- Ochotnicza Straż Pożarna Godowa Dolna,
- Ochotnicza Straż Pożarna Godowa Górna,
- Ochotnicza Straż Pożarna Grodzisko,
- Ochotnicza Straż Pożarna Łętownia,
- Ochotnicza Straż Pożarna Strzyżów,
- Ochotnicza Straż Pożarna Tropie,
- Ochotnicza Straż Pożarna Wysoka Dolna,
- Ochotnicza Straż Pożarna Wysoka Górna,
- Ochotnicza Straż Pożarna Zawadka,
- Ochotnicza Straż Pożarna Żarnowa,
- Ochotnicza Straż Pożarna Żyżnów.

Wyszczególnienie występujących miejscowych zagrożeń według ich rodzajów oraz rodzajów zdarzeń, które były objęte działalnością jednostek ochrony przeciwpożarowej, przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 11 Miejskowe zagrożenia według rodzaju zagrożenia na przestrzeni lat 2019-2021

Rodzaj zagrożenia	Liczba występujących zagrożeń		
	2019	2020	2021
Silne wiatry	59	76	40
Opady deszczu	78	92	17
Opady śniegu	1	0	28
Komunikacyjne	47	43	44
Medyczne	25	50	58
Ogółem	300	375	220

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Tabela 12 Działania ratownicze podejmowane przez jednostki ochrony przeciwpożarowej na terenie gminy Strzyżów na przestrzeni lat 2019-2021

Rodzaj zdarzenia	Liczba zdarzeń		
	2019	2020	2021
Požary	65	78	42
Miejskowe zagrożenia	260	315	272
Fałszywe alarmy	11	12	12
Zdarzenia ogółem	336	405	326

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Jak wynika z przedstawionych powyżej danych, największa liczba zagrożeń oraz zdarzeń wystąpiła w 2020 roku. W roku 2021 w sposób zauważalny zmniejszyła się liczba wszystkich zagrożeń, oprócz w zagrożeń związanych z opadami śniegu (28 interwencji), oraz związanych ze zdarzeniami medycznymi, których liczba wyniosła w 2021 roku 58.

Teren gminy Strzyżów i powiatu strzyżowskiego obejmuje swoim działaniem jednostka ratowniczo-gaśnicza Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Strzyżowie.

W Strzyżowie funkcjonuje Szpital Powiatowy dysponujący 105 łózkami dla chorych, czterema oddziałami szpitalnymi, izbą przyjęć, 13 poradniami specjalistycznymi, pracownikami diagnostyki laboratoryjnej, rentgenodiagnostycznymi (w tym Tomografii Komputerowej), endoskopii oraz zakładem pielęgnacyjno-opiekuńczym.

3.7. Środowisko naturalne i formy ochrony przyrody

Środowisko naturalne

Teren gminy Strzyżów charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem utworzonym przez liczne wyniosłości wzgórz porozcinanych przez doliny, z których najgłębszą jest dolina rzeki Wisłok. Różnice terenowe wynoszą 270 m.

Na terenie gminy Strzyżów występuje klimat podgórski, umiarkowanie ciepły. Średnia temperatura roczna wynosi 7,4 °C, zaś wartość międzydobowej zmienności temperatury w ciągu roku wynosi 2 °C. Przez ok. 225 dni w roku przez gminę przechodzą fronty atmosferyczne. Okres wegetacyjny trwa 215-220 dni. Rozpoczyna się on na przełomie marca i kwietnia, a kończy w pierwszej dekadzie listopada. Całkowita suma opadów wynosi 620-680 mm rocznie. Opady w ciągu roku są rozłożone w sposób nierównomierny, największa ich ilość przypada na czerwiec i lipiec. Na obszarze gminy przeważają wiatry zachodnie i południowo-zachodnie.

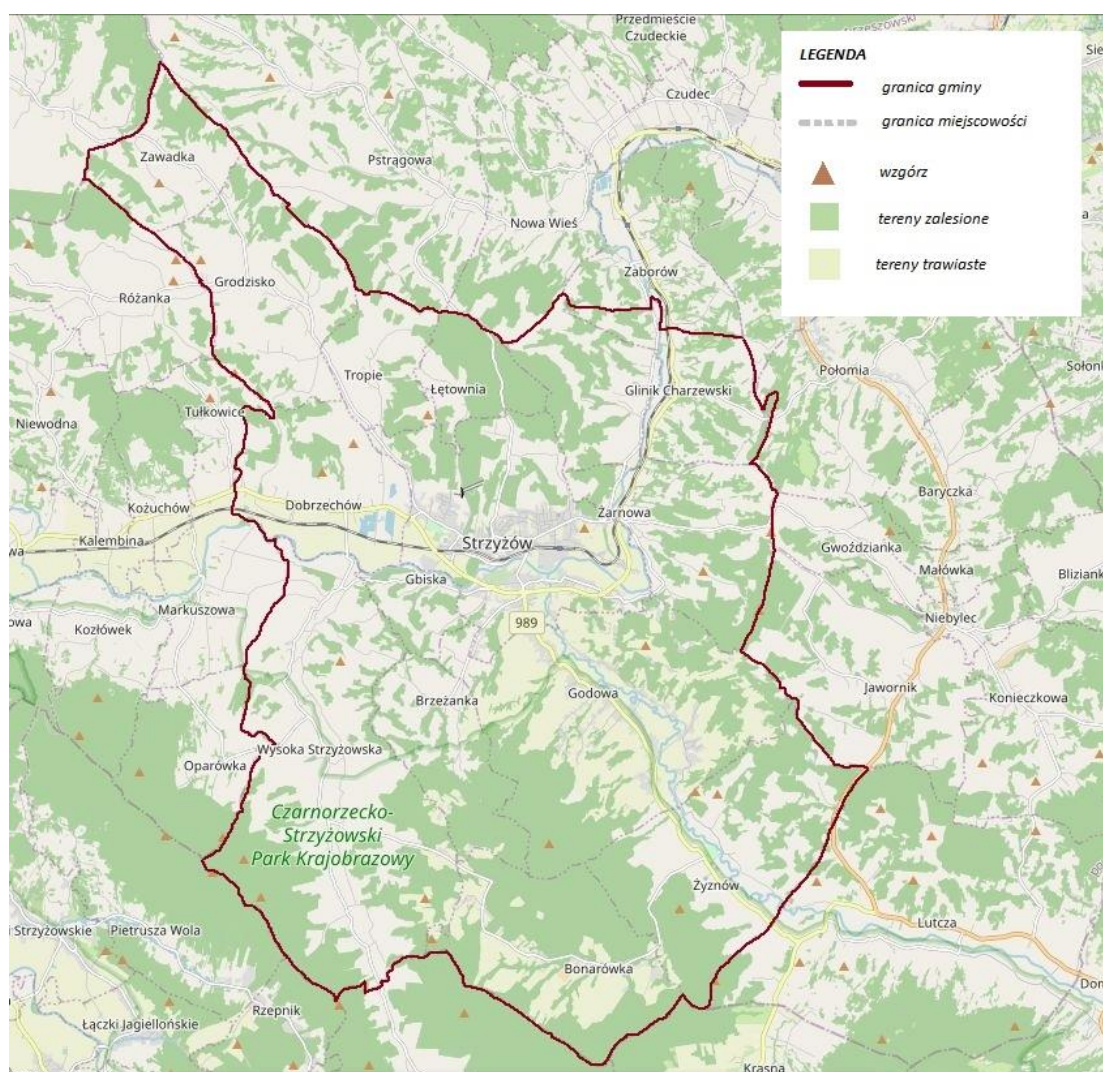
Środowisko naturalne gminy Strzyżów charakteryzuje się wysokim stopniem naturalności, na który składają się różnorodne gatunki roślinne z udziałem roślin podlegających ochronie oraz wiele gatunków fauny. Warunki klimatyczne są sprzyjające dla występowania wszystkich gatunków drzew, a szczególnie dla cennych gospodarczo dębów, buków i jodeł. Zdecydowana większość gruntów gminy Strzyżów leży w granicach Pogórza Środkowobeskidzkiego na Pogórzu Strzyżowskim, a niewielka część należy do Kotliny Sandomierskiej oraz Podgórze Rzeszowskiego. Teren ma charakter wyżynny pagórkowaty - dominują pagórki i wzgórza o różnym nachyleniu i wystawie, a w części południowej grzbiety wyższych wzniesień, gęsto poprzecinane potokami i jarami. Wysokości bezwzględne wynoszą od niewiele ponad 200 m n.p.m. (okolice Rzeszowa) do 528 m n.p.m. (Góra Chełm nad Stępiną).

Na terenie gminy Strzyżów dominują zbiorowiska lasów liściastych rosnące na podłożu średnio wilgotnym i wilgotnym. Występują tu siedliska lasu wyżynnego, lasu górskiego, olsu jesionowego, lasu łęgowego i lasu mieszanego wyżynnego. Lasy są rozbudowane pod względem składu gatunkowego. Najważniejszymi gatunkami drzew leśnych tworzącymi drzewostany są jodła i buk, w nieco mniejszym udziale sosna i dąb. Ponadto w składzie gatunkowym drzewostanów występują: modrzew, jawor, grab, olsza, brzoza, świerk, jesion, dąb czerwony, osika, czereśnia, wierzba, lipa i klony. W niższej warstwie lasu - podszytcie występują jarzębina, czeremcha oraz krzewy leśne: przeważnie leszczyna, bez czarny, kruszyna,

trzmielina, kalina koralowa. Bogactwo świata roślinnego lasów Nadleśnictwa Strzyżów dopełnia roślinność zielna tworząca runo leśne. Wśród wielu rosnących tu gatunków do najbardziej popularnych należą geofity wiosenne: żywiec gruczołowaty, kokorycz pusta, zawilec gajowy, miódunka ćma. Żyje tu również wiele gatunków grzybów.

Świat zwierzęcy lasów gminy Strzyżów tworzą zarówno bezkręgowce, jak i kręgowce: przedstawiciele płazów i gadów (np. padalec, jaszczurka zwinka, zaskroniec), drobne gryzonie (np. wiewiórka, myszy), owadożercy (nietoperze, jeż, ryjówka) oraz polujące na nie drapieżniki (łasica, gronostaj, kuna, borsuk, lis). Duże ssaki roślinożerne występujące w tutejszych lasach to np. sarna, jeleń, dzik, natomiast do typowych skrzydlatych mieszkańców lasów należą np. kowalik, sikory, muchołówki, dzięcioły, sójka, myszołów.

Mapa 4 Elementy środowiska przyrodniczego na terenie gminy Strzyżów

Źródło: www.geoserwis.gdos.gov.pl

Gmina Strzyżów leży w dorzeczu rzeki Wisłok, będącej lewobrzeżnym dopływem Sanu. Do niej doprowadzają wodę rzeka Stobnica, potoki Kopytko, Łętowska Rzeka, Gbiska Rzeka i Różanka wraz z siecią bezimiennych dopływów.

Na terenie gminy umiejscowione są cztery przekroje pomiarowo-kontrolne w ramach systemu podkarpackiego monitoringu regionalnego stanu wód. Znajdują się one:

- na Wisłoku powyżej Strzyżowa (km 100,2 – Dobrzechów),
- na Wisłoku poniżej Strzyżowa (km 91,7 – Żarnowa),
- na Stobnicy (km 0,3 – Strzyżów),
- na Różance w Dobrzechowie.

Na potoku Łętownia w miejscowości Łętownia znajduje się zbiornik retencyjny. Pełni on funkcję rekreacyjną oraz stanowi element ochrony przeciwpowodziowej. Wodami podziemnymi są głównie wody szczelinowe i szczelinowo porowe w utworach fliszowych wieku oligoceńskiego. Głębokość zalegania wód jest zmienna, waha się od kilku do kilkudziesięciu metrów. Wydajność typowego otworu studziennego zazwyczaj nie przekracza 2m³ /h, lokalnie wynosi od 2 do 5 m³ /h. Najbardziej zasobne w wodę są podziemne czwartorzędowe utwory aluwialne doliny Wisłoka. W tych miejscach wydajność otworu studziennego przekracza nawet 10m³ /h.

Wysokie stany wód w tych ciekach wodnych występują po długotrwałych i obfitych opadach deszczu w miesiącach letnich oraz po roztopach, powodując głównie podtopienia i zagrożenia powodziowe ze strony głównego cieku jakim jest rzeka Wisłok.

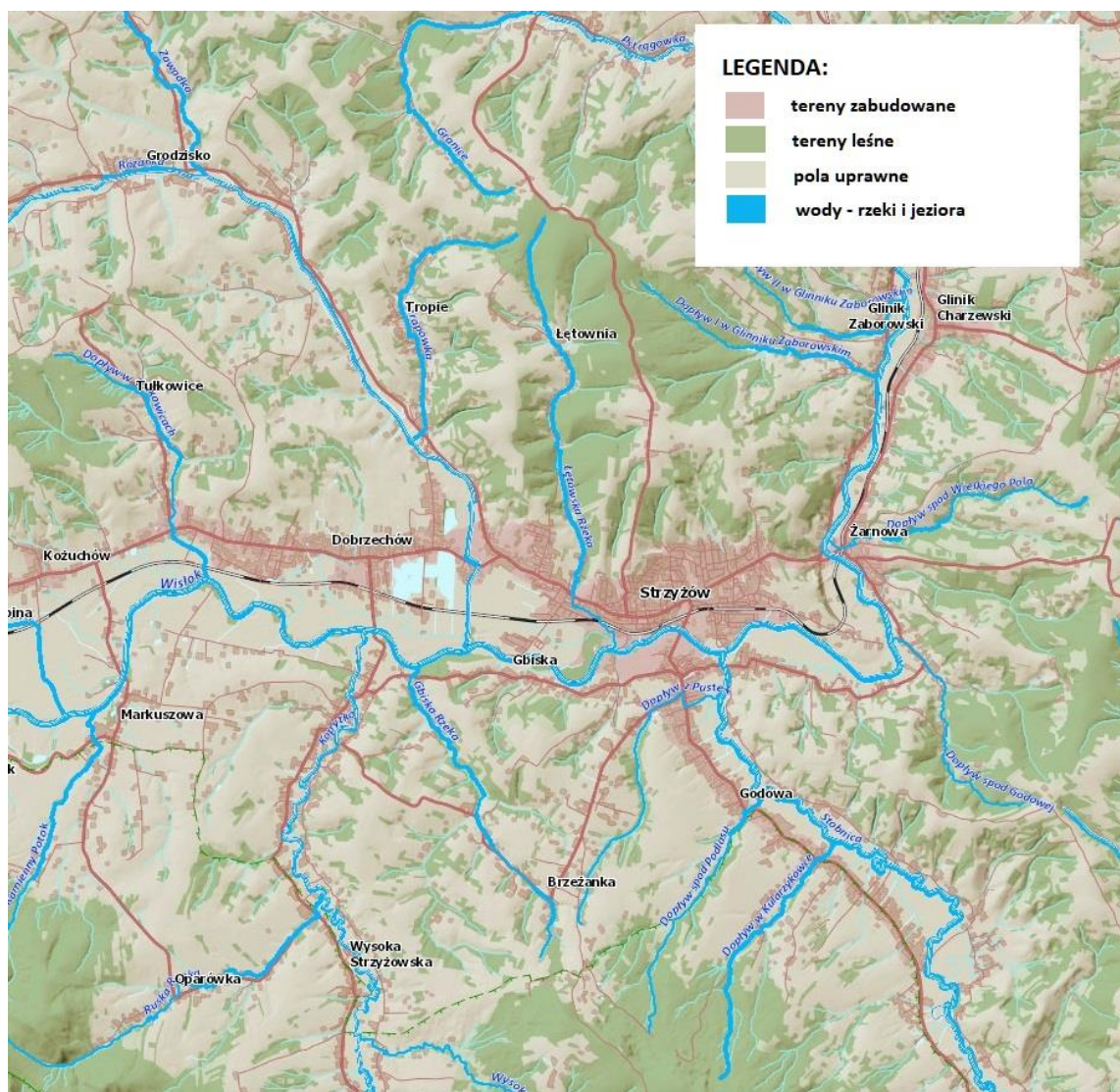
Projekt wstępnej oceny ryzyka powodziowego dla dorzeczy jest opracowywany przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, a następnie zatwierdzony i publikowany przez właściwego ministra. Dla obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi wskazanych we wstępnej ocenie ryzyka powodziowego opracowuje się mapy zagrożenia powodziowego (MZP) zgodnie z art. 169 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2021 r. poz. 624 z późn. zm.), na których przedstawia się w szczególności:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2% lub na których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia ekstremalnego,
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią,
- obszary obejmujące tereny narażone na zalanie w przypadku uszkodzenia lub zniszczenia:
 - ✓ wału przeciwpowodziowego,
 - ✓ wału przeciwsztormowego,
 - ✓ budowli piętrzącej.

Zgodnie z art. 171 ust. 1 ustawy Prawo wodne, zasięg obszarów szczególnego zagrożenia powodzią jest wyznaczany na mapach zagrożenia i ryzyka powodziowego, które są aktualizowane co 6 lat na podstawie art. 171 ust. 8 tejże ustawy.

Sieć cieków i zbiorników wodnych na terenie gminy Strzyżów przedstawia poniższa mapa.

Mapa 5 Sieć cieków i zbiorników wodnych na terenie gminy Strzyżów

Źródło: <https://www.wody.isok.gov.pl>

Na terenie gminy Strzyżów występuje strefa obszarów szczególnie zagrożonych powodzią. Są to tereny leżące bezpośrednio wzdłuż rzeki Wisłok jak również obszary zagrożone podtopieniem leżące wzdłuż rzeki Stobnica. Wszystkie przypadki są objęte planami określającymi ryzyko powodziowe.

Mapa 6 Mapach zagrożenia i ryzyka powodziowego

Źródło: www.geoserwis.gdos.gov.pl

Formy ochrony przyrody

Pogórze Strzyżowskie to obszar niezwykle malowniczy, urzekający bogactwem krajobrazów, zróżnicowaną rzeźbą terenu, masywów leśnych i łąk. Obszary o najwyższych wartościach krajobrazowych i ekologicznych są objęte ochroną prawną. Sieć takich obszarów tworzą: Czarnorzecko-Strzyżowski Park Krajobrazowy oraz Strzyżowsko-Sędziszowski Obszar Chronionego Krajobrazu.

Formami ochrony przyrody w gminie Strzyżów są:

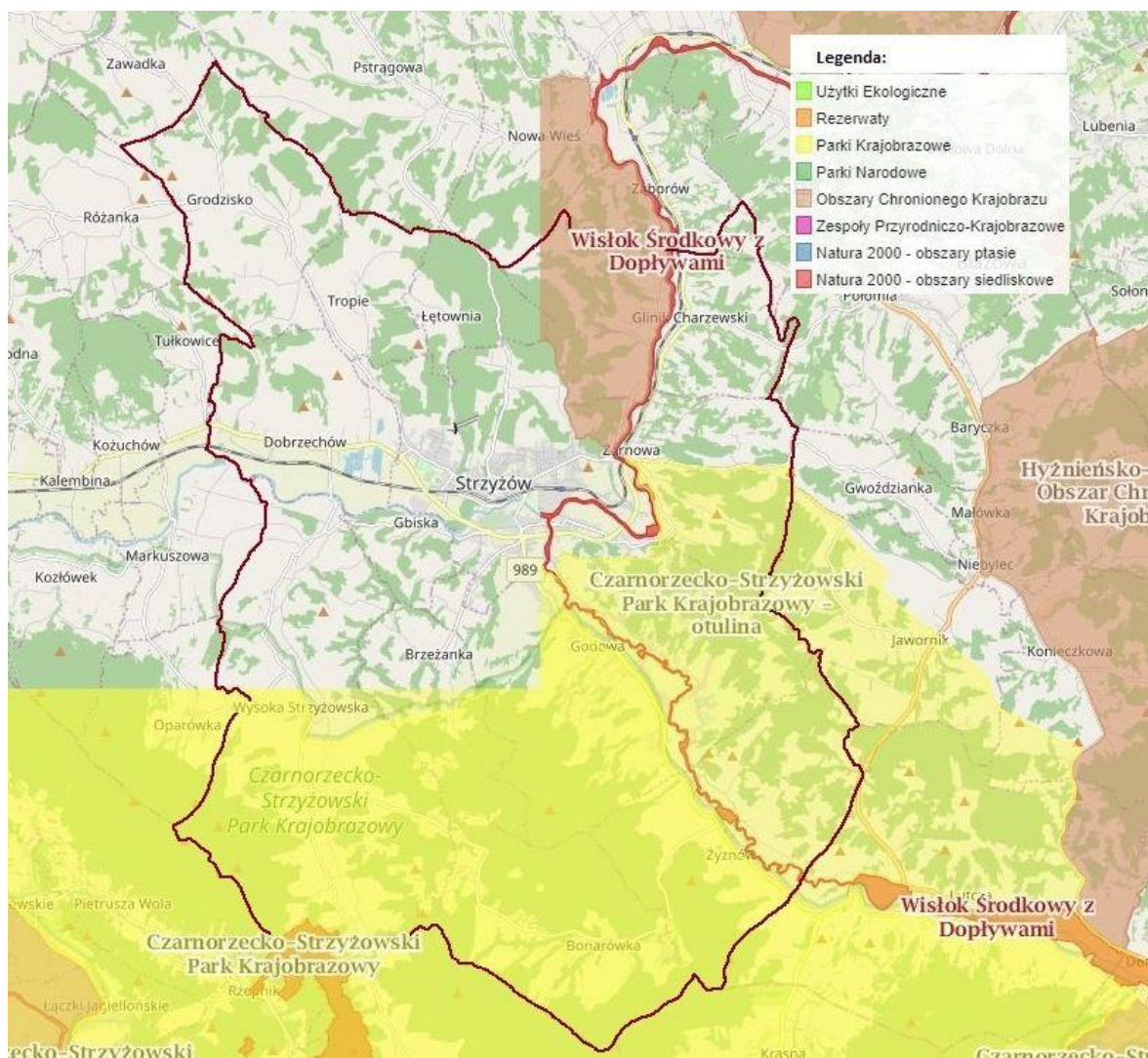
- Czarnorzecko-Strzyżowski Park Krajobrazowy – 4400,0 ha, otulina 3827,0 ha, zajmujący obszar najpiękniejszych i najbardziej wartościowych przyrodniczo terenów Pogórza Strzyżowskiego. Park ciągnące się od zachodu wzniesienia Klonowej Góry (540 m n.p.m.), Barda (534 m), Chełma (532 m), największe pasmo z Herbami (469 m), Czarnówkę (491 m) Suchą Górą (591 m) oraz położone na północ grzbiety Czarnego Działu (518 m) i Brzezanki (477m). Na północy granice parku sięgają miejscowości: Brzeziny, Wiśniowa, Wysoka Strzyżowska, Strzyżów, Lutcza, na południu – Odrzykoń, na zachodzie – Brzostek, na wschodzie – Domaradz i Wola Komborska. Ponad 70 % parku stanowią lasy, w dużym

stopniu ekosystemy naturalne, z przewagą jodły, buka i sosny. Rzadziej występują dąb szypułkowy, grab zwyczajny, brzoza brodawkowata i modrzew europejski. W bogatej florie Parku występuje 46 gatunków górskich, a wśród nich śnieżycza, przebiśnieg, śnieżycza wiosenna, czosnek niedźwiedzi. Ponadto 40 gatunków roślin objętych jest ochroną, m.in. widłak gwiaździsty, skrzyp olbrzymi, paprotka zwyczajna pokrzyk wilcza jagoda. Faunę tworzy 226 gatunków kręgowców, w tym 36 gatunków ryb, 18 – płazów, 6 – gadów. 140 gatunków kręgowców należy do podlegających ochronie. Wyjątkowo rzadkie okazy to: traszka karpacka, bocian czarny, puchacz, wilk, wydra i ryś. Chronione są także: chrząszcz, jelonek rogacz, trzmiele, motyle (paź żeglarz, paź królowej, tęczowiec).

- Strzyżowsko-Sędziszowski Obszar Chronionego Krajobrazu – 2055 ha, rozpościerający się na północ od Strzyżowa. Charakteryzuje go duża różnorodność form terenu: wąwozy, kotliny, jary pokryte bogatą roślinnością. W pobliżu Sędziszowa w masywie Pogórza wyodrębnia się niestychanie malowniczy Płaskowyż Zagorzyc i Szkodnej. Fauna i flora jest niemal taka sama, jak w Czarnorzecko-Strzyżowskim Parku Krajobrazowym.
- Specjalne Obszary Ochrony należące do Obszaru Natura 2000, będące specjalnie chronionymi obszarami siedlisk ptaków:
 - Wisłok Środkowy z dopływami – 149 ha, obejmujący cały ekosystem - koryto rzeczne wraz z wąskim pasem siedlisk nadrzecznych, oraz występujące na nich przedstawicielstwo roślin i zwierząt,
 - Ostoja Czarnorzecka - 61 ha.

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody, obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny, które są chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz oraz są wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcję korytarzy ekologicznych.

Mapa 7 Formy ochrony przyrody na terenie i w okolicach gminy Strzyżów:

Źródło: www.geoserwis.gdos.gov.pl

3.8. Dziedzictwo kulturowe, turystyka i rekreacja

Strzyżów – to miasteczko na Pogórzu Strzyżowsko-Dynowskim, położone nad rzeką Wisłok, 30 km na południowy zachód od Rzeszowa, liczące dziś prawie 9 tys. mieszkańców. Dzieje Strzyżowa sięgają IX wieku, czasów związku plemiennego Wiślan. U schyłku X wieku tereny te weszły w skład piastowskiego państwa polskiego. Miasto w XV-XVII w. miało dwa rynki, trzy kościoły, ratusz, łaźnię, szpital dla bezdomnych, trzy młyny, jatki, karczmę, gorzelnię, dwa browary i słodownię, szkołę parafialną, komorę celną, dwa mosty: godowski i gbiski, folusz, blech z magłem, staw rybny, itd. Produkowano tu saletrę, proch, namioty. Działo tu aż 8 różnych cechów rzemieślniczych. Najstynniejsze były cechy sukienników, kowali i kuśnierzy. 15 sierpnia 1769 roku odbyła się przysięga Konfederatów Barskich przed obrazem Matki Boskiej Niepokalanej w Strzyżowie, w obecności Kazimierza Pułaskiego. Obraz ten został zamieszczony na sztandarze Konfederatów. Strzyżów trawiło w jego historii aż dziewięć pożarów – ostatni w 1895 r. spowodował, że powstało już w większości miasto murowane.

W wyniku I rozbioru Polski w 1772r. miasto stało się częścią Monarchii Austriackiej. Rozwój miasta utrwaliło otwarcie szkoły świeckiej w 1796 r., a wcześniej w 1684 r. zezwolenie królewskie na organizację czterech jarmarków rocznie, wybudowanie w latach 1794-1798 drogi bitej Rzeszów-Strzyżów-Krosno, linii kolejowej Rzeszów-Strzyżów-Jasło w 1890 r. oraz dwukrotne już awansowanie miasta do rangi powiatu (1896-1932, 1954-1974).

Bonarówka

Malowniczo położoną osadę ze wszystkich stron otaczają wysokie grzbiety zalesionych wzniesień – od południa masyw Czarnego Działu, zwany też Kiczory Górne ze szczytami: Mała Kiczora (490 m) oraz Kiczora (518 m). Od północy wznosi się masyw lesistego wzgórza Lipczanki i Brzeżnaki (484 m), od wschodu wzgórze Wiśnia (383 m) i Łysa Góra (424 m), od zachodu obniżenie łączące Czarny Dział z Wysoką Strzyżowską.

Przez miejscowość przebiega Szlak Architektury Drewnianej utworzonej w celu ocalenia przed zapomnieniem zabytków dawnej architektury, jak również kultury i sztuki ludowej. Na jego trasie można znaleźć wiele zabytków, a jednym z nich jest drewniana, łemkowska cerkiew greko -katolicka p.w. Opieki Matki Bożej, wzniesiona w 1805 roku, przemianowana w roku 1947 na kościół filialny rzymsko-katolicki p.w. Przemienienia Pańskiego. Obok kościoła znajduje się cmentarz założony w I poł. XIX w. Bonarówka leży przy górskim zielonym szlaku turystycznym Strzyżów - Brzeżanka – Odrzykoń - Krosno.

Brzeżanka

Wieś zlokalizowana jest w obrębie Czarnorzecko-Strzyżowskiego Parku Krajobrazowego – obszaru chronionego ze względu na wysokie walory turystyczne krajobrazu oraz bogaty świat roślin (ponad 900 gatunków roślin naczyniowych - kwiatów) i zwierząt. Posiada bardzo atrakcyjną rzeźbę terenu z głęboko wciętą doliną potoku Brzeżanka oraz jego dopływów. Piękne krajobrazy możemy podziwiać z punktów widokowych na odkrytym grzbiecie granicznym z Wysoką Strzyżowską - nad przysiółkiem Graniczna, gdzie widok roztacza się na dolinę rzeki Kopytko, a z przysiółka Podlas na Pogórze Strzyżowsko-Dynowskie od Góry Chełm (528 m n.p.m.), na zachodzie po Kopalinę (464 m n.p.m.) zw. Górą Niebylecką, na wschodzie i dolinę Wiśłoka od Cieszyny po Nową Wieś.

Przez wieś biegnie szlak rowerowy oznaczony na mapie „Tras rowerowych zielonych okolic Strzyżowa”. Dużą atrakcją turystyczną cieszy się pole biwakowe z małą architekturą drewnianą, wieżyczką widokową i tablicą informacyjną o florze i faunie tutejszych lasów, wykonane przez Nadleśnictwo Strzyżów. Wieś posiada również bogate dziedzictwo kulturowe: krzyże i kapliczki przydrożne, drzewa-pomniki przyrody oraz legendy i podania (o zbieraniu się ochotników do udziału w powstaniach narodowych w lesie pod bukiem zwanym stąd "werbowanym").

Dobrzechów

Dzieje osady sięgają czasów starożytnych. Historia oparta na dokumentach pisanych zaczyna się dla Dobrzechowa w 1185 roku. Dzieje kościoła i parafii dobrzechowskiej sięgają XIII wieku. Obecny budynek kościoła został wzniesiony w stylu neogotyckim w latach 1888-1892.

W obecnej świątyni znajduje się kilka zabytków sakralnych pochodzących ze starego kościoła: dzwon Stanisław z 1448 roku, obraz Matki Bożej Dobrzechowskiej z II połowy XVII wieku, obraz św. Stanisława Biskupa z XVIII wieku, marmurowa chrzcielnica z XVII wieku,

monstrancja z przełomu XVII i XVIII wieku oraz ornat z połowy XVII wieku. Obok kościoła znajduje się kaplica cmentarna wzniesiona przez Skrzyńskich w I połowie XVIII wieku.

W Dobrzechowie znajduje się kilka zabytkowych kapliczek przydrożnych, z których kapliczka św. Walentego wybudowana została prawdopodobnie w XVII wieku. W środkowej części wsi wznosi się figura św. Floriana, ufundowana w roku 1770 przez opata klasztoru cysterskiego w Koprzywnicy. Na dawnych ziemiach podworskich znajdują się budowle zabytkowe z XIX wieku: kaplica dworska, dom oficjalistów, pozostałości po młynie i tartaku, a także niszcząca cegielnia zbudowana. Dwór spłonął w czasie I wojny światowej.

Gbiska

Gbiska, to wieś położona na południe od Strzyżowa, za Wisłokiem u podnóża wzniesień Brzeżanki. Komunikację pieszą ze Strzyżowem zapewniają dwie kładki na rzece Wisłok. Drogi polne przez wzniesienia prowadzą do Brzeżanki, przez las, do Wysokiej Strzyżowskiej, a droga asfaltowa do Strzyżowa i sąsiedniej wsi Godowa.

Wieś zlokalizowana jest w otulinie Czarnorzecko-Strzyżowskiego Parku Krajobrazowego – obszaru chronionego ze względu na wysokie walory krajobrazowe oraz bogaty świat roślin. Posiada atrakcyjną rzeźbę terenu z punktami widokowymi na odkrytym grzbiecie granicznym z Wysoką Strzyżowską, Brzeżanką, i Godową-Pustkami na dolinę rzeki Kopytko, potoku Brzeżanka, Stobnicy i dolinę Wisłoka do Cieszyny po Nową Wieś oraz na Pogórze Strzyżowsko-Dynowskie od góry Chełm (528 m n.p.m.) na zachodzie, po Kopalinę (464 m n.p.m.).

Glinik Charzewski

Glinik Charzewski położony jest na wschód od Strzyżowa, za wsią Żarnowa. Rozpościera się w dolinie Wisłoka, na pogórzcu zwróconym ku zachodowi. Z sąsiednią wsią Glinikiem Zaborowskim – Glinik Charzewski jest połączony dwiema kładkami na Wisłoku. Glinik Charzewski to wieś rolnicza z rozwiniętą uprawą krzewów, głównie malin. W latach sześćdziesiątych wybudowano w miejscowości prywatny młyn gospodarczy, który po modernizacji i rozbudowie wykonuje do dnia dzisiejszego usługi przemiałowe.

Glinik Zaborowski

Sołectwo Glinik Zaborowski położone jest w północno-wschodniej części Gminy Strzyżów nad rzeką Wisłok. Glinik Zaborowski to najmłodsza wieś spośród 14 w gminie Strzyżów, powstała dopiero w 1946 roku. Od strony Strzyżowa graniczy z Żarnową. Ze wsią Glinik Charzewski łączą ją dwie kładki na Wisłoku, a ze wsią Zaborów most na rzece Wisłok.

Od roku 1993 we wsi istnieje Jeździecki Klub Sportowy „Pogórze”. Prowadzi on naukę jazdy konnej dla początkujących i zaawansowanych, doskonalą umiejętności jeździeckie w dyscyplinie skoków. Organizuje i współorganizuje zawody jeździeckie o randze krajowej i międzynarodowej, oferuje także noclegi. Na terenie Glinika Zaborowskiego przebiega pasmo Strzyżowsko-Sędziszowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, który charakteryzuje się różnorodnością form terenu.

Godowa

Godowa to jedna z większych wsi gminy Strzyżów. Od północy graniczy ze Strzyżowem i Żarnową, od południa z Bonarówką i Żyznowem, od zachodu z Brzeżanką i Gbiskami. Wieś położona jest przy drodze wojewódzkiej nr 989 Lutcza – Krosno. Pierwsza pisana wzmianka o wsi pochodzi z 1445 roku. W Godowej znajduje kilka zabytkowych kapliczek i figur. Najstarsza drewniana kapliczka wykonana została ok. 1880 r. Ciekawa jest też ceglana kaplica z 1909 roku, którą rozbudowano w latach 1967–1973 i używano jako tymczasowy kościół.

Godowa posiada dogodne warunki do aktywnego wypoczynku m.in. poprzez przebiegający przez wieś zielony szlak rowerowy prowadzony pętlą ze Strzyżowa przez Brzeżankę, Bonarówkę, Żyznów, Godową z powrotem do Strzyżowa liczący 22 km. Trasa prowadzi przez największe partie wzniesień Pogórza Strzyżowsko- Dynowskiego.

Miejscowość ma bardzo atrakcyjne położenie, dzięki zróżnicowanej rzeźbie terenu z punktami widokowymi na odkrytym grzbiecie nad przysiółkami Gacówka i Tamta Strona na dolinę Stobnicy i Wisłoka.

Grodzisko

Grodzisko podzielone jest na dwie części przez potok zwany Różanką. Zwyczajowo określa się je jako Grodzisko Góra i Grodzisko Dół. Potok bierze swój początek ze źródeł we wsi Różanka i płynie przez Grodzisko, a kończy swój bieg w Wisłoku. Fragment Pogórza Strzyżowskiego na północ od wsi objęto formą ochrony, tworząc Strzyżowsko-Sędziszowski Obszar Chronionego Krajobrazu.

Według badań wykopaliskowych istniała tu osada wczesnośredniowieczna. Pierwsza wzmianka o Grodzisku pochodzi z czasów panowania Bolesława Wstydliwego, tj. z 1277 r. Na terenie parafii Grodzisko znajduje się około 50 kapliczek i krzyży o charakterze religijnym.

Łętownia

Łętownia jest niewielką osadą bezpośrednio przylegającą do granic Strzyżowa. Od północy graniczy z Nową Wsią, od wschodu z Glinikiem Zaborowskim, od południa ze Strzyżowem od zachodu z sołectwem Tropie. Przez wieś przepływa niewielki potok.

W Łętowni, na obszarze Strzyżowsko-Sędziszowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, można skorzystać z kompleksu ścieżek edukacyjno-rekreacyjnych, które swój początek mają obok leśniczówki, gdzie znajduje się pole biwakowe. Ścieżka przyrodniczo-dydaktyczna wiedzie przez najpiękniejsze zakątki leśne. Jej długość to ponad 2,5 km.

Tropie

Tropie to osada, położona w dolinie potoku stanowiącego lewobrzeżny dopływ potoku Różanka, który przepływa przez Grodzisko. Wieś od północy graniczy z Pstrągową, od północnego zachodu z Dobrzechowem, od południowego wschodu ze Strzyżowem, od wschodu z Łętownią. W 1984 r. część wsi Tropie, przylegającą bezpośrednio do Strzyżowa, przyłączono do miasta.

We wsi znajduje się zabytkowy budynek dawnej szkoły podstawowej założonej w 1909 r., który obecnie stanowi własność prywatną. Budynek ten wybudowany z cegły na planie prostokąta z kamiennymi wykończeniami okien jest dziś jednym z ciekawszych zabytków w miejscowości. Oprócz tego, znajduje się tutaj kilka krzyży i kapliczek. Najstarszą jest ceglana

w stylu neogotyckim, z oknami zakończonymi łukiem ostrym i niewielkimi witrażkami w oknach (ściany boczne) i w zwieńczeniu drzwi.

Wieś ma urozmaiconą rzeźbę terenu z punktami widokowymi na odkrytym grzbiecie, ciągnącym się od stryżowskiego lasu zwanego Bukowcem, nad Ciśnią – przysiółkiem Grodziska do przysiółka Bania w Zawadce. Przebiega tędy szlak żółty PTTK z Dynowa do Kołaczyc, przecinający wieś w okolicach remizy oraz szlak rowerowy oznakowany kolorem czerwonym na „Mapie tras rowerowych zielonych okolic Stryżowa”, biegnący grzbietem granicznym z Łętownią.

Wysoka Stryżowska

Wysoka Stryżowska to największa wieś gminy Stryżów. Od północy graniczy z Dobrzechowem, od północnego wschodu z Gbiskami, od wschodu z Brzeżanką i Bonarówką, od południa z Węglówką i Rzepnikiem, od południowego zachodu z Pietruszą Wolą, od zachodu z Oparówką i Markuszową. Przez Wysoką przebiega droga powiatowa nr 1927R Węglówka–Wysoka Stryżowska–Dobrzechów o długości 12 km, łącząca wieś z drogami wojewódzkimi nr 988 z północnej strony, oraz nr 991 od strony południowej.

Pierwszy dokument pisany, dotyczący Wysokiej Stryżowskiej pochodzi z 1277 r. Wydał go Bolesław Wstydlivy. Najważniejszym zabytkiem w Wysokiej Stryżowskiej jest kościół pw. św. Józefa, wybudowany w stylu neogotyckim w 1918 r. oraz liczne kapliczki rozsiane po miejscowości. Najbardziej szanowaną z nich jest kapliczka w przysiółku Stodolina, w której umieszczono drewnianą figurę słynącej łaskami Matki Bożej.

Zawadka

Zawadka położona jest na zboczach doliny potoku Zawadka. Od strony zachodniej graniczy z Nawsiem, od północno-wschodniej z Pstrągową, od południowego wschodu z Grodziskiem, a od południowego zachodu z Różanką. Pierwszą wzmiankę o Zawadce, podobnie jak o Grodzisku i Wysokiej, datuje się na 1287 r. We wsi jest wiele kapliczek, figur i krzyży przydrożnych. Do najpiękniejszych należy, zbudowana około 1884 r. kapliczka zwana Dobkową, znajdująca się przy starej drodze do Grodziska. Ponadto w Zawadce jest jeszcze 7 kapliczek i 4 krzyże z końca XIX i początków XX wieku.

Do niedawna wieś słynęła z dużej liczby wiatraków, w których mielono zboże dla własnych potrzeb. Obecnie na terenie wsi, w budynku byłej szkoły podstawowej działa Dzienny Dom „Senior WIGOR”.

Żarnowa

Żarnowa leży na wschód od Stryżowa nad rzeką Wisłok. Graniczy ze Stryżowem, Glinikiem Charzewskim, Godową i Połomią. Pierwsza wzmianka o miejscowości pochodzi z 1433 r. W Żarnowej jest kilka zabytkowych kapliczek. Najbardziej charakterystyczną jest kapliczka zwana kurhanem lub obeliskiem, usytuowana w północnej części wsi, na kopcu ziemnym, po lewej stronie drogi z Rzeszowa do Stryżowa. Upamiętnia miejsce stracenia mieszczan stryżowskich przez wojska Jerzego Rakociego II, księcia siedmiogrodzkiego. Wzniesiona została w II poł. XVII w., natomiast odnawiana w XIX i XX w.

W 1969 r. w Żarnowej, obok mostu kolejowego na Wisłoku wzniesiono pomnik (betonowy postument z armatą), dla uczczenia obrony mostów na Wisłoku przez miejscowy oddział AK w walce z okupantem niemieckim. Wieś za bohaterską akcją obrony mostów

i działalność partyzancka została odznaczona Krzyżem Walecznych. Między Żarnową, a Strzyżowem Wisłok zatacza duże zakole, obchodząc Żarnowską Górę. Rzeka wkracza tu w ciasny przełom, tworząc tzw. bramę Żarnowską.

Miejscowość posiada dogodne warunki do aktywnego wypoczynku. Przebiega tędy czarny szlak turystyczny, który biegnie atrakcyjnymi widokowo pasmami wzgórz, zwanymi działami i przygórzem. Z przysiółka Wielkie Pole rozciąga się widok na dolinę Wisłoka i Strzyżów.

Żyznów

Żyznów leży nad rzeką Stobnicą, będącą dopływem Wisłoka. Przez całą wieś wzdłuż lewego brzegu rzeki przebiega droga wojewódzka nr 989 Strzyżów–Lutcza. Otoczony jest od północnego wschodu zalesionymi wzgórzami: od zachodu grzbietem Brzeżanka (484 m n.p.m.), od południa wzgórzami Łysa Góra (424 m n.p.m.) i Wiśnia (385 m n.p.m.). Wieś od wschodu graniczy z Lutczą, od zachodu z Godową, od północy z Jawornikiem, od południa z Bonarówką. Nazwa Żyznów pochodzi od żyznej, urodzajnej gleby.

W 1847 r. właścicielem wsi była rodzina Łempickich, której staraniem wzniesiono pałac oraz założono park położony na północny zachód od pałacu z prostokątnym stawem i okrągłą wyspą. W skład zespołu pałacowo-parkowego, prócz pałacu, wchodzi budynek administracyjny tzw. Andrzejówka, dawne stajnie (obecnie budynek gospodarczy) oraz park. Piętrowy pałac został wzniesiony pod koniec XVIII lub na pocz. XIX w. na planie prostokąta w stylu neoklasycystycznym. Fasadę frontową stanowi portyk wgłębny wsparty na ośmiu kolumnach. Od 1949 r. mieści się w nim Państwowy Dom Dziecka.

Na północ od budynku rozciąga się park krajobrazowy, założony przed 1877 rokiem, wg projektu Marii Straszewskiej. Zachowały się aleje lipowa i kasztanowa, kilka okazów dębów (ok. 150-letnich), sosny kanadyjskie, graby, akacje. Do naszych czasów przetrwał prostokątny staw z wyspą. W miejscu, gdzie była stajnia, został wybudowany Dom Ludowy.

W Żyznowie znajduje się również kilka krzyży i kapliczek. Na uwagę zasługuje kapliczka św. Walentego z figurą św. Walentego i św. Barbary w środku z XIX w. oraz kapliczka słupowa przy drodze na cmentarz ufundowana w 1863 r. W lesie Wiśnia Góra znajduje się kapliczka z XIX wieku. U podstawy kapliczki znajduje się studzienka z wodą źródlaną, która znana była z cudotwórczej mocy. Przez wieś przebiega Szlak Architektury Drewnianej oraz szlak rowerowy liczący 22 km.

Do ważniejszych zabytków znajdujących się na terenie gminy Strzyżów zaliczamy:

- Kościół Parafialny w Strzyżowie z XV w. (zespół kościelny),
- Zespół Folwarczny Golcówka w Wysokiej Strzyżowskiej, stanowiący zabudowania po założonym w XV folwarku cysterskim,
- Dom Wójtowski zbudowany w 1600 r.,
- Budynek synagogi żydowskiej w Strzyżowie - 2 poł. XVIII w.,
- Dwór Dydyńskich w Strzyżowie - XVIII w.,
- Cmentarz żydowski z końca XIX w.,
- Zespół dworsko-pałacowy Wołkowickich-Konopków z końca XIX w. – Strzyżów,
- Zespół parkowo-pałacowy Bylickich w Żyznowie - 1 poł. XIX w. wraz z parkiem krajobrazowym, założonym przed 1877 rokiem,

- Zespół klasztorny SS. Serafitek (kaplica, klasztor, ogrodzenie) z 1890 r.,
- XIX-wieczna cerkiew w Bonarówce,
- Kaplica MB Bolesnej - ok. 1900 r. Strzyżów - Ratośniówki ,
- Dworzec kolejowy - ok. 1910 r.,
- Budynek Szkoły z połowy XX wieku (obecnie Szkoła Podstawowa nr 1 w Strzyżowie),
- Budynek Sądu Rejonowego - ok. 1920 r.,
- Kolejowy tunel schronowy zaprojektowany i zbudowany przez niemiecką firmę "Organisation Todt" w 1940 r.

Zdjęcie 1 Kościół Parafialny w Strzyżowie z XV w.

Źródło: <http://strzyzowski.pl>

Zdjęcie 2 Dwór Dydyńskich, obecnie siedziba Środowiskowego Domu Samopomocy w Strzyżowie

Źródło: <http://strzyzowski.pl>

Zdjęcie 3 Zespół dworcowo-pałacowy Wołkowickich-Konopków, obecnie Dom Dziecka w Strzyżowie

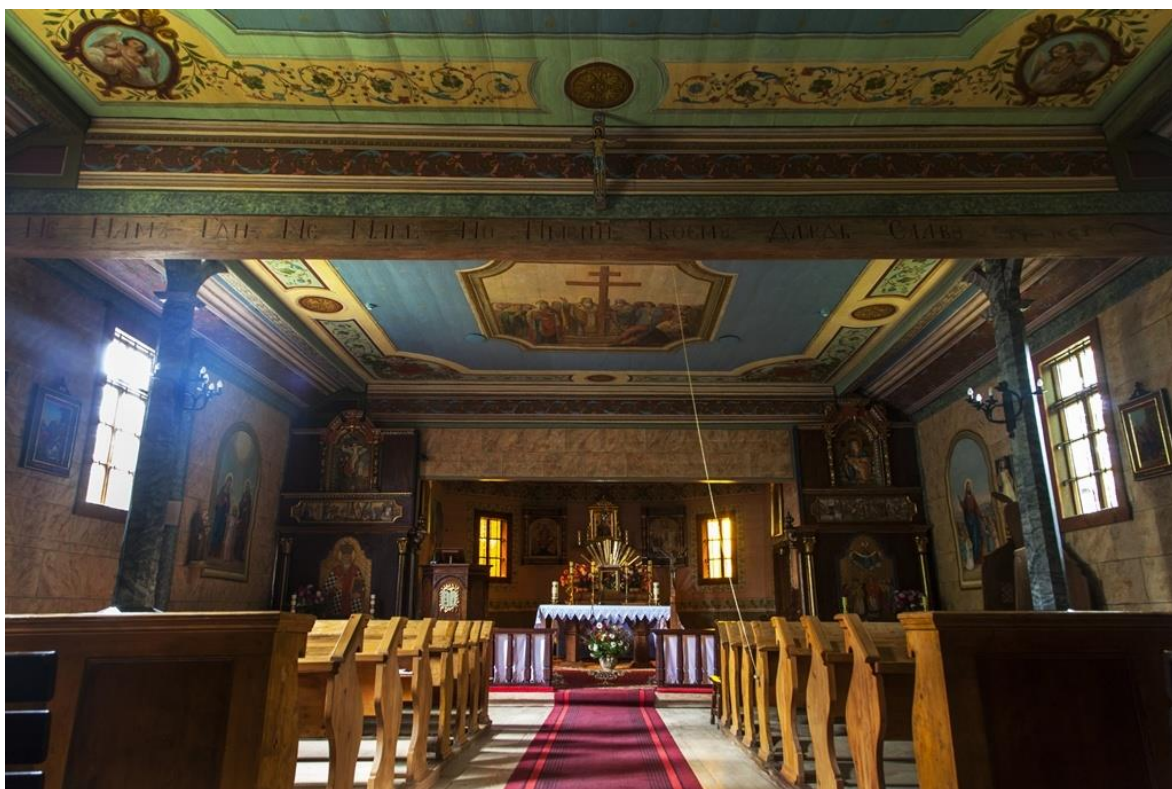
Źródło: <http://strzyzowski.pl>

Zdjęcie 4 Zespół parkowo-pałacowy Bylickich, obecnie Dom Dziecka w Żyźnowie

Źródło: <http://strzyzowski.pl>

Zdjęcie 5 Cerkiew w Bonarówce

Źródło: <http://strzyzowski.pl>

Zdjęcie 6 Klasztor Sióstr Serafitek w Strzyżowie

Źródło: <http://strzyżowski.pl>

Zdjęcie 7 Synagoga, obecnie siedziba Biblioteki Publicznej Gminy i Miasta im. J. Przybosa w Strzyżowie

Źródło: <http://strzyżowski.pl>

Zdjęcie 8 Schron Kolejowy w Strzyżowie

Źródło: <http://strzyzowski.pl>

Turystyka i rekreacja

Przez gminę Strzyżów przebiegają 2 szlaki turystyczne:

- **Zielony szlak** prowadzi ze Strzyżowa w kierunku południowym przez Godową - Brzeżankę i wchodzi na grzbiet Pasma Brzeżanki, gdzie dochodzi czarny szlak turystyczny z Babicy. Z grzbietu Pasma Brzeżanki zielony szlak schodzi do Bonarówki, skąd prowadzi do ruin zamku "Kamieniec" w Odrzykoniu.
- **Czarny szlak** prowadzi z Babicy przez Lubenię, Połomię, Działy do Żarnowej. Następnie polami schodzi do doliny Stobnicy, aby stromą drogą wspiąć się na Pasma Brzeżanki gdzie czarny szlak turystyczny łączy się ze szlakiem zielonym.

Ścieżki pieszo-rowerowe

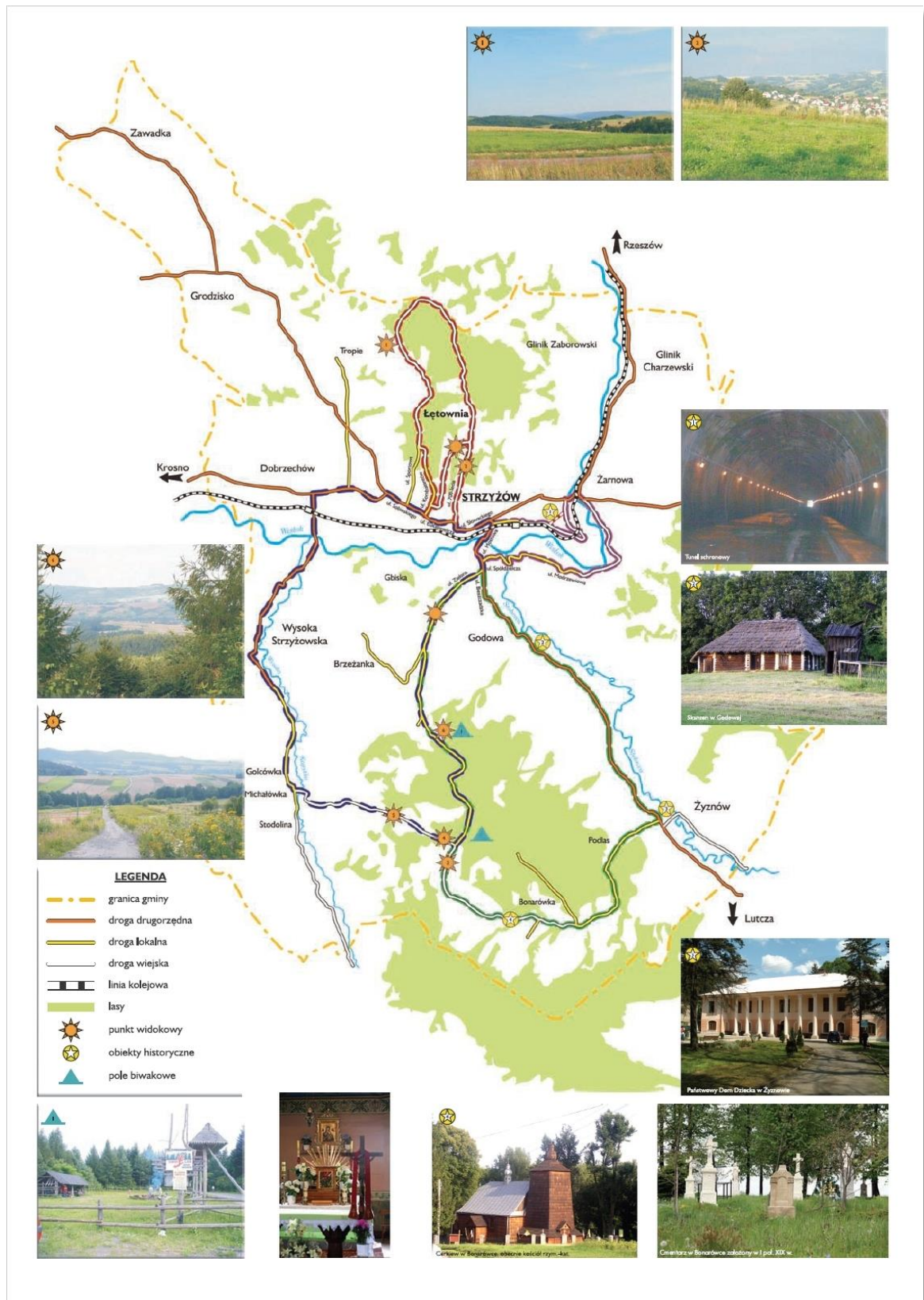
- **Szlak „Malowniczymi grzbietami pogórzy”** – szlak biegnie atrakcyjnymi widokowo, przeważnie odkrytymi grzbietami wokół Strzyżowa, schodzi w doliny, gdzie wzdłuż dróg, nad rzekami i potokami, rozciągają się wsie. Prowadzi przez tereny atrakcyjne przyrodniczo, objęte różnymi formami ochrony. Pokonując około 40-kilometrową trasę przejdziemy terenami Czarnorzecko-Strzyżowskiego Parku Krajobrazowego i Strzyżowsko-Sędziszowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.
- ścieżka edukacyjno-przyrodnicza w Łętowni

Szlaki rowerowe:

- **Strzyżów–Łętownia–Strzyżów**
Trasa rekreacyjna o długości ok. 10 km, przeznaczona dla wszystkich: młodszych i starszych. Oznaczona na odcinku 3,5 km tablicami informacyjnymi, które zaznają o tym, co ciekawego można zobaczyć po drodze.
- **Strzyżów–Brzeżanka–Bonarówka–Żyznów–Godowa–Strzyżów**
Trasa o długości 22 km, oznaczona kolorem zielonym, prowadząca przez największe partie wzniesień Pogórza Strzyżowsko-Dynowskiego. Można z niej podziwiać rozległy widok na dolinę Wisłoka i Stobnicy oraz okalających je wzgórz.
- **Strzyżów–Żarnowa–Strzyżów**
Trasa przeznaczona dla początkujących rowerzystów, łatwa do pokonania o długości około 10 km, oznaczona kolorem purpurowym.
- **Strzyżów–Brzeżanka–Wysoka Strzyżowska**
Trasa o długości 16 km, charakteryzująca się stromymi podjazdami i zjazdami i z tej przyczyny zaliczana jest do bardzo trudnych, przeznaczona dla rowerzystów z dużym doświadczeniem.

Trasy rowerowe gminy Strzyżów przedstawia poniższa mapa.

Zdjęcie 9 Trasy rowerowe

Źródło: <http://strzyzowski.pl>

Szlak wodny

Szlak kajakowy na rzece Wisłok o zróżnicowanej charakterystyce i zmiennym nurcie dedykowany zarówno początkującym jak i doświadczonym kajakarzom. Górny odcinek szlaku (Wojkówka – Przybówka) jest bardziej dynamiczny i wymagający, z występującymi kamienistymi progami, dolny uspokaja się i poza kilkoma trudniejszymi miejscami prowadzi łagodnie do Strzyżowa.

Szlak o długości 30 km oznaczony jest od Wojkówki (gm. Wojaszówka) przez Frysztak do Strzyżowa. Przepływa przez miejscowości: Wojkówka – Wojaszówka – Przybówka – Twierdza – Frysztak – Kobyłe – Wiśniowa – Markuszowa – Dobrzechów – Strzyżów. Trasa prowadzi przez Czarnorzecko-Strzyżowski Park Krajobrazowy oraz przez przełom Wisłoka zwany Bramą Frysztacką w otoczeniu Pogórza Strzyżowskiego i Dynowskiego. Wzdłuż szlaku, od Wojkówki po Strzyżów rozlokowane jest 7 przystani.

Mapa 8 Szlak kajakowy

Z punktu widzenia rozwoju turystyki niezwykle istotne znaczenie ma stan bazy noclegowej. Na terenie gminy nie brakuje ofert skorzystania z obiektów noclegowych w hotelach oraz gospodarstwach agroturystycznych chociaż są one niezbyt liczne. Turyści przybywający do gminy Strzyżów mogą liczyć na pobyt w takich obiektach jak:

- Dwór Maria Antonina w Gliniku Zaborowskim – 50 miejsc noclegowych,
- Leśny Dwór w Żyznowie – 31 miejsc noclegowych,
- Hotelik Midas w Strzyżowie – 19 miejsc noclegowych,

- Zacisze „Czarna Owca” w Brzeżance – 11 miejsc noclegowych,
- Gospodarstwo Agroturystyczne „Zagroda Jeździecka Szmer” w Godowej – 10 miejsc noclegowych,
- Agroturystyczny Ośrodek Aktywnego Wypoczynku „Nad Stawem” w Żyznowie – 8 miejsc noclegowych,
- Gospodarstwo Agroturystyczne „Zielony Gaj” w Łętowni – 8 miejsc,
- Agro-Zagroda w Strzyżowie – 8 miejsc noclegowych,
- Agroturystyka „Zacisze” w Łętowni – 7 miejsc noclegowych,
- Agroturystyka „Black Bird” – Wysoka Strzyżowska – 6 miejsc,
- „Pagóry” w Żarnowej – 5 miejsc noclegowych,
- Agroturystyka „Pod Lasem” w Godowej - 4 miejsca noclegowe,
- Agroturystyka „Chata Ziołowa” w Godowej – 4 miejsca noclegowe,
- Gospodarstwo Agroturystyczne „Słoneczne Wzgórze” w Grodzisku – 4 miejsca noclegowe,
- Agroturystyka „Stary Dwór” w Zawadce – 2 miejsca noclegowe,
- Agroturystyka „Dom na Górcie” - 2 miejsca noclegowe.

Łącznie na terenie całej gminy znajduje się 179 miejsc noclegowych, z czego 66 miejsc oferują gospodarstwa agroturystyczne, co stanowi skromną ofertę dla przyjezdnych turystów, chcących korzystać z bogatych zasobów przyrodniczych i kulturalnych gminy. Na terenie miejscowości Brzeżanka funkcjonuje również pole biwakowe wyposażone w wiatę na ognisko.

Oferta turystyczna gminy Strzyżów pod względem walorów krajobrazowych, przyrodniczych, architektonicznych oraz przede wszystkim rekreacyjnych jest szczególnie istotna w dobie wzrastającego popytu na ekologię, eko i agroturystykę. Wskazuje na to duży potencjał rozwojowy w tej dziedzinie gospodarki, mogący w istotny sposób uzupełniać obecne dochody mieszkańców. Wskazane jest stworzenie innowacyjnej i spójnej oferty turystycznej dążącej do wykreowania marki gminy wykorzystującej duży potencjał do uprawiania turystyki kulturowej, aktywnej i rekreacyjnej. Istotny jest również dalszy rozwój infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej, a także bazy noclegowej i gastronomicznej w tych okolicach które mogą stać się wizytówką gminy i regionu zwłaszcza.

3.9. Planowanie przestrzenne

Kierunki rozwoju przestrzennego gminy określa Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Strzyżów przyjęte uchwałą Rady Miejskiej w Strzyżowie Nr XXXVI/291/01 z dnia 13 grudnia 2001 r. z późniejszymi zmianami.

Studium określa politykę przestrzenną gminy, lokalne zasady gospodarowania przestrzenią przy uwzględnieniu celów i kierunków polityki przestrzennej, określonych w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, strategii rozwoju województwa, planie zagospodarowania przestrzennego województwa i strategii rozwoju gminy. W tym zakresie fundamentalne znaczenie mają zasady ładu przestrzennego i zrównoważonego rozwoju.

Ład przestrzenny jest określany, jako ukształtowanie powierzchni, które tworzy harmonijną całość i uwzględnia w sposób uporządkowany wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz

kompozycyjno-estetyczne. Z kolei zrównoważony rozwój jest to rozwój społeczno-gospodarczy, w którym występuje proces integracji działań politycznych, społecznych i gospodarczych, mając na względzie zachowanie równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb społeczności lub obywateli, zarówno w chwili obecnej jak i dla przyszłych pokoleń.

Studium jest sporządzane dla obszaru znajdującego się w granicach administracyjnych gminy oraz pełni trzy podstawowe funkcje:

- stanowi akt polityki przestrzennej gminy, określający strategię rozwoju przestrzennego;
- wpływa na zasady kształtowania przestrzeni, określone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, koordynując ich ustalenia;
- może stanowić ofertę dla przyszłych inwestorów, będąc jednym z ważniejszych elementów programu rozwoju gminy.

W celu kształtowania zabudowy oraz wskaźników zagospodarowania terenu tworzone są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego na działkach gminnych i prywatnych, umożliwiające przyjęcie wieloletniego kierunku działań standaryzujących ład i porządek przestrzenny oraz stwarzające możliwość zrównoważonego rozwoju podstawowej infrastruktury komunalnej i społecznej oraz sprawniejszego zasiedlania obszarów gminy. Obligatoryjnie realizowane są programy i projekty zmierzające do harmonizacji i kształtowania przestrzeni publicznej.

Zgodnie z danymi GUS z 2020 r (na dzień tworzenia niniejszego dokumentu brak było danych za rok 2021 w bazie danych GUS), na terenie gminy Strzyżów obowiązuje 28 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, z tego 18 planów zostało sporządzonych na podstawie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Powierzchnia terenów objętych planami wynosi łącznie 4 948 ha, co stanowi 35,3 % całkowitej powierzchni gminy.

Optymalnym rozwiązaniem w kształtowaniu polityki przestrzennej gminy byłoby uchwalenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla wszystkich terenów zurbanizowanych gminy Strzyżów. Jednak w obecnej sytuacji ekonomicznej gminy oraz obowiązujących przepisów prawnych dot. ochrony przyrody, jest to rozwiązanie trudne i czasochłonne w realizacji.

Zagospodarowanie przestrzenne jest realizowane poprzez wydawanie przewidzianych prawem decyzji o warunkach zabudowy lub decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. W 2020 r. wydanych zostało 137 decyzji o warunkach zabudowy oraz 20 decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Dane dotyczące wydawanych decyzji na przestrzeni lat 2016-2020 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13 Liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o ustaleniu lokalizacji celu publicznego na przestrzeni lat 2016-2020*)

Rodzaj decyzji	2016	2017	2018	2019	2020
Decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego	27	28	27	20	20
Decyzje o warunkach zabudowy, ogółem w tym:	167	121	146	136	137
- decyzje dotyczące zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej	0	1	1	4	0
- decyzje dotyczące zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	105	86	109	104	123
- decyzje dotyczące zabudowy usługowej	14	8	6	5	4
- decyzje dotyczące innej zabudowy	48	26	30	23	10

*) Na dzień opracowania zestawienia brak danych za rok 2021 w BDL

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

3.10. Infrastruktura komunikacyjna i transport publiczny

Dostępność komunikacyjna gminy jest czynnikiem determinującym wielopłaszczyznowy rozwój społeczno – gospodarczy, a także czynnikiem napędu gospodarczego, będący elementem kluczowym do poprawy jakości życia mieszkańców. Główny wpływ na dostępność komunikacyjną ma stan i rodzaj dróg oraz możliwe połączenia z innymi miastami i miejscami, będącymi celem podróży. Dostępność ma ogromne znaczenie zarówno dla transportu osobowego, jak i transportu towarowego.

Drogi publiczne ze względu na funkcję w sieci drogowej dzielą się według przepisów ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2021 poz. 1376 z późn. zm.) na następujące kategorie:

- drogi krajowe,
- drogi wojewódzkie,
- drogi powiatowe,
- drogi gminne.

Przez obszar gminy Strzyżów przebiegają drogi:

- droga krajowa ekspresowa nr 19, (w budowie) , będąca częścią międzynarodowej magistrali drogowej Via-Carpatia, przebiegająca przez miejscowość Żyznów, gdzie powstaje węzeł łączący bezkolizyjnie tą trasę z drogą wiodącą do Strzyżowa,
- drogi wojewódzkie o całkowitej długości na terenie gminy 21,2 km:
 - droga nr 988 Babica – Strzyżów – Wiśniowa – Frysztak - Warzyce,
 - droga nr 989 Strzyżów - Lutcza.
- drogi powiatowe i gminne – wykazane

Tabela 14 Wykaz dróg powiatowych gminy Strzyżów

Lp.	Nr drogi	Nazwa	Dł. całkowita (km)	Dł. w gm. Strzyżów (km)
1	1 350 R	Różanka - Grodzisko	6,329	0,919
2	1 918 R	Zawadka - Grodzisko - Strzyżów	9,697	9,697
3	1 926 R	Kożuchów - Markuszowa - Wysoka Strzyżowska	7,263	1,312
4	1 927 R	Dobrzechów - Wysoka Strzyżowska - Węglówka	10,183	10,183
5	1 928 R	Wysoka Strzyżowska - Strzyżów - Żarnowa	8,101	8,101
6	1 929 R	Pstrągowa - Strzyżów	7,790	4,473
7	1 930 R	Zaborów - Strzyżów	5,618	4,341
8	1 931 R	Żarnowa - Niebylec	7,530	3,075
9	1 932 R	Żarnowa - Jawornik	5,159	0,075
10	1 933 R	Wysoka Strzyżowska - Bonarówka - Żyznów	10,245	10,245
11	1 937 R	Wysoka Strzyżowska - Brzeżanka - Strzyżów	5,944	5,944
12	1 938 R	Połomia - Glinik Charzewski	3,703	1,864
13	1 939 R	dojazd do CKP w Dobrzechowie	0,607	0,607
14	2 424 R	Żarnowa - Strzyżów	4,356	4,356

Źródło: na podstawie danych gminy Strzyżów

Łączna długość dróg powiatowych wynosi 65,192 km

Tabela 15 Wykaz dróg gminy Strzyżów

Lp	Nr drogi	Nazwa drogi	Dł. całkowita (km)	Naw. Asf. (km)
1	112265.2 R	Strzyżów - Łętownia - Pstrągowa	2,755	2,755
2	112357.2 R	Lutcza - Żyznów - Godowa	8,015	8,015
3	112345 R	Bonarówka - Brzeżanka	4,573	4,573
4	112280 R	Żarnowa - Wielkie Pole	3,585	3,585
5	112338 R	Wysoka Strzyżowska - Grodeczna	0,439	0,439
6	112340 R	Wysoka Strzyżowska - koło Kościoła	0,355	0,355
7	112356 R	Żarnowa Rzeki	1,143	0,5
8	112359 R	Żarnowa - Godowa Zagórze	6,856	1,24
9	112365 R	Godowa Podlas (koło cmentarza)	0,871	0,871
10	112347 R	Wysoka Strzyżowska Stodolina (koło tartaku)	0,201	0,201
11	112368 R	Godowa Rzeki - Zagórze	1,059	0,555
12	112279 R	Żarnowa Podlas	3,35	3,04
13	112337.2 R	Gbiska - Brzeżanka	0,99	0,99
14	112342 R	Wysoka Strzyżowska Górna (koło SP nr 1)	0,262	0,262
15	112257 R	Dobrzechów - Grodzisko (Bakonka)	4,896	1,88
16	112362 R	Godowa Tartak	0,749	0,749

17	112364 R	Godowa koło Ośrodka Zdrowia	0,521	0,521
18	112348 R	Wysoka Strzyżowska Stodolina	0,177	0,177
19	112369 R	Żyznów Igloopol	0,222	0,222
20	112334 R	Wysoka Strzyżowska Dolna koło sklepu	0,18	0,18
21	112254 R	Grodzisko Budy	1,433	1,433
22	112253 R	Grodzisko Folwark Ciśnie	2,101	1,2
23	112255 R	Grodzisko Wierzchowina	1,688	1,688
24	112261.3 R	Tropie Pstrągowa	2,41	2,41
25	112278 R	Glinik Zaborowski Podlas	2,341	2,341
26	112272 R	Glinik Zaborowski Podlas (koło Kapliczki)	1,364	1,2
27	112276 R	Glinik Zaborowski Kąty	0,776	0,776
28	112274 R	Glinik Charzewski Sołtysie	1,53	1,53
29	112335 R	Gbiska Podwsie	0,792	0,792
30	112259 R	Dobrzechów Budy	0,736	0,736
31	112258 R	Dobrzechów Góra (od krzyża)	1,322	1,322
32	112260 R	Dobrzechów Kolonia Granice	0,578	0,578
33	112252 R	Zawadka - Pstrągowa	1,252	1,252
34	112332 R	Markuszowa - Wysoka	0,96	0,96
35	112346 R	Wysoka - Rzepnik	1,568	1,568
36	112366 R	Żyznów do kościoła	0,377	0,377
37	112275 R	Żarnowa Wielkie Pole Rzeki	1,011	1,011
38	112360 R	Godowa Podlas sklep	1,684	1,684
39	112363 R	Godowa Podlas Agronomówka	1,42	1,42
40	112358 R	Godowa Tamta Strona za rz. Zagórze	2,556	1,45
41	112336 R	Wysoka Strzyżowska Dolna za DL	0,256	0,256
42	112333 R	Wysoka Strzyżowska za rz. Kopytko	8,321	8,321
43	112251 R	Grodzisko Zawadka przez Sośninę	2,925	2,925
44	112256 R	Dobrzechów stacja PKP	0,545	0,545

Źródło: na podstawie danych gminy Strzyżów

Łączna długość dróg gminnych wynosi 81,145 km

Na terenie gminy znajdują się również drogi wewnętrzne (osiedlowe) oraz drogi rolnicze, służące dojazdowi do pól o długości ponad 465 km.

Ponadto w ciągu dróg na terenie gminy posadowione są 23 obiekty mostowe:

- Droga powiatowa 1918R – Zawadka-Grodzisko-Strzyżów - 3 obiekty na potokach bez nazwy,
- Droga powiatowa 1927R – Węglówka-Wysoka Strzyżowska-Dobrzechów – 2 obiekty: w Wysokiej Strzyżowskiej na potoku Kopytko oraz w Dobrzechowie na rzece Wiśłok,
- Droga powiatowa 1928R - Wysoka Strzyżowska-Gbiska-Strzyżów-Żarnowa – 2 obiekty: w Strzyżowie na rzece Stobnica oraz w Żarnowej na potoku bez nazwy,
- Droga powiatowa 1930R Żarnowa-Glinik Zaborowski – 1 obiekt na rzece Wiśłok,
- Droga powiatowa 1931R Żarnowa-Niebylec – 1 obiekt w Żarnowej na potoku bez nazwy,
- Droga gminna G112254 – Grodzisko-Budy,

- Droga gminna G112257 – Dobrzechów-Grodzisko,
- Droga gminna G 112261 – Strzyżów ul. Graniczna, Dobrzechów-Kolonia, Tropie-Pstrągowa – 2 obiekty,
- Droga gminna G112329 – Strzyżów, Żarnowska-Zadworze,
- Droga gminna G112333 – Wysoka Strzyżowska za rzeką Kopytko,
- Droga gminna G112366 – Żyznów do kościoła,
- Droga gminna G112267 – Strzyżów, Kombatantów – 2 obiekty,
- Droga gminna G112334 – Wysoka Strzyżowska Dolna (koło sklepu),
- Droga gminna G112336 – Wysoka Strzyżowska Dolna (za Domem Ludowym),
- Droga gminna G112338 – Wysoka Strzyżowska Grodeczna,
- Droga gminna G112340 – Wysoka Strzyżowska koło kościoła,
- Droga gminna G112342 – Wysoka Strzyżowska Górna koło szkoły nr 1,
- Droga gminna G112347 – Wysoka Strzyżowska Stodolina (koło tartaku),
- Droga gminna G112362 – Godowa Tartak,
- Droga gminna G112364 – Godowa koło Ośrodka Zdrowia,
- Droga gminna G112369 – Żyznów Igloopol.

Drogi gminne są utrzymywane poprzez przeprowadzanie remontów nawierzchni lub też przebudowę. Najwięcej trudności sprawia utrzymanie dróg o nawierzchni żwirowej oraz tłuczniowej, na których często na skutek niesprzyjających warunków atmosferycznych powstają liczne wyboje i koleiny, co daje konieczność kolejnych remontów. W miarę posiadanych środków finansowych na drogach gminnych są wykonywane nawierzchnie asfaltowe oraz dobudowywane chodniki. W samym roku 2020 wybudowano w gminie 7,5 km nowych dróg oraz wyremontowano 4,8 km długości dróg istniejących.

Do Strzyżowa dociera, uruchomiona w 2021 roku linia nr 106 Podkarpackiej Kolei Aglomeracyjnej relacji Rzeszów-Strzyżów-Jasło. Pociągi są klimatyzowane, jest w nich Wi-Fi, można w nich płacić kartą bankomatową. W pojazdach wyznaczono specjalne miejsca z uchwytyami do zamocowania wózków inwalidzkich oraz rampy, aby ułatwić wsiadanie i wysiadanie pasażerom, matkom z małymi dziećmi oraz rowerzystom, dla których wydzielone miejsca do przewożenia rowerów.

3.11. Gospodarka mieszkaniowa i budownictwo

Jednym z podstawowych zadań własnych gminy jest zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych. Gmina powinna posiadać własny zasób mieszkaniowy, zarządzany w taki sposób, żeby potrzeby rodzin mających dochody niepozwalające na zakup własnego mieszkania zostały zaspokojone. Zgodnie z danymi Urzędu Miejskiego w Strzyżowie, na terenie gminy w chwili obecnej nie znajdują lokale stanowiące gminny zasób mieszkaniowy.

Według danych GUS z 2020 roku, na terenie gminy Strzyżów znajdowało się 3 397 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 320 653 m², a w odniesieniu do roku 2016 ich liczba wzrosła o 102. Dane dotyczące zasobów mieszkaniowych w gminie w roku 2016 i 2020 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16 Zasoby mieszkaniowe na terenie gminy Strzyżów)*

Zasoby mieszkaniowe	Jednostka miary	2016	2020
----------------------------	------------------------	-------------	-------------

Mieszkania	szt.	3 295	3 397
Izby	szt.	14 352	14 968
Powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	306 173	320 653
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	m ²	92,9	94,4
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	m ²	25,8	27,3
Mieszkania na 1000 mieszkańców	-	277,6	289,4

**) Na dzień opracowania zestawienia brak danych za rok 2021 w bazie BDL*

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się wzrost dostępu mieszkańców gminy do urządzeń techniczno – sanitarnych. Od roku 2016 do końca 2020, liczba mieszkań przyłączonych w gminie do sieci wodociągowej powiększyła się o 181 (w tym 105 na wsi), wyposażonych w spłukiwane ustępy wzrosła o 276 (w tym 109 na wsi), a dostęp do gazu z sieci uzyskały 180 mieszkań (w tym 92 na wsi).

Tabela 17 Wyposażenie mieszkań w instalacje techniczne i sanitarne)*

Wyszczególnienie	2016		2020	
	<i>Liczba mieszkań wyposażonych w instalacje techniczno-sanitarne</i>	<i>% ogółu mieszkań</i>	<i>Liczba mieszkań wyposażonych w instalacje techniczno-sanitarne</i>	<i>% ogółu mieszkań</i>
Wodociąg	5 765	95,0	5 946	95,2
Wodociąg miasto/wieś	2 741 3 024	98,7 91,8	2 817 3 129	98,8 92,1
Ustęp spłukiwany	1 137	90,9	1 413	91,3
Ustęp spłukiwany miasto/wieś	2 720 2 798	98,0 84,9	2 796 2 907	98,1 85,6
Gaz sieciowy	4 923	80,2	5 103	80,9
Gaz sieciowy miasto wieś	2 684 2 239	96,7 68,0	2 772 2 331	97,2 68,6

**) Na dzień opracowania zestawienia brak danych za rok 2021 w bazie BDL*

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Obserwuje się duże dysproporcje pomiędzy wyposażeniem w instalację kanalizacyjną w mieście a terenami wiejskimi należącymi do gminy Strzyżów. W roku 2020 w mieście Strzyżów 65,2 % budynków było wyposażonych w kanalizację, natomiast na wsi współczynnik ten wynosił 9,9%.

Budownictwo

W latach 2017 - 2021 na terenie gminy Strzyżów oddano łącznie do użytkowania 261 budynków - 210 stanowiły budynki mieszkalne, natomiast 51 budynki niemieszkalne. Podstawowe informacje przedstawione w poniższej tabeli dotyczą budynków mieszkalnych i mieszkań oddanych do użytkowania w latach 2017 – 2021. Przedstawione dane o mieszkaniach oddanych do użytkowania dotyczą mieszkań w budynkach nowo wybudowanych oraz rozbudowywanych.

Tabela 18 Budownictwo mieszkaniowe w latach 2017 - 2021

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2017	2018	2019	2020	2021
Budynki mieszkalne jednorodzinne nowe						
Oddane mieszkania ogółem	szt.	30	30	54	53	43
Ilość izb ogółem	szt.	174	180	313	314	242
Powierzchnia użytkowa ogółem	m ²	3 982	4 571	7 375	7 266	6 030

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Obok budownictwa mieszkalnego, na terenie gminy powstają lub są także budynki niemieszkalne, których w okresie ostatnich 5 lat powstało 51. Podstawowe informacje o oddanych do użytkowania nowych budynkach niemieszkalnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 19 Budynki niemieszkalne oddane do użytkowania w latach 2016 - 2020

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2017	2018	2019	2020	2021
Budynki handlowo-usługowe						
Oddane budynki ogółem	szt.	0	1	0	0	3
Powierzchnia użytkowa ogółem	m ²	0	106	0	0	782
Kubatura ogółem	m ³	0	585	0	0	4 460
Budynki garaży						
Oddane budynki ogółem	szt.	4	4	4	6	4
Powierzchnia użytkowa ogółem	m ²	613	375	150	405	327
Kubatura ogółem	m ³	2 556	1 490	876	2 259	1 833
Zbiorniki, silosy i budynki magazynowe						
Oddane budynki ogółem	szt.	0	0	1	3	0
Powierzchnia użytkowa ogółem	m ²	0	0	81	4 339	0
Kubatura ogółem	m ³	0	0	329	31 562	0
Ogólnodostępne obiekty kulturalne						

Oddane budynki ogółem	szt.	0	3	0	0	0
Powierzchnia użytkowa ogółem	m ²	0	282	0	0	0
Kubatura ogółem	m ³	0	1 340	0	0	0
Budynki przemysłowe						
Oddane budynki ogółem	szt.	0	0	1	0	2
Powierzchnia użytkowa ogółem	m ²	0	0	249	0	2 047
Kubatura ogółem	m ³	0	0	1 196	0	21 670
Budynki szpitali i zakładów opieki medycznej						
Oddane budynki ogółem	szt.	0	0	1	0	0
Powierzchnia użytkowa ogółem	m ²	0	0	2 172	0	0
Kubatura ogółem	m ³	0	0	10 104	0	0
Budynki gospodarstw rolnych						
Oddane budynki ogółem	szt.	1	4	1	0	0
Powierzchnia użytkowa ogółem	m ²	180	315	73	0	0
Kubatura ogółem	m ³	720	1 671	372	0	0
Budynki niemieszkalne, gdzie indziej niewymienione						
Oddane budynki ogółem	szt.	0	1	2	3	2
Powierzchnia użytkowa ogółem	m ²	0	55	185	181	179
Kubatura ogółem	m ³	0	247	612	971	843
RAZEM						
Oddane budynki ogółem	szt.	5	13	10	12	11
Powierzchnia użytkowa ogółem	m ²	811	1 133	2 910	4 925	3 335
Kubatura ogółem	m ³	3 276	5 333	13 489	34 792	28 806

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

3.12. Infrastruktura techniczna

Sieć wodociągowa

Zadania w zakresie dostarczania wody na terenie gminy Strzyżów realizowane są przez Zakład Wodociągów, Kanalizacji i Oczyszczalni Ścieków Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp z o.o. w Strzyżowie, której właścicielem jest Gmina Strzyżów. Celem działalności Zakładu jest realizacja zadań w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludność miasta Strzyżowa oraz zbiorowego odprowadzania ścieków. Jakość wody w wodociągu jest pod stałą kontrolą PSSE w Strzyżowie. W ramach monitoringu wewnętrznego woda badana jest przez akredytowane laboratorium.

Według danych GUS z 2020 roku, do sieci wodociągowej podłączonych jest 63,6 % budynków mieszkalnych z obszaru gminy Strzyżów, natomiast z sieci korzystało 14 664 mieszkańców gminy, co stanowi 71,5% ogółu mieszkańców. Dostępne jest także 6 źródeł ulicznych. Wybrane dane dotyczące sieci wodociągowej w roku 2016 oraz 2020 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 20 Wybrane dane dotyczące sieci wodociągowej w roku 2016 oraz 2020^{*)}

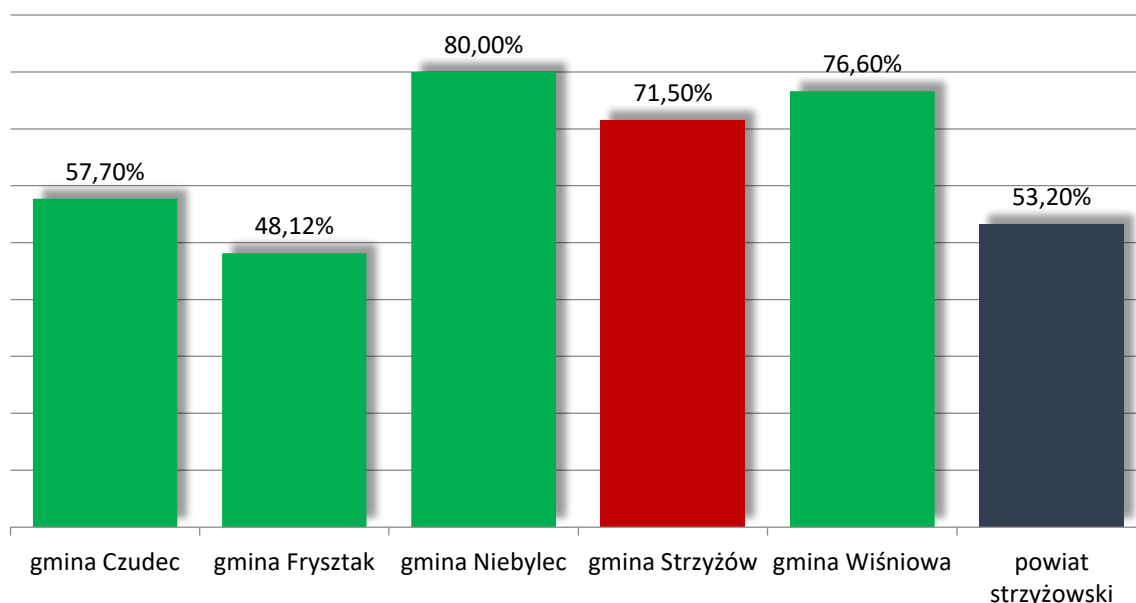
Wyszczególnienie	Jednostka miary	2016	2020
Długość czynnej sieci rozdzielczej będącej w zarządzie bądź administracji gminy	km	33,6	0
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	2 022	94
Awarie sieci wodociągowej	szt.	0	3
Woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	408,8	8,5
Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca	m ³	34,6	0,7

^{*)} Na dzień opracowania zestawienia brak danych za rok 2021 w bazie BDL

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Pod względem ilości osób korzystających z sieci wodociągowej, gmina Strzyżów dobrze wypada na tle pozostałych gmin powiatu strzyżowskiego, dla którego średnia wynosi 53,2% mieszkańców korzystających z sieci w stosunku do ogółu ludności. Największa wartość w tej kwestii występuje w gminie Niebylec – ok. 80% i Wiśniowa – 76.6% ogółu mieszkańców.

Wykres 11 Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności w gminach powiatu strzyżowskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Na średnią 71,5% składa się 79% ludności korzystających z wodociągu, zamieszkujących w mieście (Strzyżów), oraz 65,8% ludności zamieszkałej w pozostałych, wiejskich miejscowościach gminy.

Sieć kanalizacyjna

Odprowadzenie i oczyszczanie ścieków w gminie Strzyżowie, realizowane jest przez Zakład Wodociągów, Kanalizacji i Oczyszczalni Ścieków Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Strzyżowie, który obsługuje sieć kanalizacyjną oraz gminną oczyszczalnię ścieków w Strzyżowie. Mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków w Strzyżowie, zlokalizowana przy ulicy Tunelowej, odprowadza oczyszczone ścieki do wód powierzchniowych rzeki Wisłok. W 2020 roku odnotowano średnią dobową ilość odprowadzanych ścieków wynoszącą 1 136 m³/d.

W niektórych miejscowościach, ze względu na trudne warunki terenowe występują obszary, które nie są objęte zbiorczą siecią kanalizacyjną. Obszary te oraz pozostała część gminy nieposiadające zbiorczej sieci kanalizacyjnej posiada zbiorniki typu „szambo” które opróżniane są przez Zakład Wodociągów, Kanalizacji i Oczyszczalni Ścieków Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp z o.o. w Strzyżowie. Od roku 2018 działa również mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków w Godowej o przepustowości 300 m³/dobę z odbiornikiem ścieków w rzece Stobnicy, dopływie Wisłoka, której budowa została sfinansowana ze środków pozyskanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Tabela 21 Dane dotyczące instalacji kanalizacyjnej w gminie Strzyżów^{*)}

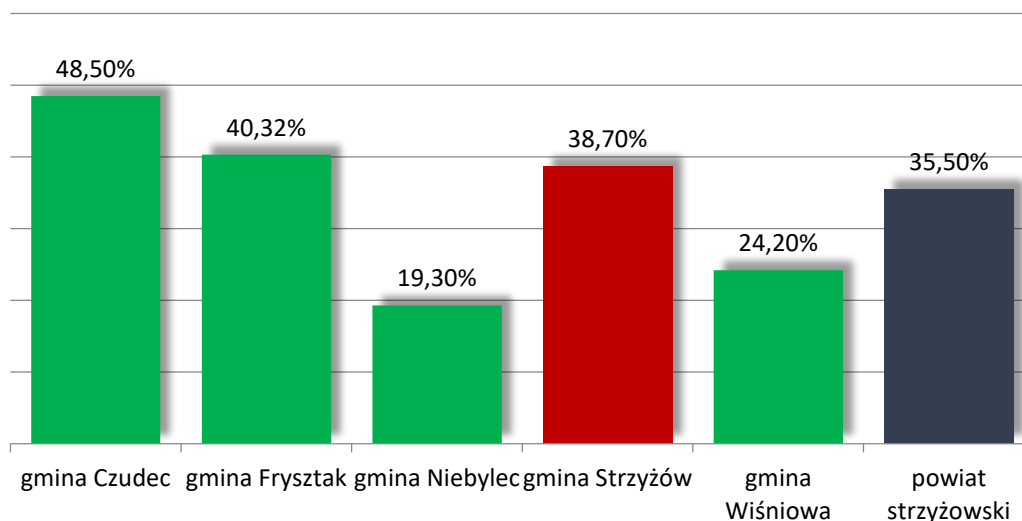
Wyszczególnienie	Jednostka miary	2016	2020
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej będącej w zarządzie bądź administracji gminy	km	42,5	85,2
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	1 137	1 413
Awarie sieci kanalizacyjnej	szt.	5	2
Ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną	dam ³	259,4	267,5
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	os.	7 042	7 935

^{*)} Na dzień opracowania zestawienia brak danych za rok 2021 w bazie BDL

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

W 2020 roku zgodnie z danymi GUS, z sieci kanalizacyjnej korzystało 7 935 mieszkańców gminy Strzyżów, w tym 6 754 osoby zamieszkujące miasto Strzyżów oraz 1 181 osób zamieszkałych w miejscowościach wiejskich, tj. 38,7 % ogółu ludności, z kolei do sieci kanalizacyjnej podłączonych było 29,0 % budynków mieszkalnych, z czego 65,2% w mieście, a tylko 9,9% w pozostałych miejscowościach. W powiecie strzyżowskim, gmina Strzyżów pod względem ilości osób korzystających z sieci kanalizacyjnej znajduje się na trzecim miejscu, ale pod względem kanalizacji obszarów wiejskich zajmuje ostatnie miejsce.

Wykres 12 Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności w gminach powiatu strzyżowskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Sieć gazowa

Według danych GUS z 2020 roku, na terenie gminy Strzyżów odbiorcami gazu było 5 667 gospodarstw domowych, a liczba ludności korzystająca z sieci gazowej wyniosła 16 603 osób, tj. 80,9 % ogółu mieszkańców gminy. Wybrane dane dotyczące sieci gazowej na terenie gminy Strzyżów w roku 2016 i 2020 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 22 Wybrane dane dotyczące sieci gazowej w gminie Strzyżów^{*)}

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2016	2020
Długość czynnej sieci gazowej	<i>m</i>	196 995	221 180
Czynne przyłącza do budynków ogółem	<i>szt.</i>	3 909	4 051
- w tym do budynków mieszkalnych	<i>szt.</i>	3 769	3 879
Liczba odbiorców gazu	<i>gosp.</i>	4 783	5 667
Odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	<i>gosp.</i>	1 490	1 744
Ludność korzystająca z sieci gazowej	<i>osoba</i>	16 676	16 603
Zużycie gazu	<i>MWh</i>	25 453,3	32 862,4
Zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań	<i>MWh</i>	12 678,4	19 121,4

^{*)} Na dzień opracowania zestawienia brak danych za rok 2021 w bazie BDL

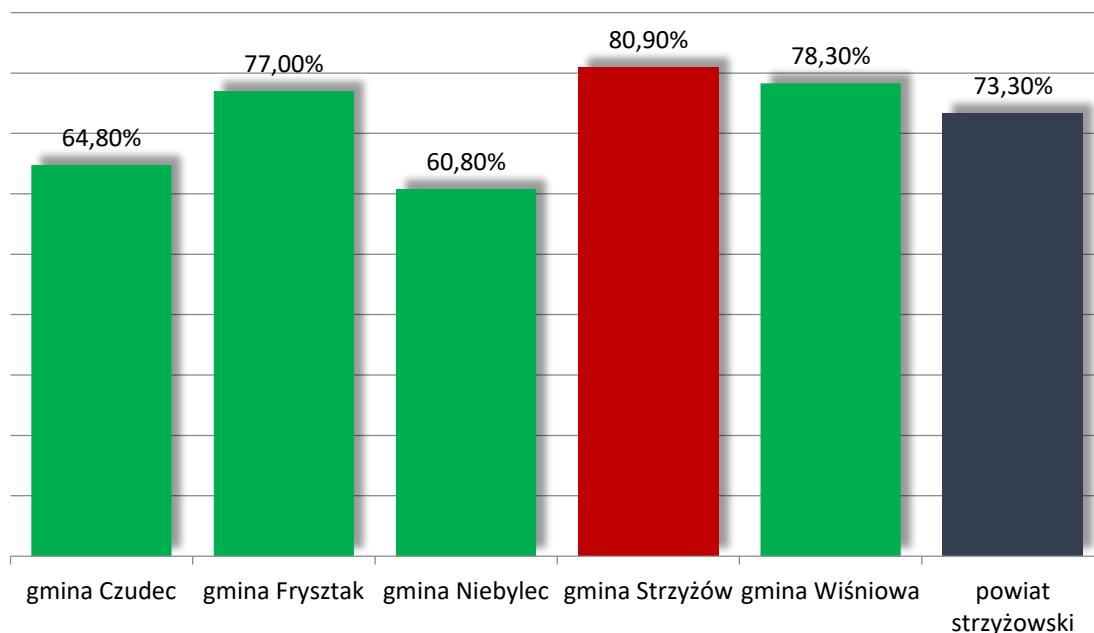
Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Jak wynika z przedstawionych powyżej danych, na przestrzeni lat 2016-2020 zwiększyła się liczba odbiorców gazu, w tym również liczba odbiorców ogrzewających mieszkania gazem. Może to świadczyć o zwiększeniu świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie wyboru

źródeł ciepła niemających negatywnego wpływu na środowisko. Wciąż jest to jednak mały odsetek mieszkańców i konieczne jest podjęcie działań w tej kwestii.

Gmina Strzyżów zajmowała w 2020 r. pierwsze miejsce w powiecie pod względem gazyfikacji, na drugim zaś miejscu ulokowała się gmina Wiśniowa – 78,3%. Poziom gazyfikacji w powiecie strzyżowskim był na poziomie 73,3 %, natomiast całego województwa podkarpackiego – 72,7 %. Korzystających z sieci gazowej w % ogółu mieszkańców w podziale na poszczególne gminy powiatu strzyżowskiego na koniec 2020 roku, przedstawia poniższa tabela.

Wykres 13 Korzystający z sieci gazowej w % ogółu ludności w gminach powiatu strzyżowskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Gospodarka odpadami

Zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2021 poz. 888 z póź. zm.), utrzymanie czystości i porządku, a w tym kwestie związane z gospodarką odpadami komunalnymi na terenie gminy, należą do zadań własnych gminy. Gmina jest zobowiązana do zorganizowania, odbierania i zagospodarowania odpadów komunalnych zebranych w nieruchomościach położonych na jej terenie.

Zgodnie z Regulaminem utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Strzyżów, właściciele nieruchomości zapewniają utrzymanie czystości i porządku na własnym terenie między innymi poprzez zbieranie segregowanych odpadów komunalnych, a następnie przekazywanie ich w terminach wyznaczonych harmonogramem w pojemnikach lub workach w odpowiednim kolorze, oznakowanych kartką z nazwą miejscowości, ulicą i nr domu. Odbiór odpadów od właścicieli nieruchomości odbywa się zgodnie z harmonogramem.

W 2021 roku odbiorcą odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych, wyłonionym w drodze zamówienia publicznego zostało Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o. o. w Strzyżowie. Poza wyżej wskazanymi odpadami do PSZOK można było dostarczać we własnym zakresie odpady w postaci zużytego sprzętu, elektrośmieci, dużych gabarytów itp.

Zadania związane funkcjonowaniem PSZOK jak również z utrzymaniem czystości i porządku na mieniu komunalnym polegające na sprzątaniu ulic, parkingów, placów, opróżnianiu koszy ulicznych, zimowym utrzymaniu dróg i chodników wykonuje Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o. o. w Strzyżowie.

Na dzień 31.12.2020 r. złożono 2567 deklaracji z tego 2514 (ok.98 %) zakłada segregację odpadów, a 53 jej brak (ok.2%).

W 2021 roku z terenu gminy Strzyżów odebrano ogółem 4 379,66 ton odpadów z czego 2 589,44 ton odpadów zmieszanych (59,1 % odpadów ogółem) oraz 1790,22 ton odpadów selektywnych (40,9 %). W porównaniu do roku 2017, w 2021 roku ilość odpadów zebranych selektywnie w relacji do ogółu odpadów zmniejszyła się o 12,18 %. Wskazane dane zostały przedstawione w poniższej tabeli oraz wykresie.

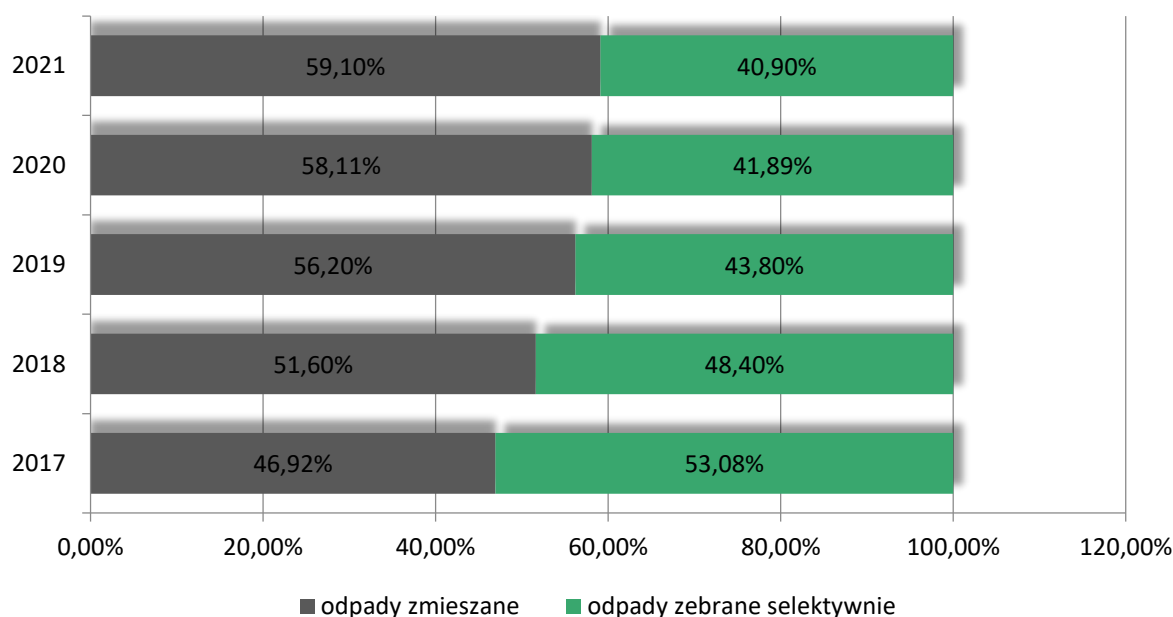
Tabela 23 Masa odebranych odpadów komunalnych z terenu gminy Strzyżów w latach 2017-2020

Rodzaj odpadów	Masa odebranych odpadów (w tonach)				
	2017	2018	2019	2020	2021
Zmieszane odpady komunalne	1 555,39	1 783,02	2 124,57	2 496,44	2 589,44
<i>tekstyli</i>	0,00	0,07	0,78	0,28	2,46
Zmieszane odpady opakowaniowe (plastik i metal)	674,5	531,10	543,60	526,90	521,19
<i>Opakowania z papieru i tektury</i>	53,85	62,50	98,07	96,87	92,39
<i>Opakowania ze szkła</i>	247,30	233,70	243,92	311,21	320,65
<i>Opady wielkogabarytowe</i>	123,30	139,80	151,45	254,36	116,82
<i>Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne</i>	3,12	3,14	4,34	9,96	15,11
<i>Baterie i akumulatory niebezpieczne</i>	0,04	0,10	0,02	0,03	0,20
<i>Odpady ulegające biodegradacji</i>	292,90	307,27	282,49	343,26	475,95
Razem	3 315,22	3 455,59	3 779,94	4 296,14	4 379,66

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Relację odpadów zmieszanych oraz odpadów zebranych w sposób selektywny w latach 2017-2020 przedstawia poniższy wykres.

Wykres 14 Odebrane zmieszane odpady komunalne oraz odpady zebrane w sposób selektywny z terenu gminy Strzyżów w latach 2017-2021 w %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Jak wynika z przedstawionych danych, w gminie Strzyżów, stosunek odpadów zebranych selektywnie do odpadów zmieszanych niesegregowanych, zmniejsza się niekorzystnie wraz z każdym rokiem. Problemem jest występowanie sporych ilości odpadów zmieszanych w zebranych odpadach ogółem oraz ryzyko nieosiągnięcia wymaganych poziomów recyklingu i przygotowania do ponownego użycia niektórych frakcji odpadów.

Gmina Strzyżów posiada opracowany w roku 2014 i sukcesywnie realizowany „Plan Usuwania Wyrobów Zawierających Azbest z Terenu Gminy Strzyżów”, zakładający pozbycie się w całości tego rodzaju materiałów do roku 2032.

3.13. Rynek pracy i bezrobocie

Rynek pracy

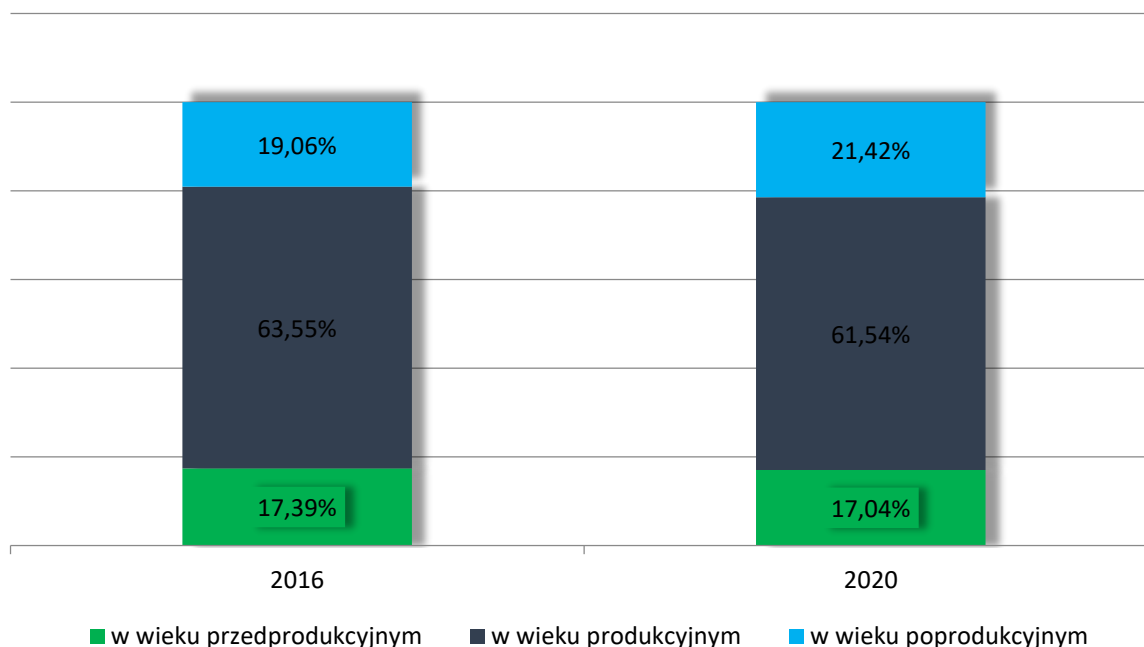
Analizując ekonomiczną strukturę wiekową mieszkańców gminy Strzyżów, można zauważyć spadek na koniec 2020 roku. W odniesieniu do 2016 roku liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym zmniejszyła się o 120 osób. Najliczniejszą grupę w dalszym ciągu stanowią mieszkańcy w wieku produkcyjnym (61,54 % populacji), jednak ich ilość zmniejszyła się w ciągu pięciu lat o 582 osób, natomiast liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym (powyżej 59 r.ż u kobiet, pow. 64 r.ż u mężczyzn) wzrosła o 434 osób. Struktura wiekowa mieszkańców gminy odzwierciedla ogólną sytuację występującą na terenie powiatu strzyżowskiego - postępuje spadek ilości osób w wieku przedprodukcyjnym i wzrost ludności w wieku poprodukcyjnym. Utrzymanie się obecnej tendencji tak na terenie miasta jak i powiatu niekorzystnie rokuje na przyszłość i w perspektywie kilkunastu lat będzie skutkować postępującym starzeniem się społeczeństwa. Dane dotyczące struktury ludności pod względem ekonomicznych grup wiekowych przedstawia poniższa tabela oraz wykres.

Tabela 24 Struktura ludności gminy Strzyżów wg ekonomicznych grup wiekowych w roku 2016 oraz 2020^{*)}

Grupa ludności	w wieku przedprodukcyjnym		w wieku produkcyjnym		w wieku poprodukcyjnym	
	2016	2020	2016	2020	2016	2020
Ilość osób	3 616	3 496	13 211	12 629	3 962	4 396
Udział procentowy w ludności ogółem	17,39	17,04	63,55	61,54	19,06	21,42

^{*)} Na dzień opracowania zestawienia brak danych za rok 2021 w bazie BDL Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Wykres 15 Struktura ludności gminy Strzyżów według ekonomicznych grup wiekowych w roku 2016 i 2020^{*)}

^{*)} Na dzień opracowania zestawienia brak danych za rok 2021 w bazie BDL

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Ze względu na to, że gmina Strzyżów jest gminą miejsko-wiejską, główni pracodawcy mają swe siedziby na terenie miasta Strzyżów.

Tendencja wzrostowa w ilości osób pracujących miała miejsce w latach 2016-2019, natomiast w 2020 roku nastąpił spadek liczby osób pracujących w stosunku do roku poprzedniego. Dane w tej kwestii zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 25 Pracujący na terenie gminy Strzyżów w latach 2016 – 2020^{*)}

Lata	Ogółem	w tym kobiety	w tym mężczyźni	Pracujący na 1000 ludności
2016	3 436	1 958	1 478	165
2017	3 520	2 042	1 478	170
2018	3 571	2 095	1 476	172
2019	3 708	2 177	1 531	179
2020	3 645	2 132	1 513	178

^{*)} Na dzień opracowania zestawienia brak danych za rok 2021 w bazie BDL

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Największe przedsiębiorstwa działające na terenie gminy, które tworzą i mają wpływ na miejscowy rynek pracy to między innymi:

- Zagroda Sp. z o.o. Strzyżów,
- Przedsiębiorstwo Budowlane Remontowo-Montażowo-Instalacyjne Transport i Mechanika Samochodowa Roman Fąfara - Strzyżów,
- Zakład Przetwórstwa Mięsnego Leśniak Marek - Strzyżów,
- PGKiM Sp. z o.o. Strzyżów,
- Firma Handlowa „DS” Danuta Znamirowska - Strzyżów,
- Przedsiębiorstwo Remontowo-Budowlane Rembud Sp. z o.o. - Strzyżów,
- Spółdzielnia Cukiernicza „Roksana” - Strzyżów,
- Gminna Spółdzielnia Samopomoc Chłopska - Strzyżów,
- FHU Wojan - Strzyżów,
- Modern Forms Sp. Z o.o. - Dobrzechów,
- KRIS BUD Krzysztof Leszczak - Gbiska,
- SFM w Strzyżowie,
- Zakład Mięsarско-Wędliniarski Fiołek Czesław - Godowa,
- FH „Rose” Tomasz Leszczak w Strzyżowie,
- Met-Bud. Hurtownia materiałów budowlanych – Strzyżów,
- Spółdzielnia Asprod w Strzyżowie,
- Stacja obsługi i kontroli pojazdów Spółdzielni Kółek Rolniczych – Godowa,
- TRITON s.c. - Strzyżów,
- AZ-KOP Sp. z o.o. w Godowej,
- VENA, Hurtownia kosiarek, skuterów, quadów – Strzyżów,

oraz wiele innych z różnych firm o różnorodnym profilu działalności, z których największą liczbę stanowią mikroprzedsiębiorstwa.

Bezrobocie

Duży wpływ na sytuację społeczno-gospodarczą na terenie gminy Strzyżów ma zjawisko bezrobocia. Udział zarejestrowanych osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na koniec 2021 roku według danych GUS wyniósł 8,4 %, notując spadek

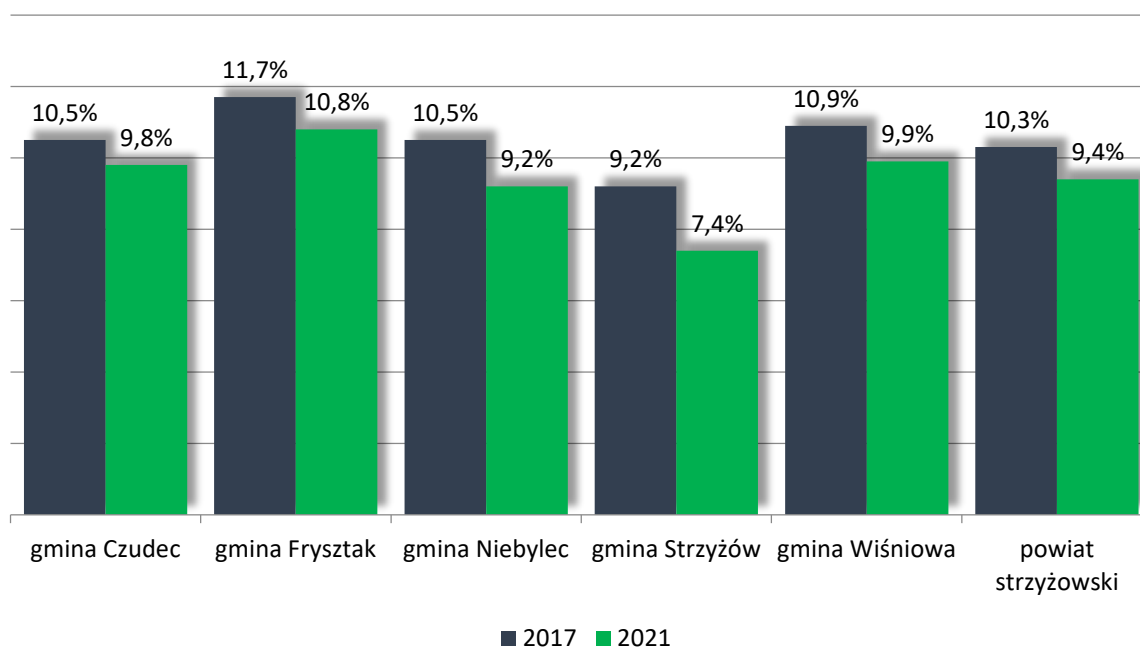
w porównaniu z 2017 rokiem o 0,8 %. Udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Strzyżów na tle powiatu strzyżowskiego przedstawiają poniższa tabela oraz wykres.

Tabela 26 Udział zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Strzyżów w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na tle powiatu strzyżowskiego według płci

Jednostka terytorialna	Ogółem %		Kobiety %		Mężczyźni %	
	2017	2021	2017	2021	2017	2021
Gmina Strzyżów	9,2	7,4	9,4	9,0	9,0	7,8
Powiat strzyżowski	10,3	9,4	12,0	10,8	8,9	8,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Wykres 16 Udział zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Strzyżów w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na tle gmin i powiatu strzyżowskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Powyższe dane pokazują, że na tle powiatu strzyżowskiego, gmina Strzyżów posiada najmniejszy odsetek osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Jest to skutek jej miejsko-wiejskiego charakteru i koncentracji miejsc pracy na terenie zurbanizowanym jakim jest miasto Strzyżów. Ważnym wskaźnikiem jest też liczba osób długotrwale bezrobotnych, których w 2017 roku było 749, a w 2021 roku ich liczba spadła do 696, czyli o niemal 7,1%. Niemniej ważnym zagadnieniem jest zjawisko bezrobocia ukrytego, tj. pozostawanie bez pracy i nierejestrowanie się jako osoba bezrobotna, a także zjawisko „szarej strefy”, tj. nielegalne zatrudnienie, bez opłacania składek oraz podatku dochodowego.

Według danych GUS, na koniec 2021 roku zarejestrowanych było 1 044 bezrobotnych mieszkańców gminy Strzyżów, w tym 516 kobiet (49,4 % ogółu bezrobotnych). Wśród

zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców 696 to osoby długotrwale bezrobotne (66,67 %). Liczbę osób bezrobotnych na przestrzeni lat 2017-2021 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 27 Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w gminie Strzyżów w latach 2016 - 2020

Lata	Bezrobotni ogółem	W tym kobiety	W tym do 30 roku życia	W tym powyżej 50 roku życia	Osoby długotrwale bezrobotne
2017	1 203	574	363	281	749
2018	1 090	530	323	259	644
2019	998	490	276	229	566
2020	1 121	558	322	262	661
2021	1 044	516	281	263	696

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Według stanu na koniec 2021 na terenie gminy najwięcej bezrobotnych było w wieku od 31 do 50 lat - 496 osób, tj. 47,5 % ogółu bezrobotnych.

Do wzrostu liczby osób bezrobotnych w roku 2021 przyczyniła się sytuacja epidemiologiczna spowodowana wirusem Covid-19 i związane z nią ograniczenia powodujące spadek produkcji oraz upadek lub czasowe zamknięcie działalności wielu małych firm, zwłaszcza z branży usługowej oraz turystycznej.

3.15 Gospodarka i rolnictwo

Gospodarka

Gmina Strzyżów należy do gmin słabo rozwiniętych gospodarczo, opierających się głównie na działalności rolniczej. Większość przedsiębiorstw ma swoją siedzibę w mieście Strzyżowie. Obserwuje się pozytywne zjawisko rozwoju przedsiębiorczości, lecz proces ten uległ spowolnieniu w wyniku pandemii. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na terenie gminy na koniec 2021 roku działało 1 772 podmioty gospodarki narodowej. Od 2017 roku liczba podmiotów gospodarczych zwiększyła się o 244, tj. o 15,97 %.

Dane dotyczące liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w poszczególnych gminach powiatu strzyżowskiego przedstawia poniższa tabela.

Tabela 28 Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane na terenie gmin powiatu strzyżowskiego

Jednostka terytorialna	Ogółem*			Sektor publiczny		Sektor prywatny	
	2017	2021	Wzrost w %	2017	2021	2017	2021
Gmina Czudec	744	920	23,65	28	34	713	877
Gmina Frysztak	664	766	15,36	28	27	633	732
Gmina Niebylec	577	665	15,25	20	19	555	643
Gmina Strzyżów	1 528	1 772	15,97	62	64	1 454	1 692

Gmina Wiśniowa	472	559	18,43	14	15	452	535
Powiat strzyżowski	3 985	4 682	17,49	152	159	3 807	4 479

* W związku z wprowadzonymi od 1 grudnia 2014 r. zmianami przepisów prawnych regulujących sposób zasilania rejestru REGON informacjami o podmiotach podlegających wpisowi do Krajowego Rejestru Sądowego, od danych według stanu na 31 grudnia 2014 r. istnieje możliwość wystąpienia w rejestrze REGON niewypełnionych pozycji dotyczących przewidywanej liczby pracujących, adresu siedziby, rodzaju przeważającej działalności oraz formy własności. W związku z powyższym dane naliczone z rejestru REGON według ww. informacji mogą nie sumować się na liczbę ogółem.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Rozwój przedsiębiorczości na terenie gminy dotyczy przede wszystkim sektora prywatnego, w którym liczba podmiotów w latach 2017 – 2021 wzrosła o 238 i wyniosła na koniec 2021 roku 1 692. Ilość osób fizycznych z zarejestrowaną działalnością gospodarczą wzrosła do 1 407 wobec 1 214 zarejestrowanych w 2017 roku podmiotów. Jak wynika z przedstawionych danych, zjawisko zwiększającej się liczby podmiotów gospodarczych w sektorze prywatnym dotyczy całego powiatu strzyżowskiego.

Tabela 29 Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane na terenie gminy Strzyżów

Rodzaje podmiotów		2017	2021
Sektor publiczny	<i>Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego</i>	51	53
	<i>Pozostałe formy prawne</i>	11	11
Sektor prywatny	<i>Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą</i>	1 214	1 407
	<i>Spółki handlowe</i>	56	84
	<i>Spółdzielnie</i>	8	7
	<i>Fundacje</i>	2	4
	<i>Stowarzyszenia i organizacje społeczne</i>	59	62
	<i>Pozostałe formy prawne</i>	115	128

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Analiza struktury działających podmiotów w okresie od 2017 do 2021 roku pokazuje, że największy wzrost ilości działających firm wystąpił w sekcji F - budownictwo (na koniec 2021 roku funkcjonowały 411 podmiotów, podczas gdy w 2017 roku ich liczba wynosiła 293), duża ilość firm utrzymuje się z zakresu sekcji G – handel hurtowy i detaliczny oraz naprawy pojazdów samochodowych (na koniec 2021 roku funkcjonowały 330 podmioty).

Tabela 30 Podmioty gospodarki narodowej wg sekcji PKD oraz sektorów własnościowych zarejestrowane na terenie gminy Strzyżów

Sekcja PKD	Wyszczególnienie	Ogółem*		Sektor publiczny*		Sektor prywatny*	
		2017	2021	2017	2021	2017	2021
A	<i>Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo</i>	18	20	1	1	17	19
B	<i>Górnictwo i wydobywanie</i>	0	0	0	0	0	0

C	<i>Przetwórstwo przemysłowe</i>	149	171	1	1	148	170
D	<i>Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych</i>	5	5	0	0	4	5
E	<i>Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją</i>	6	5	1	1	5	4
F	<i>Budownictwo</i>	293	411	0	0	293	411
G	<i>Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle</i>	329	330	0	0	329	329
H	<i>Transport i gospodarka magazynowa</i>	73	78	1	1	71	76
I	<i>Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi</i>	35	42	0	0	34	42
J	<i>Informacja i komunikacja</i>	37	60	0	0	36	59
K	<i>Działalność finansowa i ubezpieczeniowa</i>	25	28	0	0	25	28
L	<i>Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości</i>	22	37	2	2	19	33
M	<i>Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna</i>	117	132	3	3	113	129
N	<i>Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca</i>	25	28	0	0	25	28
O	<i>Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne</i>	28	28	10	10	18	18
P	<i>Edukacja</i>	72	76	29	30	43	45
Q	<i>Opieka zdrowotna i pomoc społeczna</i>	146	149	10	11	133	135
R	<i>Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją</i>	31	36	4	4	27	30
S, T	<i>Pozostała działalność usługowa; Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników, gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby</i>	114	128	0	0	114	128
U	<i>Organizacje i zespoły eksterytorialne</i>	0	0	0	0	0	0
Razem		1 528	1 772	62	64	1 452	1 692

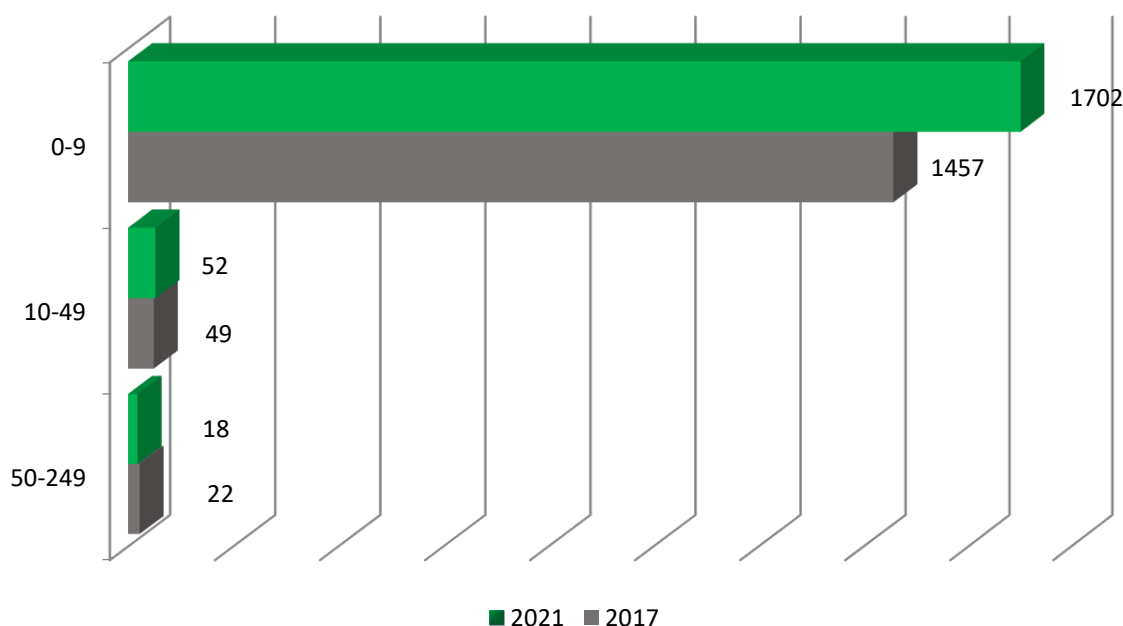
* W związku z wprowadzonymi od 1 grudnia 2014 r. zmianami przepisów prawnych regulujących sposób zasilania rejestru REGON informacjami o podmiotach podlegających wpisowi do Krajowego Rejestru Sądowego, od danych według stanu na 31 grudnia 2014 r. istnieje możliwość wystąpienia w rejestrze REGON niewypełnionych pozycji dotyczących przewidywanej liczby pracujących, adresu siedziby, rodzaju przeważającej działalności oraz formy własności. W związku z powyższym dane naliczone z rejestru REGON według ww. informacji mogą nie sumować się na liczbę ogółem.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL.

Na terenie gminy Strzyżów na koniec 2021 roku największa liczba podmiotów zajmowała się budownictwem (23,2 %) oraz handlem hurtowym lub detalicznym lub naprawą pojazdów samochodowych (18,6 %).

Najwięcej działających podmiotów gospodarczych to mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób, których ilość zwiększyła się w porównaniu do danych z 2017 roku o 80. Na terenie gminy działa 12 przedsiębiorstw zatrudniających od 10 do 49 osób oraz 2 przedsiębiorstwa zatrudniające ponad 50 osób. Ich liczba nie zmieniła się od 2017 roku.

Wykres 17 Podmioty gospodarki narodowej wg klas wielkości w gminie Strzyżów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL.

W okresie ostatnich pięciu lat w gminie Strzyżów zwiększyła się ilość podmiotów gospodarki narodowej przypadająca na 10 tysięcy ludności. Korzystną wartość posiada również wskaźnik dotyczący jednostek wykreślonych z rejestru REGON na 10 tys. ludności. Ilość wyrejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w 2021 roku była mniejsza o 17 w porównaniu do 2017 roku.

Tabela 31 Wskaźniki w zakresie podmiotów gospodarki narodowej dla obszaru gminy Strzyżów za lata 2017 i 2021

Wskaźnik	2017	2021
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	736	874
Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	67	79
Jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	57	40

Podmioty wpisane do rejestru na 1 tys. ludności	74	87
Podmioty na 1 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym	116,6	141,9
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1 tys. ludności	58	69
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	9 264	11 263

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Rolnictwo

Gleby występujące na terenie gminy Strzyżów są głównie glebami brunatnymi i bielcowymi, wykształconymi na podłożu glin powstałych z wietrzenia skał fliszowych bądź na podłożu lessów piaszczystych. W dnach dolin Wisłoka, Stobnicy i innych cieków wodnych wytworzyły się gleby typu mad na podłożu osadów rzecznych. Te gleby są najbardziej urodzajne w całej gminie. Zdecydowana większość terenów gminy znajduje się w użytkowaniu rolniczym. Gleby użytkowane rolniczo nie wykazują zanieczyszczenia. Grunty orne zajmują 5 265,76 ha, co stanowi 37,61% całkowitej powierzchni gminy. Przeważają gleby w III i IV klasie bonitacyjnej. Gleby klas I i III występują głównie w dolinach Wisłoka i Stobnicy oraz na płaskich wierzchołkach garbów pogórza. Dominują gospodarstwa prywatne o średnich wielkościach 1 do 5 ha powierzchni całkowitej. Obszar gminy Strzyżów jest korzystny dla rolnictwa ze względu na stosunkowo dobre gleby do upraw oraz korzystne warunki klimatyczne. Na terenie gminy rozwinięta jest uprawa warzyw i owoców miękkich oraz hodowla trzody chlewnej, drobiu i bydła. Rolnictwo ma wysoki stopień rozdrobnienia agrarnego, bez działań scaleniovych. Produkcja rolna w gospodarstwach nastawiona jest głównie na zaopatrzenie rodzin wiejskich, w niewielkim stopniu na sprzedaż produktów. Szansą dla rolnictwa w wysokim stopniu rozdrobnionego jest rozwój produkcji żywności ekologicznej. Zalesienie gminy Strzyżów wynosi 28,94% jej całkowitej powierzchni - lasy zajmują 4 051,38 ha. Porastają one górne warstwy terenu i stanowią dobre zabezpieczenie przed skutkami erozji wodnej. Przeszkodą w rozwoju gospodarstw rolnych jest ich mały areal w połączeniu z nadmiarem osób czerpiących z nich źródło utrzymania, co skutkuje niskimi dochodami i niskowym znaczeniem dla przemysłu przetwórczego oraz handlu.

Rodzaje użytków rolnych, występujących na terenie gminy Strzyżów, według danych z 2021 roku, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 32 Rodzaje użytków rolnych i gruntów leśnych na terenie gminy Strzyżów (2021 rok)

Wyszczególnienie	Powierzchnia [ha]
Grunty orne	5 265,76
Sady ogółem	21,65
Łąki trwałe	305,20

Pastwiska trwałe	868,52
Pozostałe użytki rolne	3 037,54
Nie użytki	52,57
Lasy i grunty leśne	4 051,38
RAZEM	13 602,62

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Strzyżowie

Strukturę agrarną gospodarstw na terenie gminy Strzyżów charakteryzuje znaczne rozdrobnienie, które może stanowić jednak pewien atut dla rozwoju produkcji ponadstandardowej, ekologicznej, opartej na tradycyjnych rozwiązaniach. W granicach administracyjnych gminy Strzyżów, wg danych Urzędu Miejskiego w Strzyżowie, znajduje się 2 757 gospodarstw rolnych, w większości zakwalifikowanych, jako gospodarstwa indywidualne.

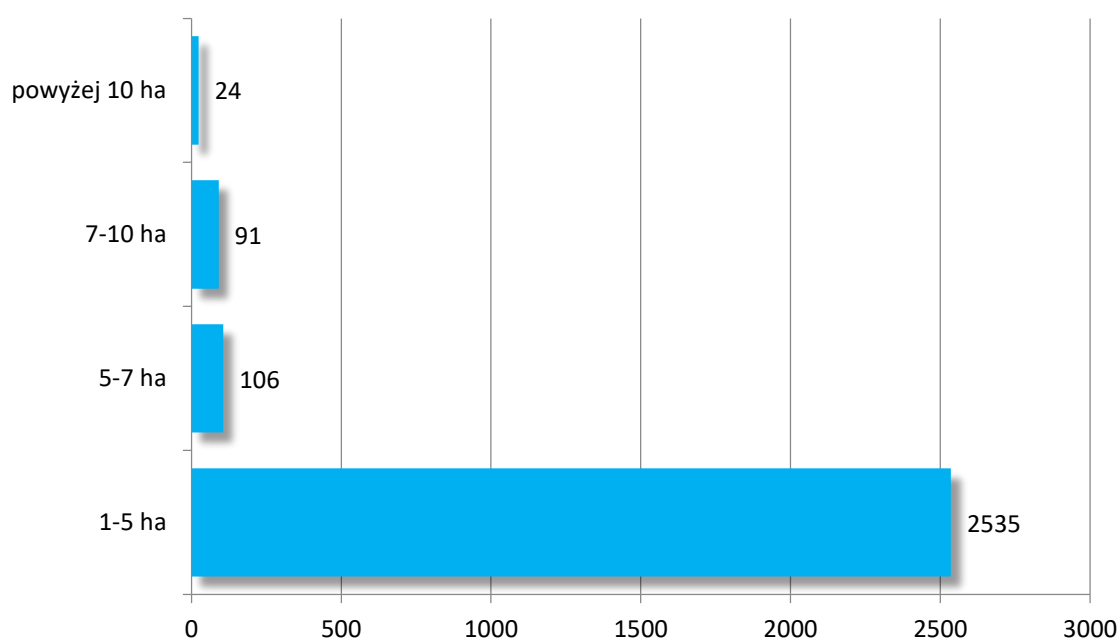
Tabela 33 Rodzaje gospodarstw na terenie gminy Strzyżów (2021 rok)

Wyszczególnienie	Liczba gospodarstw rolnych	Powierzchnia [ha]
Gospodarstwa ogółem (2015)	2 757	7 255,58
1-5 ha	2 535	5 892,56
5 – 7 ha	106	609,41
7-10 ha	91	391,10
10 ha i więcej	24	362,51

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Strzyżowie

Gospodarstwa od 1 do 5 ha stanowią prawie 92 % ogólnej liczby gospodarstw natomiast gospodarstwa o powierzchni ponad 10 ha stanowią 0,87% ogólnej liczby.

Wykres 18 Struktura ilościowa gospodarstw rolnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Strzyżowie

3.16. Gospodarka finansowa

Polityka finansowa Gminy Strzyżów, realizowana jest w oparciu o uchwałę budżetową, uchwalaną corocznie przez Radę Miejską w Strzyżowie. Dochody i wydatki gminy na przestrzeni lat 2016-2020 przedstawione są w poniższej tabeli.

Tabela 34 Realizacja budżetu Gminy Strzyżów na przestrzeni lat 2016-2020 w zł^{*)}

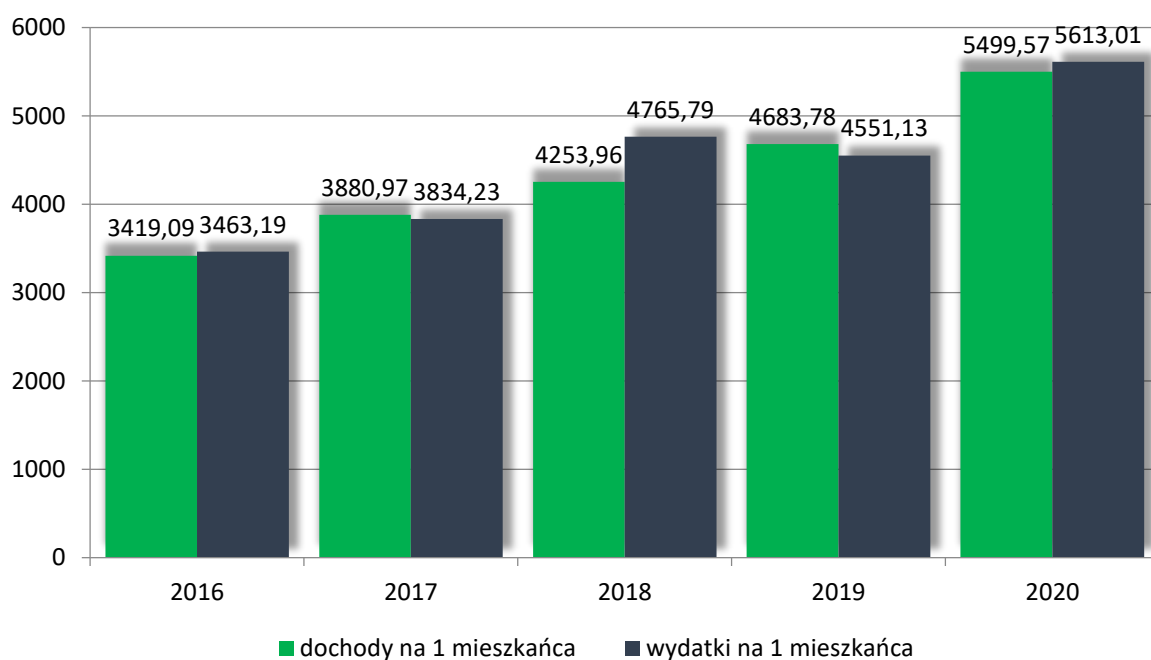
Rodzaj	2016	2017	2018	2019	2020
Dochody	70 860 708,30	80 619 374,10	88 303 663,75	97 080 632,43	113 368 043,28
Wydatki	71 774 574,63	79 648 502,86	98 928 213,20	94 331 301,61	115 706 682,67
deficyt	- 913 886,33	970 871,24	- 10 624 549,45	2 749 330,82	- 2 338 639,39

^{*)} Na dzień opracowania zestawienia brak danych za rok 2021 w bazie BDL

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Dochody na 1 mieszkańca w 2020 roku wynosiły 5 499,57 zł i były o 2 080,48 zł wyższe niż w 2016 roku. Z kolei wydatki w 2020 roku wyniosły na 1 mieszkańca 5 613,01 zł i były wyższe o 2 149,82 zł niż w 2016 r. Dane dotyczące dochodów oraz wydatków na 1 mieszkańca w latach 2016-2020 przedstawia poniższy wykres.

Wykres 19 Dochody oraz wydatki na 1 mieszkańca na przestrzeni lat 2016-2020 w zł^{*)}

^{*)} Na dzień opracowania zestawienia brak danych za rok 2021 w bazie BDL

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Znaczną część dochodów gminy stanowią dochody bieżące, jednak ważnym ich elementem są również dochody majątkowe. Pochodzą one w głównej mierze z tytułu dotacji oraz środków przeznaczonych na inwestycje, ale też ze sprzedaży składników majątkowych. W latach 2018-2020, udział dochodów majątkowych w dochodach ogółem wykazywał tendencję wzrostową. Główną przyczynę tego można upatrywać w aktywnym i skutecznym pozyskiwaniu przez Gminę środków zewnętrznych, w tym też środkach otrzymanych w 2020 roku w ramach Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych.

Kształtowanie się dochodów majątkowych na przestrzeni lat 2016-2020 przedstawia poniższa tabela oraz wykres.

Tabela 35 Kształtowanie się dochodów majątkowych na przestrzeni lat 2016-2020^{*)}

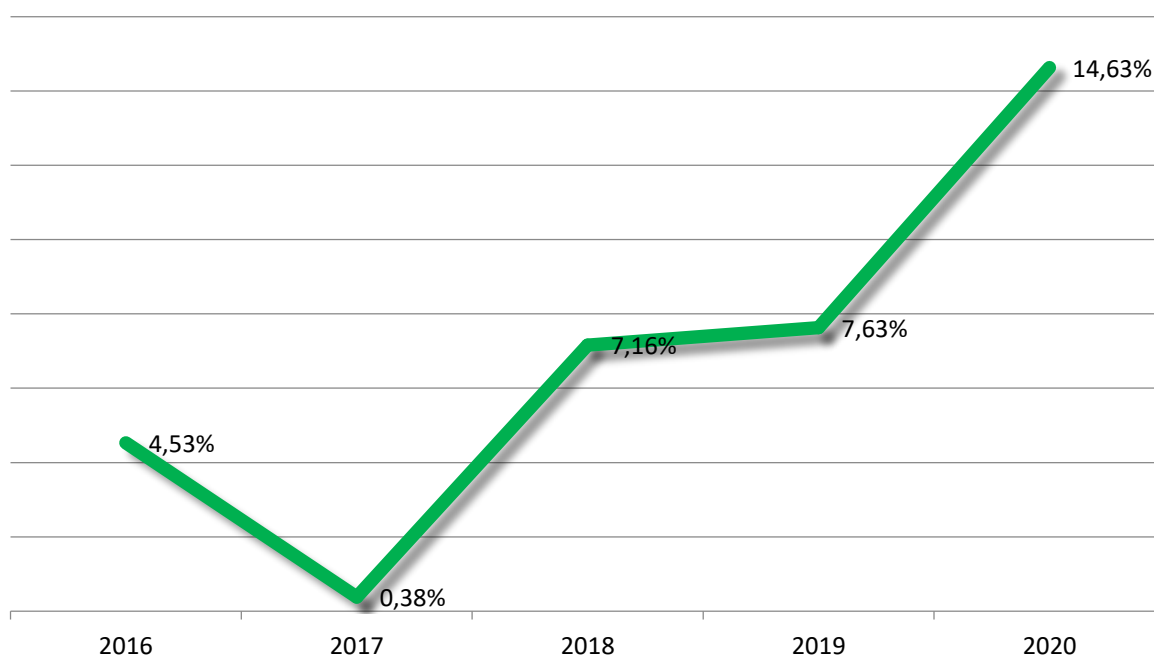
Rodzaj	2016	2017	2018	2019	2020
Dotacje oraz środki przeznaczone na inwestycje w zł	25 529 203,61	31 693 018,75	34 203 579,61	36 215 333,49	46 732 943,79
Wpływy ze sprzedaży składników majątkowych w zł	28 360,76	6 611,37	1 784,23	1 297,55	159,99
Dochody	3 208 153,84	3 081 911,05	6 324 112,30	7 405 711,88	16 592 047,50

majątkowe ogółem w zł					
% dochodów ogółem	4,53	0,38	7,16	7,63	14,63

**) Na dzień opracowania zestawienia brak danych za rok 2021 w bazie BDL*

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Wykres 20 Kształtowanie się dochodów majątkowych na przestrzeni lat 2016-2020)*

**) Na dzień opracowania zestawienia brak danych za rok 2021 w bazie BDL*

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Podobnie rzecz przedstawia się w przypadku wydatków. Obok wydatków bieżących ważną rolę w kształtowaniu budżetu pełnią wydatki majątkowe, które obejmują wydatki na inwestycje i zakupy inwestycyjne. Realizacja inwestycji przez gminę stanowi główny element jej rozwoju, wyrażany przede wszystkim poprzez wzrost konkurencyjności i zaspokajanie potrzeb społeczeństwa. Wydatki inwestycyjne w tym kontekście mają zasadnicze znaczenie, wpływają one w istotny sposób zarówno na skalę, jak i rodzaj podejmowanych działań inwestycyjnych. Zalicza się je do najbardziej efektywnych narzędzi wpływania na rozwój regionalny. W swej istocie wydatki inwestycyjne umożliwiają oddziaływanie na skuteczność wypełniania zadań publicznych przez jednostki samorządu terytorialnego. Wnioskować można, że niezbędność realizacji inwestycji przez gminę w kluczowy sposób wpływa na strukturę ponoszonych przez nią wydatków.

Poziom wydatków majątkowych (inwestycyjnych) i ich udział w całkowitych wydatkach budżetowych w latach 2017-2018 wykazywał tendencję wzrostową. Dane dotyczące poziomu wydatków majątkowych (inwestycyjnych) w latach 2016-2020, przedstawiają poniższa tabela oraz wykres.

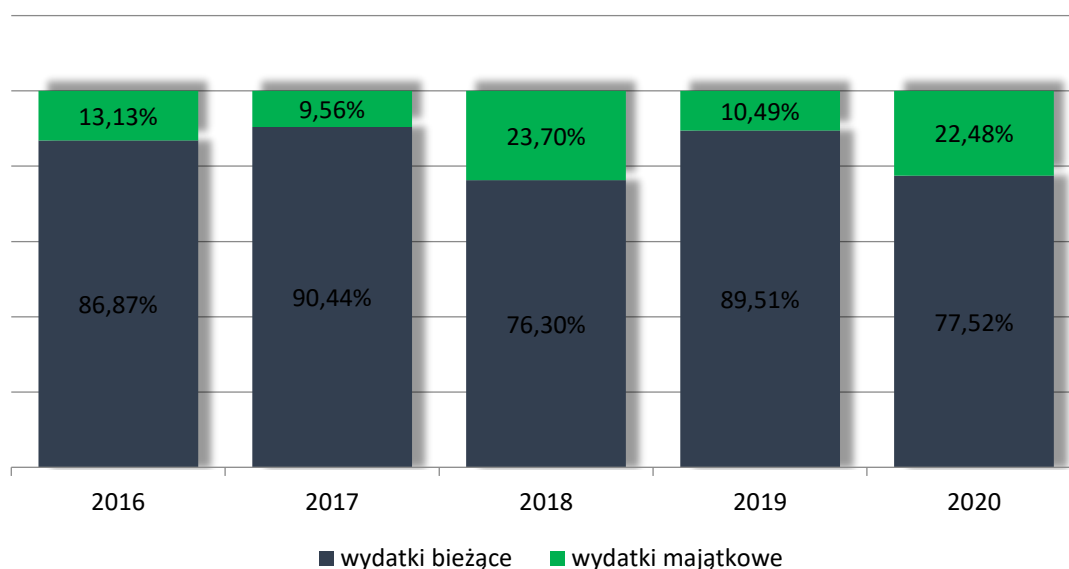
Tabela 36 Udział wydatków majątkowych (inwestycyjnych) w wydatkach budżetowych na przestrzeni lat 2016-2020^{*)}

Rok	Wydatki ogółem (w zł)	Wydatki majątkowe (w zł)	Udział inwestycji w wydatkach ogółem (w %)
2016	71 774 574,63	9 425 894,66	13,13
2017	79 648 502,86	7 615 463,00	9,56
2018	98 928 213,20	23 449 350,96	23,70
2019	94 331 301,61	9 895 931,74	10,49
2020	115 706 682,67	26 008 716,02	22,48

^{*)} Na dzień opracowania zestawienia brak danych za rok 2021 w bazie BDL

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Wykres 21 Udział wydatków bieżących oraz majątkowych (inwestycyjnych) w wydatkach ogółem na przestrzeni lat 2016-2020^{*)}

^{*)} Na dzień opracowania zestawienia brak danych za rok 2021 w bazie BDL

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

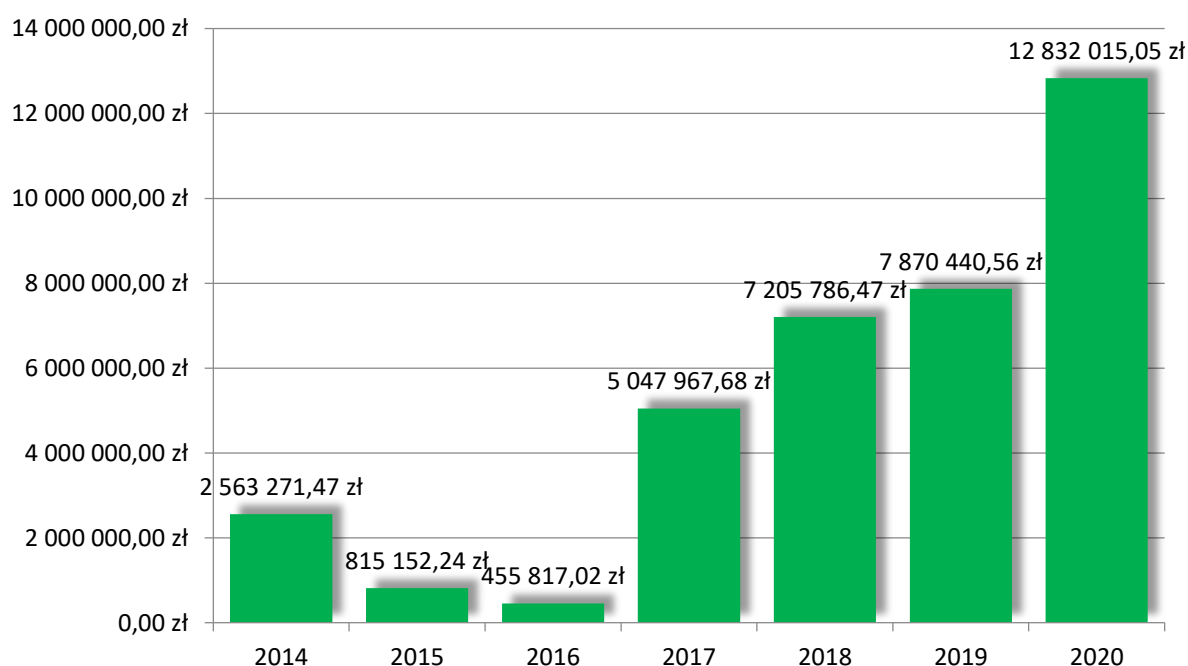
Zadłużenie Gminy Strzyżów na dzień 31.12.2020 r. wyniosło 37 439 882,82 zł, co stanowi 33,02% zadłużenia w stosunku do ogółem zrealizowanych dochodów budżetu gminy za 2020 r.

Gmina Strzyżów ma również duże doświadczenie w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na finansowanie zadań inwestycyjnych. Środki te pozyskiwano zarówno z Budżetu Państwa (Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych, Rządowe wsparcie na usuwanie skutków klęsk żywiołowych, Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg), Budżetu Województwa

Podkarpackiego, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie, Wojewody Podkarpackiego, a także z funduszy unijnych (RPO WP, PROW).

Środki zewnętrzne pozyskiwane z funduszy europejskich są ważnym elementem budżetu gminy. Gmina Strzyżów aktywnie działa w pozyskiwaniu tych środków, realizując różnego rodzaju programy oraz projekty, które są finansowane lub współfinansowane z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności Unii Europejskiej. Na przestrzeni lat 2014-2020 na realizację programów oraz projektów unijnych pozyskano łącznie 36 790 450,49zł, co zostało przedstawione w poniższym wykresie.

Wykres 22 Wysokość pozyskanych środków w ramach programów i projektów unijnych w latach 2014-2020*)

*) Na dzień opracowania zestawienia brak danych za rok 2021 w bazie BDL

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

ROZDZIAŁ 4

GMINA W OCZACH MIESZKAŃCÓW

W przeprowadzonej ankiecie udział zadeklarowało 51 mieszkańców gminy. Na podstawie ich opinii zostały zgromadzone następujące dane:

Mocne i słabe strony gminy Strzyżów

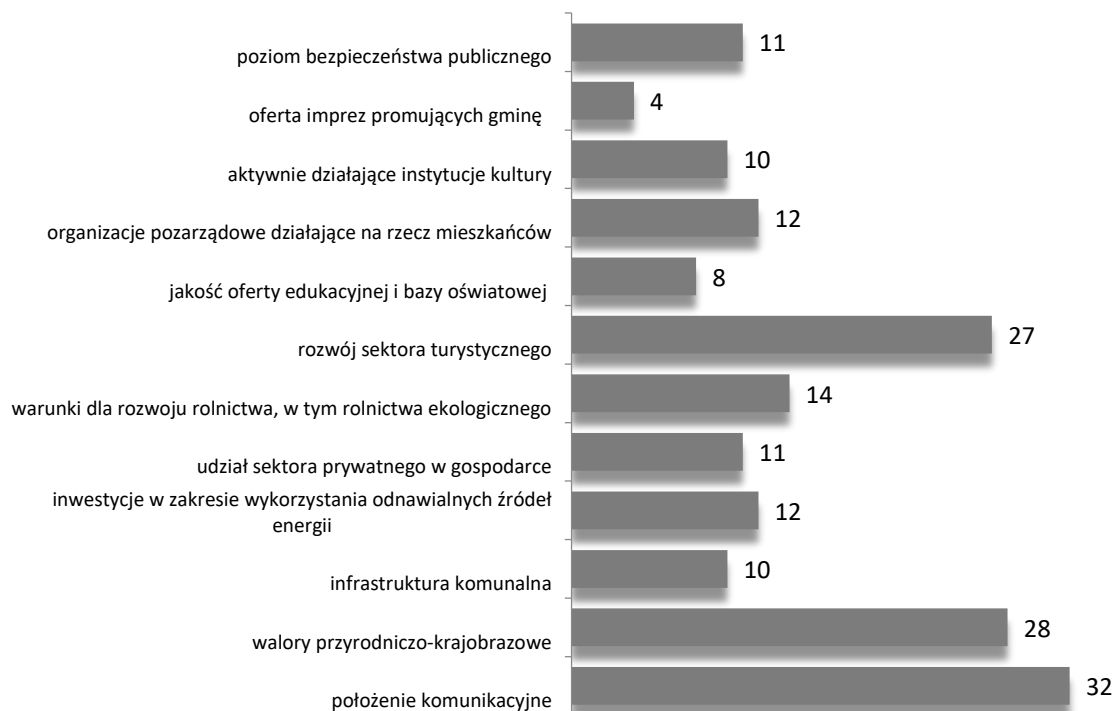
Do najwyżej ocenianych walorów gminy Strzyżów ankietowani oceniają jej walory środowiskowe:

- Dogodne położenie komunikacyjne – 32 osoby,
- Wysokie walory przyrodnicze – 28 osób,
- Rozwijający się sektor turystyczny – 27 osób,
- Wykonane inwestycje w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii – 12 osób.

Do najniżej ocenianych należą:

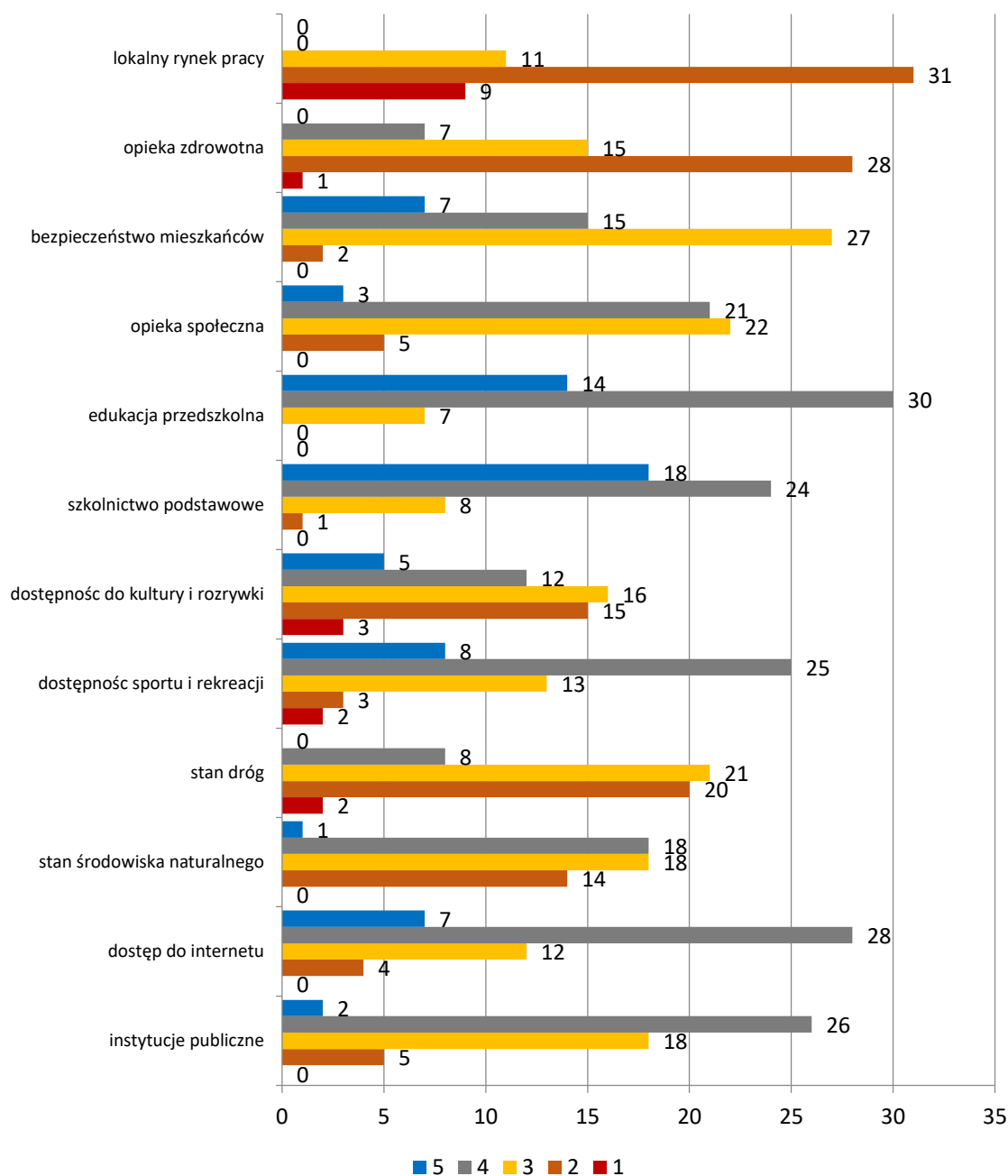
- Ciekawa i zróżnicowana oferta imprez promujących gminę – 4 osoby,
- Wysoka jakość oferty edukacyjnej i bazy oświatowej – 8 osób.

Wykres 23 Atuty gminy Strzyżów (pytanie wielokrotnego wyboru)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety

Wykres 24 Ocena poszczególnych sfer życia na terenie gminy Strzyżów w skali 1-5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety

Na pytanie otwarte „Co jest aktualnie najłabszą stroną Gminy?” ankietowani odpowiedzieli:

- Bezrobocie,
- Ubogi rynek pracy,
- Brak ofert,
- Infrastruktura komunalna,
- Sieć kanalizacyjna,

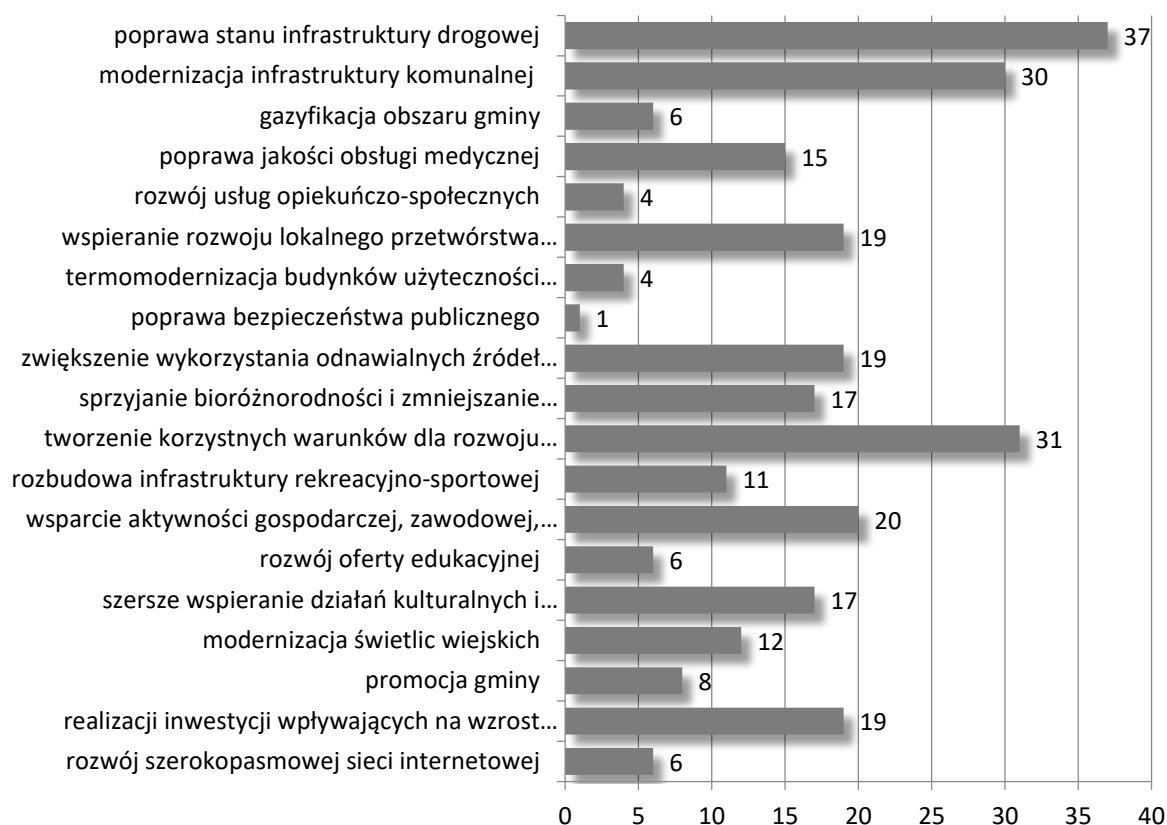
- Słaby rozwój gospodarczy Gminy,
- Demografia,
- Rolnictwo,
- Słaby rozwój przedsiębiorczości,
- dostępność kultury i lokali gastronomicznych oraz brak oferty dla młodzieży gdzie mogłaby spędzić razem czas,
- Zbyt mała ilość imprez dla osób dorosłych mających charakter masowy,
- Zbyt mało miejsc parkingowych,
- Mała dostępność lokalnego rynku dla rolników wytwarzających lokalne produkty,
- Brak żłobków.

Na otwarte pytanie „Co należałoby zmienić w celu poprawy rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy?” ankietowani udzielili odpowiedzi:

- Ułatwianie i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości,
- Tworzenie nowych miejsc pracy poprzez przyciąganie zewnętrznych inwestorów,
- Inwestycja w turystykę,
- Jeszcze bardziej rozwijać infrastrukturę turystyczną w gminie,
- Poprawić infrastrukturę drogową,
- Utworzyć strefę ekonomiczną dla inwestorów,
- Pozyskiwać więcej środków zewnętrznych (dofinansowań) na konkretne działania,
- Promocja rolnictwa ekologicznego,
- Poszerzyć ofertę rekreacyjną gminy,
- Stworzyć miejsca do spotkań towarzyskich dla młodzieży i dorosłych,
- Poszerzyć ofertę kulturalną,
- Udostępnić bezpłatnie boiska sportowe dla młodzieży,
- Wspieranie rozwoju lokalnych firm i gospodarstw,
- Usługi dla mieszkańców wsparcie w inwestycjach,
- Tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości,
- Większy nacisk na rozwój firm w gminie.

Działania mające priorytetowe znaczenie dla rozwoju i dobrego funkcjonowania gminy oraz jej mieszkańców to według ankietowanych przede wszystkim poprawa stanu infrastruktury drogowej, tworzenie korzystnych warunków do rozwoju przedsiębiorczości oraz modernizację i rozbudowę infrastruktury komunalnej. W dalszej kolejności ankietowani uznali priorytet realizacji inwestycji wpływających na wzrost konkurencyjności turystycznej gminy, wspieranie lokalnego przetwórstwa rolno-spożywczego oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

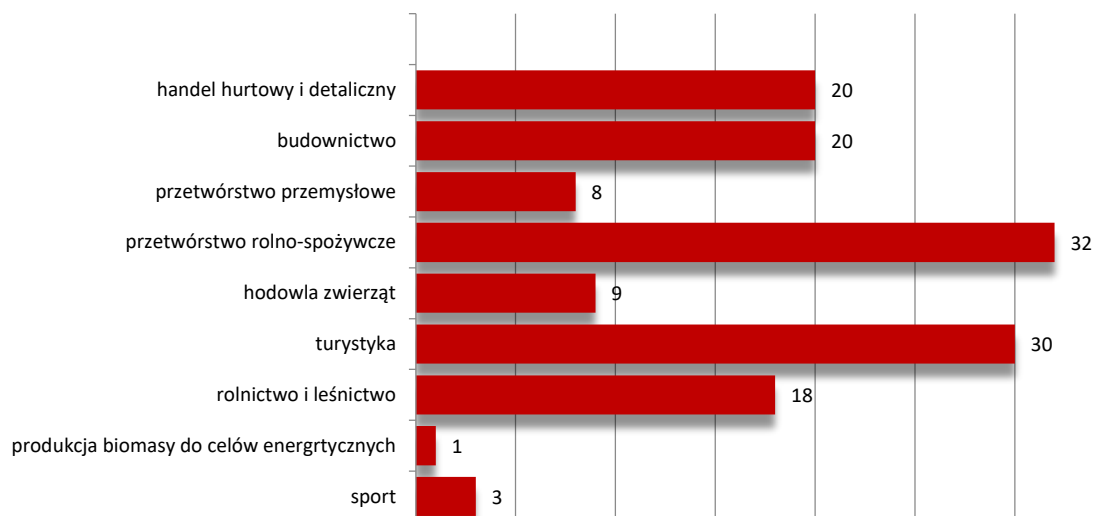
Wykres 25 Priorytety zadań do wykonania w gminie na najbliższe lata (pytanie wielokrotnego wyboru):

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety

Na pytanie o branżę gospodarczą na terenie Gminy posiadającą największy potencjał rozwojowy, ankietowani zdecydowaną większością wskazali przetwórstwo rolno-spożywcze. Aż 32 badanych zaznaczyło tą opcję. Na dalszych miejscach uplasowało się turystyka 30 oddanych głosów, oraz budownictwo oraz handel – po 20 głosów. Najmniejszy potencjał rozwojowy według udzielających odpowiedzi osób posiada produkcja biomasy do celów energetycznych.

Wykres 26 Branża gospodarcza na terenie gminy posiadająca wg ankietowanych największy potencjał rozwojowy (pytanie wielokrotnego wyboru)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety

Ankietowani wskazali także potencjalną wizytówkę gminy w 2030 r. Na czele ich wskazań wysuwa się turystyka i agroturystyka z 49 głosów, wsparcie dla przedsiębiorców z 38 głosami oraz organizacja szerokiej oferty kulturalnej i rekreacyjnej – 27.

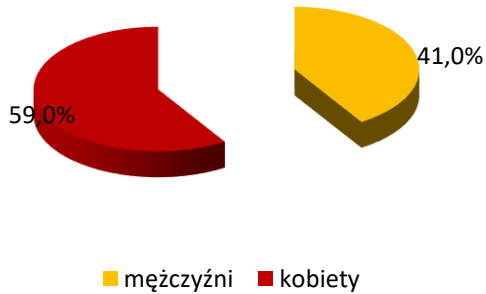
Wykres 27 Jak powinna być wizytówka gminy w 2030r. według jej mieszkańców (pytanie wielokrotnego wyboru)

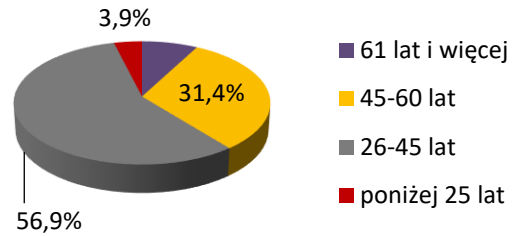
Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety

Wykres 28 informacje dotyczące ankietowanych mieszkańców gminy Strzyżów

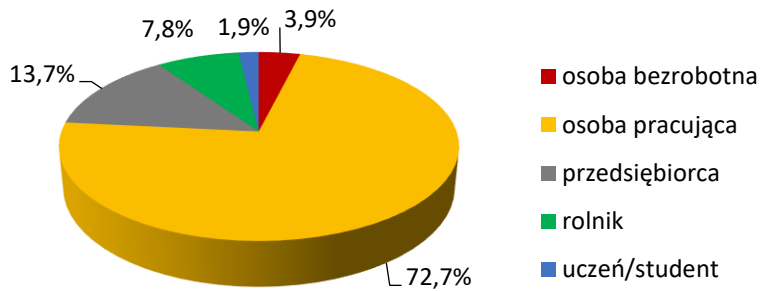
struktura płci ankietowanych

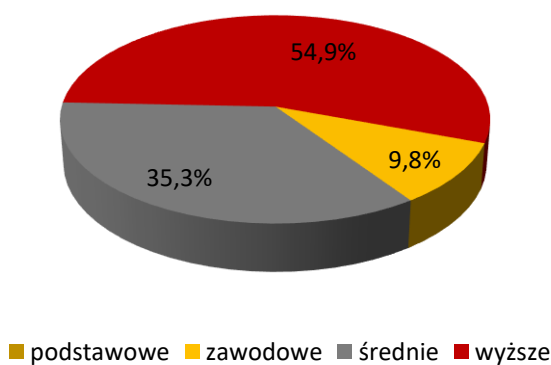
struktura wieku ankietowanych

zatrudnienie ankietowanych

wykształcenie ankietowanych

ROZDZIAŁ 5

**WNIOSKI Z DIAGNOZY
- ANALIZA SWOT**

Analiza SWOT jest powszechnie wykorzystywana w jednostkach administracji publicznej, jako narzędzie diagnozy strategicznej. Pozwala ono porównać silne i słabe strony jednostki wynikające z otoczenia wewnętrznego, z szansami i zagrożeniami dla rozwoju płynącymi z otoczenia zewnętrznego, a także określić ich wzajemne oddziaływanie. Analizy dokonano w oparciu o:

- 1) wnioski z opisu charakterystyki gminy,
- 2) dane liczbowe, opisowe i przestrzenne pozyskane z gminy oraz ze źródeł zewnętrznych,
- 3) wyniki badań ankietowych,
- 4) spotkań strategicznych.

Tabela 37 Analiza SWOT

Wymiar społeczny	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • poprawiająca się sytuacja społeczna i życiowa mieszkańców, • sprawnie działające organizacje pozarządowe w obszarze sportu oraz kultury, • bogata oferta kulturalna, • dostępność szkół podstawowych, zawodowych oraz placówek wychowania przedszkolnego, • dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej na terenie gminy, • rozwinięte szkolnictwo zawodowe dla osób o ograniczonych możliwościach umysłowych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Duża liczba osób korzystająca ze środowiskowej opieki społecznej w stosunku do ogółu ludności, • spadająca liczba ludności na terenie gminy, • migracje ludzi młodych i wykształconych, • ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej, • rosnąca z roku na rok liczba osób starszych (wzrastający współczynnik obciążenia demograficznego), • niski poziom dostosowania budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych i starszych, • niewystarczająca oferta opieki nad dziećmi do lat 3, • niewystarczający system aktywizacji osób starszych, • niska frekwencja wyborcza w wyborach powszechnych, • brak infrastruktury umożliwiającej rozwój kapitału ludzkiego, • mała ilość organizowanych imprez masowych.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • korzystna struktura wiekowa mieszkańców gminy – najliczniej reprezentowaną grupą wiekową są osoby w wieku produkcyjnym, • zmniejszająca się liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej, • rozwój polityki senioralnej, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, 	<ul style="list-style-type: none"> • pogłębiający się problem ujemnego przyrostu naturalnego oraz ujemnego salda migracji, • rosnące koszty modernizacji, remontów i utrzymania placówek oświatowych, • migracje mieszkańców do większych miast, • bierna postawa mieszkańców,

<ul style="list-style-type: none"> • poprawa warunków życia mieszkańców, • dostosowanie infrastruktury budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych, • wzrost aktywności i integracji mieszkańców, dzieci i osób starszych, • dostępność do pomocy osób doświadczających przemocy w rodzinie, problemów uzależnień, • spadek zjawiska wykluczenia społecznego, • pozyskiwanie środków zewnętrznych na wspieranie działań rozwoju kapitału ludzkiego, • wzrost integracji międzypokoleniowej. 	<p>ograniczone potrzeby integracji społecznej,</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojawienie się sytuacji zewnętrznej powodującej wzrost liczby mieszkańców potrzebujących wsparcia i pomocy społecznej, • zagrożenie izolacją i wykluczeniem społecznym osób starszych, • wzrost problemów opiekuńczo wychowawczych, • zwiększające się kwoty wydatkowane na świadczenia społeczne.
---	--

Wymiar gospodarczy

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Położenie przy międzynarodowej magistrali Via-Carpatia i powstanie węzła komunikacyjnego łączącego gminę z tą magistralą, • Linia 106 Podkarpackiej Kolei Aglomeracyjnej, • efektywna realizacja aktywnych programów rynku pracy, • systematycznie wzrastająca liczba podmiotów gospodarczych na terenie gminy, • doświadczenie w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na inwestycje. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wysoki poziom bezrobocia na terenie gminy – wysoki udział osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym, • systematycznie zwiększająca się liczba osób trwale bezrobotnych, • postępujący wzrost liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, przy jednoczesnym spadku liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, • mała liczba osób pracujących na terenie gminy – mała liczba zakładów pracy, • dominacja mikroprzedsiębiorstw zatrudniających do 9 osób, • mała liczba przedsiębiorstw na lokalnym rynku, zatrudniających powyżej 50 pracowników, • rozdrobnienie gospodarstw rolnych które są mało dochodowe i mało istotne dla gospodarki, • duży udział powierzchni obszarów chronionych prawem w stosunku do ogółu powierzchni, co utrudnia prowadzenie działalności gospodarczej oraz ogranicza możliwości inwestycyjne, • migracje zarobkowe mieszkańców, • brak terenów inwestycyjnych w gminie.

	<ul style="list-style-type: none"> • zbyt mała promocja gminy, a zwłaszcza jej walorów turystyczno-rekreacyjnych.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • rozwój infrastruktury komunikacyjnej sprzyjający ożywieniu gospodarczemu i rozwojowi przyległych terenów oraz przyciągający inwestorów, • rozwój przedsiębiorstw wykonawczych i obsługujących inwestycje budowlane, • wzrost liczby osób pracujących na terenie gminy – powstanie nowych zakładów pracy zapewniających zatrudnienie, • dalszy spadek poziomu bezrobocia na terenie gminy, • efektywniejsze wykorzystanie walorów przyrodniczych do rozwoju przedsiębiorczości i turystyki, • efektywniejsza promocja produktów regionalnych, • rozwój rolnictwa ekologicznego, • rozwój społeczeństwa informacyjnego, • wzrastający poziom udziału dochodów majątkowych gminy w dochodach budżetowych ogółem, • skuteczne pozyskiwanie środków zewnętrznych. 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczający poziom wiedzy i informacji mieszkańców na temat możliwości pozyskania środków zewnętrznych na własny rozwój, • ograniczenie możliwości pozyskania środków zewnętrznych na rozwój gminy, • nasilenie barier ograniczających aktywność zawodową osób ze szczególnymi potrzebami, • występowanie barier i ograniczeń w rozwoju związanych z ochroną przyrody i środowiska, • brak środków na rozwój gospodarczy i turystyczny, • brak większych inwestorów.
Wymiar przestrzenno-środowiskowy	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • korzystna lokalizacja gminy pod kątem walorów przyrodniczych i kulturowych, • duży potencjał rozwojowy gminy w oparciu o turystykę, • duża lesistość terenu, • bogate walory krajobrazowe, • dobry stan czystości środowiska naturalnego, • dobra dostępność komunikacyjna gminy, • dobra infrastruktura sportowo-turystyczna, • Wytyczone, atrakcyjne szlaki turystyczne wędrówek pieszych, rowerowych i wodnych 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczająca infrastruktura turystyczna (hotele, pensjonaty) i gastronomiczna (restauracje, bary), • niewielka powierzchnia obszaru gminy pokryta planami zagospodarowania przestrzennego, • brak podziału przestrzeni drogowej dla uczestników jej ruchu i niewystarczająca długość ciągów pieszych na terenie gminy, • niewłaściwy system ogrzewania gospodarstw domowych, • niewystarczająco rozwinięta sieć wodociągowa i kanalizacyjna na terenie gminy, • wzrost liczby odpadów komunalnych, w tym niski poziom odpadów

<ul style="list-style-type: none"> • bogactwo infrastruktury zabytkowej, • dobra jakość powietrza, • poprawiający się stan nawierzchni dróg gminnych, • realizacja polityki usuwania azbestu, • odpowiednia realizacja programów na rzecz ochrony środowiska, 	<p>komunalnych zebranych w sposób selektywny, w stosunku do ogółu zebranych odpadów.</p>
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • pełne wykorzystanie potencjału turystycznego i infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej, • rewitalizacja obiektów zabytkowych, • wzrost zainteresowania turystyką rowerową, • wykorzystanie możliwości dalszego rozwoju infrastruktury drogowej, • rozwój infrastruktury mieszkaniowej, • rozbudowa infrastruktury technicznej, • rozwój elektromobilności na terenie gminy oraz odnawialnych źródeł energii, • wzrost zaangażowania mieszkańców w rozwój turystyczny gminy, • wzrost usług turystycznych i gastronomicznych • aktywna postawa gminy w procesie gospodarki niskoemisyjnej, • wzrastająca świadomość mieszkańców na temat ochrony środowiska, 	<ul style="list-style-type: none"> • niewykorzystanie potencjału rozwojowego gminy, wskutek ograniczeń finansowych lub organizacyjnych, • brak działań gminy w zakresie rozwoju infrastruktury turystycznej i gastronomicznej, a także infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej, • brak środków finansowych na realizację polityki rozwoju, • wzrastająca liczba awarii w sieciach wodociągowych i kanalizacyjnych, • niewystarczający poziom wiedzy i informacji mieszkańców na temat możliwości pozyskania środków OZE, wymianę pieców itp.

Źródło: Opracowanie własne

ROZDZIAŁ 6

GŁÓWNE PROBLEMY W OBSZARACH STRATEGII

Przeprowadzona diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej jak również analiza SWOT pozwoliły na zebranie najważniejszych problemów/ barier rozwojowych gminy Strzyżów. Celem ich uporządkowania i usystematyzowania zebrano je w formie tabelarycznej oraz podzielono na obszary: społeczny, gospodarczy, przestrzenno-funkcjonalny oraz środowiskowy.

Obszar	Problemy
Społeczny	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczająca oferta opieki nad dziećmi do lat trzech, • niewystarczający zakres specjalistycznych usług medycznych, • wysoki odsetek osób korzystających z pomocy społecznej, • niski poziom zaangażowania mieszkańców gminy w sprawach obywatelskich, • duże bezrobocie wśród osób w wieku produkcyjnym, • niekorzystne zmiany demograficzne, wynikające z niskiego przyrostu naturalnego, niekorzystnej struktury wiekowej (wg. ekonomicznych grup wieku), oraz ujemnego salda migracji, • wyludnianie się obszaru gminy.
Gospodarczy	<ul style="list-style-type: none"> • niski poziom przedsiębiorczości na terenie gminy, • mała liczba zakładów pracy na terenie gminy, • na terenie gminy występują głównie gleby o niskich klasach bonitacyjnych, • wśród gospodarstw rolnych przeważają gospodarstwa do 5 ha produkujące tylko na potrzeby własne, • brak rozwiniętego przemysłu rolno-spożywczego i przetwórstwa, • zły lub niewystarczający stan infrastruktury drogowej.
Przestrzenno – funkcjonalny	<ul style="list-style-type: none"> • braki w infrastrukturze technicznej, turystycznej i rekreacyjnej w obszarze wiejskim, • brak środków na realizację założeń lokalnego programu rewitalizacji, • niewielki stopień pokrycia obszaru gminy planami zagospodarowania przestrzennego.
Środowiskowy	<ul style="list-style-type: none"> • mała liczba gospodarstw domowych podłączonych do sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej w obszarach wiejskich. • niski poziom ilości odpadów komunalnych zebranych w sposób selektywny w stosunku do ogółu odpadów, • niska świadomość ekologiczna mieszkańców gminy.

ROZDZIAŁ 7

PLAN OPERACYJNY STRATEGII ROZWOJU GMINY STRYŻÓW NA LATA 2022 - 2030 ORAZ KIERUNKI INTERWENCJI ROZWOJU GMINY

7.1. Misja i wizja

Strategia Rozwoju Gminy Strzyżów na lata 2022-2030 jest dokumentem, w którym dokonano diagnozy sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej jednostki samorządowej. Analizie poddano zarówno mocne i słabe strony wynikające z uwarunkowań wewnętrznych gminy, które świadczą o jej potencjale, jak i szanse, i zagrożenia płynące z zewnątrz. Bazując na potencjałach gminy i mając na uwadze występujące w niej problemy, przystąpiono do opracowania części programowej strategii. W procesie tworzenia założeń strategicznych niezwykle istotne było określenie misji i wizji.

Misja koncentruje się na podstawowych wartościach, którymi kierują się władze gminy oraz interesariusze uczestniczący w procesach rozwojowych. Wskazuje również na czynniki uzasadniające przyjęcie określonych wartości jako nadrzędnych. Zawiera odpowiedzi na pytania: Kim jesteśmy? Czym się zajmujemy? Dlaczego? Co jest naszym priorytetem?

Uwzględniając przyjęte założenia, misja Gminy Strzyżów brzmi następująco:

Misją Gminy Strzyżów jest stworzenie warunków zrównoważonego rozwoju, przestrzeni bezpiecznej i atrakcyjnej do zamieszkania, przyjaznej dla przedsiębiorczości, przy aktywnej współpracy mieszkańców, instytucji samorządowych i społecznych.

Wizja jest to obraz przyszłości, który będzie efektem realizacji podejmowanej strategii. Ukazuje Gminę Strzyżów w perspektywie strategicznej – w 2030 roku, zmienioną poprzez realizację przyjętych działań i osiągnięcie zamierzonych przez samorząd celów. Wizja Gminy Strzyżów w 2030 roku to:

Gmina Strzyżów w 2030 roku jest gminą inwestycji, tradycji i dobrych sąsiedzkich relacji, dostępną dla wszystkich, otwartą oraz rozwijającą się w zgodzie z naturą. Jest to miejsce przyjazne i atrakcyjne, wspierające rozwój zainteresowań i realizowanie pasji mieszkańców.

Najważniejszym założeniem funkcjonowania Gminy Strzyżów jest zapewnienie warunków do zrównoważonego rozwoju, który pozwoli na zwiększenie i polepszenie gospodarki gminy, jednocześnie zachowując walory środowiska naturalnego. Włodarzom gminy oraz interesariuszom strategii zależy na tworzeniu bezpiecznej i atrakcyjnej przestrzeni dla mieszkańców, którzy stanowią najważniejszy potencjał jednostki. Istotne jest również zapewnienie niezbędnego zaplecza dla obecnych przedsiębiorców i potencjalnych inwestorów, którzy mają duży wpływ na stan finansów samorządowych, a w konsekwencji na możliwości rozwojowe gminy. Wśród najważniejszych wartości znajduje się także współpraca na wielu płaszczyznach pomiędzy mieszkańcami, instytucjami samorządowymi oraz organizacjami pozarządowymi, a także zachowanie tradycji i wiejskiego charakteru gminy idącego w parze z rozwojem.

Podczas warsztatów kreatywnych, na których interesariusze strategii wraz z Zespołem ds. opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Strzyżów na lata 2022-2030 pracowali nad stworzeniem wizji, misji oraz celów i kierunków działań strategicznych, powstał projekt „Obrazu Gminy Strzyżów w 2030 roku”, który zamieszczono poniżej.

7.2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Na podstawie diagnozy sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej gminy oraz uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, a także dążąc do osiągnięcia stanu gminy opisanego w wizji, określono cele strategiczne odpowiadające trzem głównym priorytetom rozwoju – przestrzeni, gospodarce i społeczeństwu. Cele strategiczne, operacyjne oraz kierunki działań zostały opracowane na podstawie założeń ustalonych podczas warsztatów strategicznych. Wyróżniono 3 cele strategiczne:

OBSZAR I: ZAPEWNIENIE ATRAKCYJNEJ PRZESTRZENI I CZYSTEGO ŚRODOWISKA W GMINIE STRYŻÓW

OBSZAR II: TWORZENIE WARUNKÓW DO ROZWOJU GOSPODARCZEGO GMINY STRYŻÓW

OBSZAR III: WZROST AKTYWNOŚCI SPOŁECZEŃSTWA I ROZWÓJ USŁUG SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY STRYŻÓW.

Cele strategiczne Gminy Strzyżów odwzorowują obszary rozwojowe w sferze przestrzennej, gospodarczej i społecznej, które są zależne od siebie i wzajemnie się przenikają. Podstawą do podejmowania działań w sferze gospodarczej i społecznej powinno być racjonalne gospodarowanie przestrzenią oraz ochrona ładu przestrzennego. Z kolei zadania realizowane w zakresie infrastruktury technicznej będą podstawą do realizacji zadań w sferze gospodarczej, rozwoju usług społecznych, a także pozytywnie wpłyną na poprawę jakości środowiska przyrodniczego. Cele osiągnięte w ramach sfery społecznej i gospodarczej wpłyną również na poprawę jakości życia mieszkańców oraz zwiększenie atrakcyjności przestrzeni.

Cele strategiczne będą osiągnięte poprzez realizację celów operacyjnych, które zaprezentowano w tabeli poniżej.

Cele strategiczne		
CEL STRATEGICZNY I ZAPEWNIENIE ATRAKCYJNEJ PRZESTRZENI I CZYSTEGO ŚRODOWISKA W GMINIE STRYŻÓW	CEL STRATEGICZNY II TWORZENIE WARUNKÓW DO ROZWOJU GOSPODARCZEGO GMINY STRYŻÓW	CEL STRATEGICZNY OBSZAR III WZROST AKTYWNOŚCI SPOŁECZEŃSTWA I ROZWÓJ USŁUG SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY STRYŻÓW
CELE OPERACYJNE:		
1.1. POPRAWA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I KOMUNIKACYJNEJ 1.2. POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA NA TERENIE	2.1. ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI NA TERENIE GMINY 2.2. INTENSYFIKACJA PROMOCJI GMINY	3.1. ZAPEWNIENIE DOSTĘPU DO OBIEKTÓW PUBLICZNYCH DLA OSÓB ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI 3.2. ROZWÓJ USŁUG

GMINY 1.3. RACJONALNE GOSPODAROWANIE PRZESTRZENIĄ		SPOŁECZNYCH 3.3. ROZWÓJ SFERY KULTURALNEJ I REKREACYJNEJ NA TERENIE GMINY 3.4. PRZECIWDZIAŁANIE IZOLACJI SPOŁECZNEJ
--	--	--

CEL STRATEGICZNY I: ZAPEWNIENIE ATRAKCYJNEJ PRZESTRZENI I CZYSTEGO ŚRODOWISKA W GMINIE STRYŻÓW

1.1. POPRAWA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I KOMUNIKACYJNEJ.

1.2. POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA NA TERENIE GMINY.

1.3. RACJONALNE GOSPODAROWANIE PRZESTRZENIĄ.

Rozwój każdej jednostki samorządu terytorialnego powinien być silnie osadzony w efektywnie zaplanowanej przestrzeni. Z jednej strony pozwala to na prawidłowe funkcjonowanie gospodarki na terenie gminy przy zachowaniu walorów środowiska przyrodniczego, z drugiej natomiast wpływa na jakość życia mieszkańców i ich codzienne funkcjonowanie. Aby stworzyć taką przestrzeń, należy kierować się zasadami zrównoważonego rozwoju, uwzględniającymi w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz estetyczne.

Na funkcjonalność przestrzeni w dużej mierze wpływa infrastruktura – zarówno komunikacyjna, jak i sieciowa, związana z doprowadzaniem wody, odprowadzaniem ścieków oraz ich odpowiednim zagospodarowaniem. W Gminie Strzyżów znaczący jest brak dostępu do sieci gazowej, który może wpływać na atrakcyjność jednostki w oczach zarówno potencjalnych mieszkańców, jak i inwestorów. Przestrzeń gminy to również walory środowiska naturalnego, które poddawane są ciągłej presji oraz degradacji ze strony działalności człowieka. Konieczne jest więc podjęcie działań, które z jednej strony pozwolą ograniczyć tego rodzaju presję, a z drugiej pozwolą na adaptację przestrzeni do zmieniających się warunków klimatycznych i uwarunkowań środowiskowych. Podejmowanie wszelkich działań musi być zgodne z zaplanowaną i zrównoważoną polityką przestrzenną, która zapobiega powstawaniu konfliktów przestrzenno-funkcjonalnych oraz chaosu urbanistycznego.

W ramach pierwszego celu strategicznego zaproponowano trzy cele operacyjne, stanowiące podstawę do realizacji kierunków działań, które zamieszczono w poniższej tabeli wraz z oczekiwanymi rezultatami ich wdrożenia oraz wskaźnikami informującymi o poziomie ich osiągnięcia.

CEL STRATEGICZNY I: ZAPEWNIENIE ATRAKCYJNEJ PRZESTRZENI I CZYSTEGO ŚRODOWISKA W GMINIE STRZYŻÓW

Cel operacyjny	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań:	Wskaźniki osiągnięcia celu:	Wartość bazowa	Wartość w 2030
1.1.: POPRAWA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I KOMUNIKACYJNEJ	1) Budowa nowych oraz poprawa stanu istniejących dróg, chodników oraz ciągów pieszo-rowerowych, 2) Współpraca z zarządcami dróg wyższego rzędu w zakresie remontu i rozbudowy sieci dróg, chodników oraz ciągów pieszo-rowerowych, 3) Budowa nowych i modernizacja istniejących punktów oraz linii oświetlenia drogowego, 4) Zwiększenie dostępu do sieci wodociągowej na terenie gminy oraz modernizacja istniejącej sieci, 5) Zwiększenie dostępu do sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy oraz modernizacja	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa dostępności komunikacyjnej miejscowości gminnych, • Rozbudowa sieci drogowej na terenie gminy (drogi gminne, powiatowe), • Poprawa stanu i jakości obecnej infrastruktury drogowej, • Zwiększenie bezpieczeństwa ruchu drogowego na terenie gminy, • Zachęcenie mieszkańców do korzystania z transportu rowerowego, • Zwiększenie atrakcyjności gminy pod względem nowych mieszkańców i przedsiębiorców, • Polepszenie jakości 	Długość wybudowanych dróg gminnych (km)	81,145	81,145 <
			Długość wybudowanych dróg powiatowych dróg (km)	65,192	65,192 <
			Długość sieci wodociągowej (km)	36,2	36,2 <
			Długość sieci kanalizacyjnej (km)	85,2	85,2 <
			Liczba awarii sieci wodociągowej na terenie gminy (szt.)	3	3 >

	<p>istniejącej sieci, 6) Zwiększenie wydajności ujęć wody m.in. poprzez modernizację i budowę stacji uzdatniania wody, 7) Uzbrajanie w sieć techniczną nowych terenów, w szczególności terenów inwestycyjnych, 8) Stwarzanie możliwości doprowadzenia sieci gazowej do gospodarstw domowych na terenie gminy, w tym współpraca z dostawcami gazu, 9) Modernizacja oczyszczalni ścieków w celu dostosowania jej do potrzeb rozwijającej się gminy.</p>	<p>środowiska wodnego dzięki zmniejszeniu niekontrolowanego odpływu ścieków, • Poprawa dostępu i zmniejszenie liczby awarii infrastruktury wodociągowej.</p>			
			<p>Udział mieszkańców mających dostęp do sieci wodociągowej – obszar miejski (%)</p>	79	79 <
			<p>Udział mieszkańców mających dostęp do sieci wodociągowej – obszar wiejski(%)</p>	65,8	65,8 <
			<p>Udział mieszkańców mających dostęp do sieci kanalizacyjnej – obszar miejski (%)</p>	76,9	76,9 <
			<p>Udział mieszkańców mających dostęp do sieci kanalizacyjnej – obszar wiejski (%)</p>	10,1	10,1
			<p>Udział mieszkańców mających dostęp do sieci gazowej – obszar miejski (%)</p>	97,2	97,2 <

			Udział mieszkańców mających dostęp do sieci gazowej – obszar wiejski (%)	68,7	68,7 <
1.2.: POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA NA TERENIE GMINY	<p>1) Poprawa jakości powietrza m.in. poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wymianę starych kotłów na niskoemisyjne, w tym wsparcie mieszkańców w tym zakresie w formie dotacji, • Gazyfikację miejscowości na terenie gminy, • Poprawę efektywności energetycznej obiektów publicznych, <p>2) Rozwój systemów „zielonej” i „błękitnej” infrastruktury, w tym zadrzewień, łąk kwietnych oraz innych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie ochrony środowiska, retencji wodnej oraz postępowania z odpadami, • Zwiększenie udziału energii pozyskiwanej ze źródeł odnawialnych, • Zabezpieczenie gminy przed negatywnymi skutkami zmian klimatycznych, • Stworzenie systemu „zielonej” i „błękitnej” infrastruktury, co poza efektem ekologicznym będzie miało również 	Liczba wymienionych kotłów (szt.)	560	560 <
			Liczba wykonanych nasadzeń drzew (szt.)	150	150 <

	<p>terenów zieleni, 3) Likwidacja dzikich wysypisk śmieci na terenie gminy, 4) Edukacja środowiskowa i proekologiczna skierowana dla wszystkich grup społecznych, przy wykorzystaniu różnego rodzaju kanałów informacji, w tym mediów społecznościowych, 5) Przeciwdziałanie skutkom zmian klimatu, w tym suszy, m.in. poprzez rozwój, poprawę i prawidłowe utrzymanie sieci melioracyjnej, zwiększenie naturalnej retencji środowiska oraz budowę systemów małej retencji, 6) Ochrona istniejących cennych siedlisk roślin i zwierząt, 7) Tworzenie warunków do rozwoju energetyki odnawialnej, w tym indywidualnych systemów OZE oraz w obiektach</p>	<p>efekt estetyczny.</p>	<p>Liczba dzikich wysypisk śmieci na terenie gminy (szt.),</p>	<p>1</p>	<p>1 ></p>
			<p>Liczba przeprowadzonych akcji edukacyjnych (szt.)</p>	<p>26</p>	<p>26 <</p>

	należących do Gminy Strzyżów, 8) Wsparcie mieszkańców w zakresie usuwania i unieszkodliwiania azbestu i wyrobów zawierających azbest.				
1.3.: RACJONALNE GOSPODAROWANIE PRZESTRZENIĄ	1) Przeznaczenie oraz uzbrajanie terenów pod zabudowę mieszkaniową, produkcyjną oraz usługową, 2) Przeznaczenie terenów pod rozwój instalacji odnawialnych źródeł energii, 3) Zapewnienie ochrony ładu przestrzennego poprzez tworzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla newralgicznych obszarów gminy, 4) Ograniczenie kolizji funkcjonalno-przestrzennych i społecznych poprzez zrównoważone projektowanie	<ul style="list-style-type: none"> Rozwój zabudowy z zachowaniem ładu przestrzennego, <ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie funkcjonalności przestrzeni, Usystematyzowanie polityki przestrzennej, <ul style="list-style-type: none"> Rozwój przedsiębiorczości na terenie gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy (WZ) (szt.), 	137	137 <
			<ul style="list-style-type: none"> Powierzchnia gminy objęta MPZP (%). 	35,3	35,3 <

	przeźreni, 5) Ograniczenie zabudowy rozproszonej w związku z wysokimi kosztami uzbrojenia.				
--	--	--	--	--	--

CEL STRATEGICZNY II: TWORZENIE WARUNKÓW DO ROZWOJU GOSPODARCZEGO GMINY STRYŻÓW

2.1. ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI NA TERENIE GMINY

2.2. INTENSYFIKACJA PROMOCJI GMINY

Gospodarka gminy Strzyżów opiera się w dużej mierze na rolnictwie. W skali kraju zauważa się coraz powszechniejszą rezygnację z prowadzenia małych, rodzinnych gospodarstw rolnych, na czym zyskują gospodarstwa wielkoobszarowe. Poza aspektami ekonomicznymi (coraz mniej opłacalne są małe gospodarstwa) ma to również wymiar środowiskowy i krajobrazowy – zanikają elementy krajobrazu rolniczego wpływające na bioróżnorodność, a na ich miejsce pojawiają się coraz większe, ubijające glebę maszyny rolnicze oraz środki ochrony roślin i nawozy. Należy jednak podejmować działania mające na celu zachowanie spokojnego, wiejskiego charakteru gminy przy jednoczesnym zapewnieniu wysokiej jakości życia dla wszystkich mieszkańców, w tym rolników. W ostatnich latach zauważa się jednak coraz większy rozwój sektora przemysłowego i logistycznego, między innymi w powiązaniu z przebiegającą przez gminę drogą ekspresową.

Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego powinno zarówno obejmować obecnych mieszkańców i przedsiębiorców, w tym wspomnianych rolników, ale również stwarzać szanse na sprowadzenie do gminy inwestorów zewnętrznych, za którymi do jednostki napłynie nowy kapitał. Ze względu na charakter gminy, należy również promować produkty lokalne oraz zwiększać świadomość historii i tradycji regionu, zarówno wśród społeczności lokalnej jak i odwiedzających gości.

W ramach drugiego celu strategicznego zaproponowano dwa cele operacyjne, stanowiące podstawę do realizacji kierunków działań, które zamieszczono w poniższej tabeli wraz z oczekiwanymi rezultatami ich wdrożenia oraz wskaźnikami informującymi o poziomie ich osiągnięcia.

CEL STRATEGICZNY II: TWORZENIE WARUNKÓW DO ROZWOJU GOSPODARCZEGO GMINY STRZYŻÓW					
Cel operacyjny	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań:	Wskaźniki osiągnięcia celu:	Wartość bazowa	Wartość w 2030
2.1.: ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI NA TERENIE GMINY	1) Wsparcie lokalnych przedsiębiorców w rozwoju działalności na terenie gminy m.in. poprzez system zachęt i czasowych zwolnień z podatków, 2) Utworzenie punktu informacyjnego oraz pomocy prawnej w Urzędzie Miejskim w Strzyżowie dla obecnych i potencjalnych przedsiębiorców, 3) Stworzenie oferty dla potencjalnych inwestorów, 4) Stwarzanie warunków do powstawania nowych miejsc pracy – aktywizacja zawodowa mieszkańców m.in. poprzez systemy szkoleń, wykładów, kursów, 5) Stworzenie punktu sprzedaży bezpośredniej produktów lokalnych.	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy, • Zwiększenie liczby nowych przedsięwzięć (napływ nowego kapitału inwestycyjnego) na terenie gminy, • Aktywizacja gospodarcza mieszkańców gminy (np. poprzez zakładanie przez nich nowych działalności gospodarczych), • Zmniejszenie bezrobocia, • Umożliwienie lokalnym wytwórcom sprzedaży produktów na lokalnym rynku, co m.in. pozwoli zredukować koszty transportu. 	Liczba przedsiębiorstw zarejestrowanych na terenie gminy ogółem (szt.),	1 772	1 772 <
			Liczba przedsiębiorstw zarejestrowanych na terenie gminy w ostatnim roku (szt.),	162	162 <
			Udział osób bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym (%).	61,54	61,54 <

2.2.: INTENSYFIKACJA PROMOCJI GMINY	<p>1) Wsparcie finansowe i organizacyjne grup społecznych działających lokalnie (m.in. przy szkołach, Kół Gospodyń Wiejskich, stowarzyszeń, Ochotniczych Straży Pożarnych, zespołów artystycznych, organizacji sportowych),</p> <p>2) Polepszenie przekazu informacji o przedsięwzięciach kulturalnych, integracyjnych m.in. poprzez utworzenie i aktualizowanie kalendarza cyklicznych wydarzeń,</p> <p>3) Opracowanie spójnego systemu promocji gminy m.in. w postaci publikacji, filmów, ulotek, folderów, gazet, stron internetowych oraz środków masowego przekazu i mediów społecznościowych,</p> <p>4) Ochrona zabytków na terenie gminy oraz</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Promocja Gminy Strzyżów na arenie ponadlokalnej, • Potencjalna zachęta do osiedlenia się nowych mieszkańców na terenie gminy, • Zwiększenie wśród mieszkańców świadomości lokalnej tradycji i historii. 	<p>Liczba wydanych publikacji na temat gminy (szt.),</p>	<p>4</p>	<p>4 <</p>
			<p>Liczba produktów lokalnych (szt.),</p>	<p>11</p>	<p>11 <</p>
			<p>Liczba zorganizowanych grup społecznych współpracujących z gminą (szt.),</p>	<p>1</p>	<p>1 <</p>

	<p>współpraca z zarządcami obiektów zabytkowych w tym zakresie,</p> <p>5) Promowanie historii gminy, szczególnie wśród młodszych pokoleń, m.in. poprzez utworzenie punktu historii np. w formie gabloty lub izby pamięci,</p> <p>6) Stworzenie produktu lokalnego promującego gminę (m.in. przetwory z derenia).</p>		<p>Liczba wydarzeń cyklicznych w kalendarzu rocznym (szt.).</p>	<p>6</p>	<p>6 <</p>
--	--	--	---	-----------------	----------------------

CEL STRATEGICZNY III: WZROST AKTYWNOŚCI SPOŁECZEŃSTWA I ROZWÓJ USŁUG SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY STRYZÓW

3.1. ZAPEWNIENIE DOSTĘPU DO OBIEKTÓW PUBLICZNYCH DLA OSÓB ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI

3.2. ROZWÓJ USŁUG SPOŁECZNYCH

3.3. ROZWÓJ SFERY KULTURALNEJ I REKREACYJNEJ NA TERENIE GMINY

3.4. PRZECIWDZIAŁANIE IZOLACJI SPOŁECZNEJ

Najważniejszym potencjałem Gminy Strzyżów są jej mieszkańcy. Zapewnienie wysokiej jakości życia, co jest nadrzędną wartością gminy, przejawia się między innymi poprzez wysokie jakości usługi społeczne, rozwój kultury i rekreacji, a także przeciwdziałanie wykluczeniu i izolacji społecznej.

Gmina Strzyżów dostrzega potrzeby osób z niepełnosprawnościami oraz innych osób, które trwale lub czasowo mają szczególne potrzeby w zakresie przemieszczania się, komunikacji czy dostępu do obiektów publicznych. Z tego względu podjętych zostanie szereg działań związanych z poprawą dostępności architektonicznej, komunikacyjnej, informacyjnej i cyfrowej. Usługi społeczne rozwijane będą na kilku płaszczyznach: opieki nad dziećmi i edukacji, kultury, sportu i rekreacji, aktywizacji seniorów i zapewnieniu zróżnicowanych form spędzania czasu wolnego. W Gminie Strzyżów zauważa się istotny potencjał związany ze świetlicami wiejskimi, które przy odpowiedniej organizacji i zaangażowaniu (nie tylko samorządowców, ale również mieszkańców i stowarzyszeń), mogą stać się lokalnymi centrami kultury, rekreacji, spotkań oraz wymiany doświadczeń międzypokoleniowych. Równie istotne jest zapewnienie bezpiecznej płaszczyzny do podejmowania działań integracyjnych, inicjowanych zarówno ze strony gminy, jak i lokalnych liderów, organizacji pozarządowych oraz mieszkańców.

W ramach trzeciego celu strategicznego zaproponowano cztery cele operacyjne, stanowiące podstawę do realizacji kierunków działań, które zamieszczono w poniższej tabeli wraz z oczekiwanymi rezultatami ich wdrożenia oraz wskaźnikami informującymi o poziomie ich osiągnięcia.

CEL STRATEGICZNY III: WZROST AKTYWNOŚCI SPOŁECZEŃSTWA I ROZWÓJ USŁUG SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY STRYŻÓW					
Cel operacyjny	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań:	Wskaźniki osiągnięcia celu:	Wartość bazowa	Wartość w 2030
CEL OPERACYJNY 3.1.: ZAPEWNIENIE DOSTĘPU DO OBIEKTÓW PUBLICZNYCH DLA OSÓB ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI	<p>1) Zapewnienie dostępności architektonicznej poprzez zniesienie barier w miejscach publicznych m.in. poprzez wykorzystanie wind, podjazdów, likwidacji wysokich progów,</p> <p>2) Zapewnienie dostępności transportowej, w szczególności dla osób z niepełnosprawnościami, w tym zakup samochodu przeznaczony do transportu osób ze specjalnymi potrzebami,</p> <p>3) Zapewnienie dostępności komunikacyjno-informacyjnej dla osób ze szczególnymi potrzebami, m.in. poprzez umożliwienie obsługi w obiektach gminnych w języku migowym, stosowanie pętli indukcyjnych,</p> <p>4) Dostosowanie mieszkań będących w zasobie gminnym dla osób ze szczególnymi potrzebami,</p> <p>5) Szkolenia dla pracowników</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie dostępności obiektów i budynków gminnych dla osób ze szczególnymi potrzebami, • zwiększenie samodzielności osób ze szczególnymi potrzebami, • poprawa jakości życia i włączenie społeczne osób z niepełnosprawnością, • zapewnienie swobodnego dostępu do dóbr, usług oraz możliwości udziału w życiu społecznym i publicznym osób ze szczególnymi potrzebami. 	Liczba miejsc parkingowych przeznaczonych dla osób z niepełnosprawnościami przy budynkach użyteczności publicznej (szt.),	12	12<
			Liczba zamontowanych/wybudowanych podnośników, podjazdów, wind przy obiektach publicznych (szt.),	0	0<

	zatrudnianych przez gminę współpracujących z osobami ze szczególnymi potrzebami.		Liczba mieszkań w zasobie gminnym dostosowanych do osób ze szczególnymi potrzebami (szt.).	0	0<
CEL OPERACYJNY 3.2.: ROZWÓJ USŁUG SPOŁECZNYCH	<p>1) Zwiększenie dostępności do lokali socjalnych i komunalnych dla osób potrzebujących, w tym dostosowanie do celów mieszkaniowych budynków gminnych, które nie pełnią już swojej funkcji, a także budowa nowej i modernizacja istniejącej bazy lokalowej,</p> <p>2) Zwiększenie wyposażenia oraz modernizacja bazy edukacyjnej na terenie gminy, w tym budowa nowych i modernizacja istniejących obiektów włączonych do sieci szkół i przedszkoli,</p> <p>3) Wspieranie rozwoju nauczycieli poprzez zapewnienie szkoleń i możliwości podnoszenia kwalifikacji,</p> <p>4) Wzrost dostępności do opieki nad dziećmi do lat 3, m.in. poprzez zwiększenie liczby miejsc w takich placówkach, poszukiwanie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Stworzenie dobrych warunków do życia i zamieszkania dla rodzin wielopokoleniowych, • Poprawa warunków nauczania w szkołach i przedszkolach, • Stałe podnoszenie kwalifikacji kadry pedagogicznej, • Powrót rodziców, a w szczególności kobiet na rynek pracy dzięki możliwości zapewnienia przez gminę miejsc opieki dla dzieci do lat 3, • Przyciągnięcie nowych mieszkańców dzięki zapewnieniu ścieżki rozwoju dziecka od 3 roku życia, • Wsparcie osób niesamodzielnych, chorych i osób z niepełnosprawnościami oraz ich rodzin. 	Liczba miejsc w placówkach opieki nad dziećmi do lat 3 (szt.),	131	131 <
			Liczba działań profilaktycznych zorganizowanych w gminie w ciągu roku (szt.),	17	17 <

	<p>i promowanie alternatywnych form opieki nad najmłodszymi dziećmi,</p> <p>5) Współpraca Urzędu Miejskiego w Strzyżowie, Domu Kultury Sokół w Strzyżowie oraz organizacji pozarządowych w zakresie programów i działań profilaktycznych,</p> <p>6) Zapewnienie wsparcia asystenta rodziny oraz opieka wytchnieniowa w rodzinach osób z niepełnosprawnością.</p>		<p>Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny oraz opieką wytchnieniową (szt.).</p>	<p>527</p>	<p>527 ></p>
<p>CEL OPERACYJNY 3.3.: ROZWÓJ SFERY KULTURALNEJ I REKREACYJNEJ NA TERENIE GMINY</p>	<p>1) Zagospodarowanie czasu wolnego mieszkańców każdego sołectwa przy wykorzystaniu ogólnodostępnej infrastruktury,</p> <p>2) Stworzenie lokalnych „mini-centrów kultury” poprzez utworzenie koncepcji cyklicznych wydarzeń organizowanych dla równych grup społecznych w świetlicach wiejskich i innych obiektach publicznych,</p> <p>3) Rozbudowa infrastruktury bibliotecznej w gminie, w tym adaptacja/przebudowa/rozbudowa nieruchomości gminnej na potrzeby lokalowe Biblioteki Publicznej w Strzyżowie,</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie aktywności fizycznej mieszkańców w celu poprawy stanu zdrowia oraz zmniejszenia liczby chorób cywilizacyjnych, • Dopasowanie oferty kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej do zmieniającej się struktury demograficznej, <ul style="list-style-type: none"> • Integracja mieszkańców, • Zagospodarowanie czasu wolnego mieszkańców w oparciu m.in. o infrastrukturę świetlic wiejskich, <ul style="list-style-type: none"> • Zachęcanie potencjalnych mieszkańców do osiedlenia się i założenia rodziny w gminie. 	<p>Liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych w roku (szt.),</p>	<p>21</p>	<p>21<</p>
			<p>Liczba uczestników wydarzeń kulturalnych (os.),</p>	<p>2 200</p>	<p>2 200<</p>

	<p>4) Stworzenie spójnej sieci ścieżek pieszo-rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą (oznakowanie, przystanki rowerowe itp.),</p> <p>5) Rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej i wypoczynkowej w miejscowościach gminnych m.in. budowa, doposażenie i odpowiednie utrzymanie placów zabaw, siłowni zewnętrznych, miejsc spotkań lokalnej społeczności, a także modernizacja i zagospodarowanie istniejącej bazy sportowo-rekreacyjnej,</p> <p>6) Opracowanie koncepcji oraz budowa nowych ścieżek edukacyjnych, rozwijających wiedzę mieszkańców m.in. w zakresie ekologii, przy wykorzystaniu naturalnych zasobów gminy,</p> <p>7) Budowa nowych i modernizacja istniejących obiektów kulturalnych na terenie gminy, w tym przebudowa/rozbudowa/modernizacja infrastruktury użytkowej Dom Kultury Sokół w Strzyżowie</p>		<p>Liczba czytelników korzystających z zasobów biblioteki w ujęciu rocznym (os.),</p>	<p>2 728</p>	<p>2 728 <</p>
			<p>Długość ścieżek pieszo-rowerowych lub rowerowych na terenie gminy (km).</p>	<p>0</p>	<p>0 <</p>
<p>CEL OPERACYJNY 3.4.: PRZECIWDZIAŁANIE IZOLACJI SPOŁECZNEJ</p>	<p>1) Aktywna integracja społeczeństwa m.in. poprzez organizację wydarzeń kulturalnych, sportowych, spotkań okolicznościowych lokalnej społeczności,</p> <p>2) Stworzenie warunków wspólnej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zagospodarowanie czasu wolnego dla różnych grup społecznych, <ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie integracji międzypokoleniowej oraz integracja mieszkańców z różnych miejscowości 	<p>Liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych, sportowych, integracyjnych (szt.),</p>	<p>4</p>	<p>4 <</p>

	<p>płaszczyzny działań integracyjnych wśród mieszkańców, Urzędu Miejskiego w Strzyżowie, jednostek organizacyjnych, organizacji pozarządowych,</p> <p>3) Zwiększanie dostępności do pomocy psychologicznej dla wszystkich grup wiekowych, szczególnie dla dzieci i młodzieży oraz seniorów,</p> <p>4) Zapewnienie systemu wsparcia i aktywizacji osób starszych i wymagających pomocy i opieki specjalistycznej, w tym usług opiekuńczych,</p> <p>5) Cyfryzacja usług publicznych wraz z zapewnieniem odpowiednich szkoleń i kursów dla mieszkańców, w tym dla osób starszych.</p>	<p>na terenie gminy,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Integracja rdzennej ludności z mieszkańcami napływowymi, • Wsparcie dla osób starszych, • Zmniejszenie izolacji społecznej i zaburzeń psychicznych z tym związanych. 	<p>Liczba uczestników kursów z zakresu cyfryzacji i informatyki (os.).</p>	<p>263</p>	<p>263 <</p>
--	--	---	--	-------------------	------------------------

ROZDZIAŁ 8

WIELOLETNI PLAN INWESTYCYJNY

Nieodzownym elementem każdej Strategii Rozwoju jest Wieloletni Plan Inwestycyjny zawierający kluczowe i strategiczne inwestycje planowane do wykonania w celu realizacji założeń i priorytetów, wskazanych w dokumencie strategicznym. Poniżej zamieszczono tabelę z kartami zadań, zawierającymi wybrane inwestycje kluczowe dla mieszkańców i władz gminy, których realizacja w szczególny sposób wpłynie na zmianę standardu życia mieszkańców.

Wybrane inwestycje, przedstawione poniżej nie wyczerpują katalogu przedsięwzięć możliwych do realizacji w ramach niniejszej strategii, lecz będą bezpośrednio wpisywać się w realizację wskazanych w rozdziale **7 Plan operacyjny**.

Tabela 38 Kluczowe przedsięwzięcia planowane do realizacji w latach 2021-2030

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia i zakres	Okres realizacji	Szacunkowa wartość inwestycji w zł	Źródła finansowania	Cel operacyjny (oznaczenie)
Karta zadania 1	Inwestycje w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną: - budowa rozbudowa oraz modernizacja sieci wodociągowej, - budowa rozbudowa oraz modernizacja sieci kanalizacyjnej, -budowa, rozbudowa oraz modernizacja oczyszczalni ścieków i przepompowni ścieków położonych i stacji uzdatniania wody na terenie gminy Strzyżów,	2022-2030	25 000 000,00	Fundusze europejskie i regionalne, Krajowy Plan Odbudowy, Polski Ład	1.1.
Karta zadania nr 2	Budowa sieci dróg rowerowych (ścieżek rowerowych) na obszarze gminy Strzyżów	2022-2030	5 000 000,00	Fundusze europejskie i regionalne, Krajowy Plan Odbudowy, Polski Ład	1.1. 3.3.
Karta zadania nr 3	Budowa, przebudowa modernizacja, sieci dróg, mostów, chodników, przepustów oraz parkingów na obszarze gminy Strzyżów	2022-2030	12 000 000,00	Fundusze europejskie i regionalne, Krajowy Plan Odbudowy, Polski Ład	1.1.
Karta zadania nr 4	Pozyskiwanie terenów pod inwestycje oraz ich uzbrojenie	2022-2030	800 000,00	Fundusze europejskie i regionalne	1.1. 1.3.
Karta zadania nr 5	Rozbudowa systemu oświetlenia ulicznego (wymiana i montaż nowych lamp) na obszarze gminy Strzyżów	2022-2030	5 000 000,00	Fundusze europejskie i regionalne, Krajowy Plan Odbudowy, Polski Ład	1.1.
Karta zadania nr 6	Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy Strzyżów	2022-2030	2 000 000,00	Fundusze europejskie i regionalne, Krajowy Plan Odbudowy, Polski Ład	1.2. 1.3.
Karta zadania nr 7	Remont i modernizacja zabytkowych budynków, parków, cmentarzy wojennych na obszarze gminy Strzyżów	2022-2030	4 000 000,00	Fundusze europejskie i regionalne, Krajowy Plan Odbudowy, Polski	2.2..

				ład	
Karta zadania nr 8	Poprawa stanu środowiska naturalnego poprzez wyeliminowanie pokryć dachowych i innych odpadów zawierających azbest z obszaru gminy Strzyżów	2022-2030	5 000 000,00	Fundusze europejskie i regionalne, Krajowy Plan Odbudowy, Polski ład	1.2.
Karta zadania nr 9	Budowa zaplecza sportowo-rekreacyjnego na terenie gminy Strzyżów (m.in. place zabaw, siłownie napowietrzne, boiska wielofunkcyjne, ławki, punkty widokowe, ścieżki ekologiczne, smart ławki, wyznaczenie miejsc na terenie Gminy na latanie dronom, budowę multidyscyplinarnych, modułowych, całorocznych obiektów sportowych przewidzianych w sezonie zimowym np. w formie lodowisk oraz w sezonie letnim przekształconych np. w formę: torów rolkowych/wrotkarskich, rolkowisk, pumptracków bądź skateparków, montaż koszy na śmieci, ławek w ogólnodostępnych miejscach, budowa zaplecza pod kajaki oraz kampery itp.)	2022-2030	15 000 000,00	Fundusze europejskie i regionalne, Krajowy Plan Odbudowy, Polski ład	3.3.
Karta zadania nr 10	Budowa nowych alejek w parkach, miejscach zalesionych, centrach miejscowości z obszaru gminy Strzyżów	2022-2030	1 000 000,00	Fundusze europejskie i regionalne, Krajowy Plan Odbudowy, Polski ład	3.3.
Karta zadania nr 11	Niwelacja barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych i starszych, w szczególności budynkach użyteczności publicznych	2022-2030	8 000 000,00	Fundusze europejskie i regionalne, Krajowy Plan Odbudowy, Polski ład	3.1.
Karta zadania nr 12	Termomodernizacja oraz modernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie gminy Strzyżów	2022-2030	6 000 000,00	Fundusze europejskie i regionalne, Krajowy Plan Odbudowy, Polski ład	1.2.
Karta zadania nr 13	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury oświatowo – edukacyjnej na terenie Gminy Strzyżów (rozwój Żłobka na terenie gminy Strzyżów, modernizacja zaplecza sportowego na terenie gminy)	2022-2030	4 000 000,00	Środki krajowe, budżet JST	3.2.
Karta zadania nr 14	Rozbudowa infrastruktury społecznej typu Dom Seniora, Klub Seniora, świetlice środowiskowe	2022-2030	620 000,00	Fundusze europejskie i regionalne, Krajowy Plan Odbudowy, Polski ład	3.4.

Źródło: Opracowanie własne

ROZDZIAŁ 9

CZĘŚĆ PLANISTYCZNA

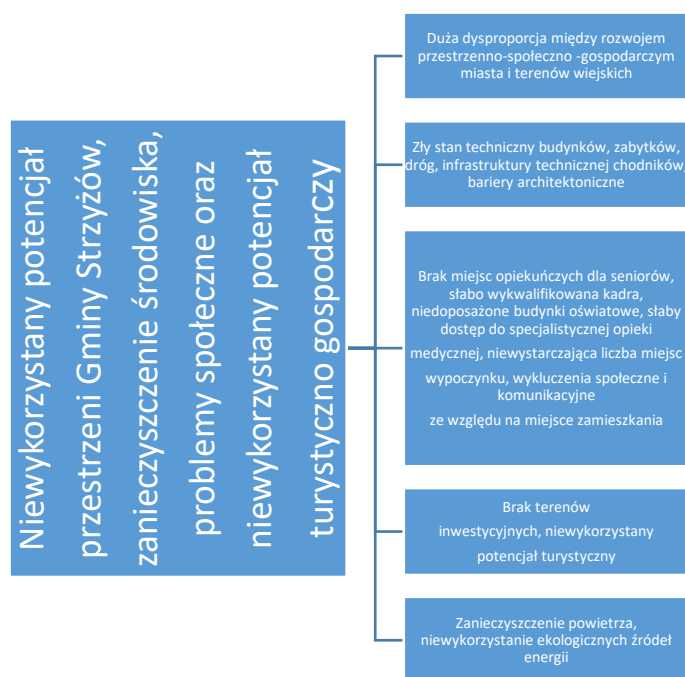
9.1. Rozwój strategiczny Gminy Strzyżów w latach 2022-2030

Programowanie rozwoju to kluczowy element i podstawa zarządzania rozwojem lokalnym, pod którym to pojęciem rozumiemy zespół skoordynowanych działań podejmowanych przez gminy, zmierzających do realizacji wcześniej określonych (sformułowanych) celów. W procesie zarządzania rozwojem lokalnym istotną rolę odgrywa samorząd, pełniąc funkcje koordynacyjne i organizacyjne, w tym zakresie współpracy interesariuszy (aktorów rozwoju lokalnego). Na władzach lokalnych spoczywa, zatem ogromna odpowiedzialność optymalnego angażowania i wykorzystywania wszystkich sił tkwiących w lokalnych systemach, tj. kapitale społecznym, a także potencjale środowiskowym i gospodarczym.

W wyniku przeprowadzonych analiz oraz na podstawie zebranych informacji sformułowano wizję, cele strategiczne oraz operacyjne wraz z kierunkami działania.

9.2. Drzewo problemów

Drzewo problemów powstało na podstawie *Diagnozy społeczno-gospodarczej Gminy Strzyżów*, wniosków z Diagnozy zamieszczonej w niniejszym dokumencie. *Wnioski z analizy społeczno-gospodarczej* oraz analizy SWOT.

9.3. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie

Polityka przestrzenna gminy skupia się na kilku zasadniczych aspektach związanych z: rozwojem turystyki, eliminacją potencjalnych konfliktów przestrzennych, kontrolą rozwoju zabudowy oraz zapewnieniem ładu przestrzennego. Rekomendacje dla polityki przestrzennej opracowano z zachowaniem spójności z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Podkarpackie 2030 i brzmią następująco:

Miasto Strzyżów jest główną jednostką osadniczą, a zarazem centrum administracyjno-usługowym. Zakłada się dalszą aktywizację inwestycyjną tego obszaru, związaną z rozwojem zabudowy mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej. W centrum miasta, w historycznej przestrzeni publicznej, kontynuowane i wzmacniane będą istniejące funkcje usługowe o znaczeniu gminnym. Istotną rolę w systemie osadniczym gminy w kolejnych latach będą pełnić ośrodki podstawowe, które wyróżniają się potencjałem demograficznym, wyposażeniem w obiekty usługowe z zakresu obsługi ludności, dające perspektywę rozwoju zabudowy mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej. Pozostałe jednostki osadnicze nadal będą miały funkcje mieszkaniowe, usługowe i gospodarcze - proporcjonalnie do swojej skali i zasięgu oddziaływania.

Zgodnie z bilansem terenów przeznaczonych pod zabudowę rozwój przestrzenny Gminy będzie się odbywał poprzez lokalizację zabudowy w granicach obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach poszczególnych jednostek osadniczych oraz na obszarach przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę. Dopiero w dalszej kolejności rozwój ten będzie możliwy na pozostałych obszarach zgodnie z określonym zapotrzebowaniem na nową zabudowę. Nowe tereny przeznaczone pod zabudowę wyznaczone są w Studium, głównie w istniejących ciągach po jednej lub po obu stronach istniejących dróg obsługujących Gminę (drogi krajowe), czyli w miejscach, gdzie istnieje lub planowana jest budowa podstawowej sieci infrastruktury technicznej: sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i elektroenergetycznej. Osadnictwo będzie się rozwijało na bazie istniejącego zainwestowania poprzez: wymianę istniejącej zużytej zabudowy, uzupełnienia na wolnych działkach lub w nowych obszarach zlokalizowanych w sąsiedztwie istniejącego zainwestowania. W pierwszej kolejności nowa zabudowa lokalizowana będzie na glebach niskiej klasy bonitacji.

Polityka przestrzenna gminy skupia się na kilku zasadniczych aspektach związanych z rozwojem turystyki, eliminacją potencjalnych konfliktów przestrzennych, kontrolą rozwoju zabudowy oraz zapewnieniem ładu przestrzennego. Rekomendacje dla polityki przestrzennej opracowano z zachowaniem spójności z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Podkarpackie 2030 i brzmią następująco:

- **Priorytetyzacja działań w zakresie opracowania kompleksowych dokumentów** planistycznych w postaci studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w tym w zakresie zapewnienia spójności z dokumentami na szczeblu regionalnym.
- **Kontrolowany proces rozwoju zabudowy** – opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego począwszy od obszarów cechujących się najintensywniejszymi zmianami użytkowania.
- **Zrównoważone gospodarowanie przestrzenią** – w szczególności w zakresie przeznaczania terenów pod zabudowę mieszkaniową poprzez zapobieganie antropopresji na terenach cennych przyrodniczo.
- **Wielowymiarowy rozwój społeczno-gospodarczy** – oparty na procesach rozwojowych funkcji obszarów o wysokim potencjale.
- **Sprawne planowanie w przestrzeni związane z rozwojem funkcji turystyczno-rekreacyjnych** – logiczne i oparte na konsultacjach społecznych i potrzebach

mieszkańców lokalizowanie różnego rodzaju kompleksów usługowych, uwzględnianie potencjalnych konfliktów przestrzennych w procesach planowania.

- **Kierowanie się zasadami ładu przestrzennego w planowaniu przestrzeni** w aspekcie estetycznym, społecznym, gospodarczym, środowiskowym i funkcjonalnym – w szczególności na obszarach o wysokim potencjale rozwoju turystyki, w tym na obszarach o wysokich walorach krajobrazowych.
- **Zapewnienie spójności w planowaniu przestrzennym w układzie wertykalnym:** na poziomie lokalnym ze szczeblem krajowym i regionalnym – uwzględnienie w planowaniu rozwoju przestrzennego inwestycji krajowych i wojewódzkich.
- **Zapewnienie spójności w planowaniu przestrzennym w układzie horyzontalnym:** uwzględnienie i konsultowanie dokumentów planistycznych sąsiednich gmin w celu zapewnienia ciągłości struktur przestrzennych.
- **Budowanie poparcia społecznego w gospodarowaniu przestrzenią** – prowadzenie jawnych i dostępnych dla mieszkańców konsultacji społecznych w zakresie planowania inwestycji, opracowywania dokumentów planistycznych.
- **Uspójnienie zasad dotyczących walorów estetycznych nowych inwestycji**, w tym mieszkaniowych i związana z tym konieczność opracowania planów miejscowych dla obszarów przeznaczanych pod zabudowę.
- **Ukierunkowanie celów polityki przestrzennej na rozwój obszarów atrakcyjnych turystycznie.**
- **Ochrona obszarów o stosunkowo mało zmienionych walorach przyrodniczych i krajobrazowych**, oraz uwzględnianie pozostałych działań ochronnych w zakresie ochrony krajobrazu, sformułowanych w obowiązujących planach ochrony parków krajobrazowych.
- **Na obszarach otulin parków krajobrazowych działalność związana z usługami turystycznymi i sportowymi powinna zostać dostosowana skalą i intensywnością do charakteru obszaru chronionego** i jego otoczenia poprzez obligatoryjne wskazanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i decyzjach o warunkach zabudowy szczegółowych parametrów zabudowy dla projektowanej działalności.
- **Obejmowanie ochroną w formie parku kulturowego obszarów o wysokich walorach historycznych, artystycznych i krajobrazowych.**
- **Integracja szlaków wodnych ze szlakami pieszymi, rowerowymi w ich otoczeniu** (wzdłuż rzeki o sezonowej zmienności poziomu wód).
- **Uwzględnienie w planowaniu przestrzennym informacji o obszarach perspektywicznych**, na których stwierdzono przesłanki występowania złóż oraz obszarów prognostycznych – rozpoznanych wstępnie i wskazanych (PZPW Województwa Podkarpackiego – perspektywa 2030).
- **Wspieranie rozwoju sieci teleinformatycznych na obszarach problemowych**, w których nie występuje infrastruktura telekomunikacyjna umożliwiająca świadczenie usług dostępu do Internetu o wymaganej przepustowości.
- **Uwzględnienie rezerw terenowych z uwagi na możliwość ujednoczenia parametrów użytkowych dróg.**

- **Wykorzystanie korzyści dostępności transportowej** – racjonalne gospodarowanie przestrzenią w celu zapewnienia odpowiedniej przepustowości dróg i wyznaczenia przestrzeni dla działalności gospodarczej.
- **Zachowanie różnorodności biologicznej i rozwój systemu obszarów chronionych** oraz jego integracja z systemami pozaregionalnymi.

9.4. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji wraz z zakresem planowanych działań.

Gmina Strzyżów położona jest w obrębie wydzielonych obszarów specjalnych, które zostały wyznaczone w strategicznych i planistycznych dokumentach krajowych i wojewódzkich. W celu ich identyfikacji zostały przeanalizowane następujące dokumenty:

- **Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030).**
- **Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030.**
- **Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego - Perspektywa 2030.**

Przez obszary specjalne rozumie się:

- **OF (obszary funkcjonalne)** – obszary, na których występuje względnie wyodrębniający się, intensywny i otwarty system powiązań społecznych, gospodarczych lub przyrodniczych, uwarunkowanych cechami środowiska geograficznego (przyrodniczego i antropogenicznego). Szczególnym typem obszaru funkcjonalnego jest miejski obszar funkcjonalny;
- **OSI (obszary strategicznej interwencji)** – określone w strategii rozwoju obszary o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania potencjałów rozwojowych, do którego jest kierowana interwencja publiczna, łącząca inwestycje - w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne lub dotyczące zasobów ludzkich, finansowane z różnych źródeł lub przez rozwiązania regulacyjne.

1. OSI Krajowe - Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030):

- **Wschodnia Polska,**

Wschodnia część kraju w największym stopniu skupia obszary zagrożone marginalizacją, a jej województwa - lubelskie, podkarpackie, podlaskie, świętokrzyskie, warmińsko-mazurskie - znajdują się w grupie regionów o zdecydowanie niższym poziomie konkurencyjności w porównaniu do średniej w Unii Europejskiej. **W zasięgu OSI Wschodnia Polska znajduje się Gmina Strzyżów.**

Źródło: Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030

2. OSI Regionalne - Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030:

Gmina Strzyżów wpisuje się w priorytety zawarte w Strategii rozwoju województwa podkarpackiego:

- **7.1. Wykorzystanie policentrycznego miejskiego układu osadniczego,**
- **7.3. Obszary wymagające szczególnego wsparcia w kontekście równoważenia rozwoju**
- **7.4. Obszary wiejskie – wysoka jakość przestrzeni do zamieszkania, pracy i wypoczynku,**
w szczególności:

7.1. Wykorzystanie policentrycznego miejskiego układu osadniczego:

7.1.4. Rozwój miast powiatowych i miast mniejszych

Zakładane działania:

- poprawa i rozwój warunków prowadzących do dynamizacji przedsiębiorczości w oparciu o potencjalne specjalizacje gospodarcze ośrodka miejskiego;
- wzmacnianie powiązań funkcjonalnych w celu przywrócenia roli ośrodka w układzie osadniczym;
- zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców poprzez rozwój kompetencji zawodowych;

- modernizacja przestrzeni miejskiej umożliwiającej wykorzystanie potencjałów i zasobów miast, w tym turystycznych i wypoczynkowo-rekreacyjnych;
- poprawa jakości życia mieszkańców poprzez wzrost dostępu do usług publicznych;
- rozwój kapitału społecznego i wzmocnienie tożsamości regionalnej poprzez zaangażowanie mieszkańców w procesy rozwojowe;
- poprawa jakości zarządzania poprzez współpracę z innymi samorządami terytorialnymi;
- podejmowanie działań w zakresie ochrony przyrody i poprawy stanu środowiska;
- poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie niskiej emisji oraz związanego z nim zjawiska smogu;
- kreowanie instrumentów przyciągających do osiedlania się w miastach, w szczególności osób młodych i wykształconych;
- wykorzystanie możliwości programowych i finansowych UE w obszarze polityki miejskiej;
- dostosowanie sieci usług i zagospodarowania przestrzennego do zmian demograficznych;
- niwelowanie barier transportowych poprzez rozwój systemów transportu zbiorowego pomiędzy ośrodkami miejskimi a sąsiednimi obszarami wiejskimi oraz innymi ważnymi ośrodkami miejskimi;
- rozwój zintegrowanej sieci ścieżek rowerowych, tras rowerowych, jako alternatywy dla przemieszczania się.

Mapa 10 Miejskie obszary funkcjonalne

Źródło: Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030

7.3. Obszary wymagające szczególnego wsparcia w kontekście równoważenia rozwoju:

7.3.1. Wzmocnienie szans rozwojowych obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją województwie

Zakładane działania:

7.4. Obszary wiejskie – wysoka jakość przestrzeni do zamieszkania, pracy i wypoczynku:

7.4.1. Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich poprzez rozwój infrastruktury technicznej

Obszary wiejskie dotyka zjawisko postępującej marginalizacji i niskiego poziomu jakości życia. Kluczową kwestią przeciwdziałającą tym trendom jest rozwój infrastruktury w szczególności: wodno-kanalizacyjnej, energetycznej, teleinformatycznej oraz transportowej. Działania należy tak ukierunkować, aby umożliwiły rozwój gospodarki i przedsiębiorczości w tym powstawanie miejsc pracy w sektorach pozarolniczych, dostępność do usług publicznych, przekwalifikowanie zawodowe oraz mobilność przestrzenną, przy zachowaniu walorów środowiska przyrodniczego. Realizacja wyzwań regionalnych pozwoli na wielokierunkowy i zrównoważony rozwój obszarów wiejskich.

Zakładane działania:

- poprawa dostępności komunikacyjnej obszarów wiejskich w wymiarze lokalnym, regionalnym, krajowym i transgranicznym, w tym w relacji do najbliższego regionalnego bieguna wzrostu;
- zwiększenie dostępności cyfrowej poprzez rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej;
- modernizacja i rozbudowa energetycznych linii przesyłowych, jako podniesienie komfortu życia i bezpieczeństwa;
- rozwój i poprawa dostępności do infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej i ściekowej
- poprawa zarządzania sektorem gospodarki odpadami;
- tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości.

Mapa 12 Obszary wiejskie województwa podkarpackiego

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030

7.4.2. Rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich

Rozwój obszarów wiejskich należy oprzeć na wykorzystaniu zróżnicowanych potencjałów rozwojowych, wzmocnieniu sektora rolnictwa, jak również pozarolniczych specjalizacji gospodarczych. Strategicznym działaniem jest również aktywizowanie społeczności do podejmowania działalności gospodarczej wykorzystującej endogeniczne zasoby obszaru jako elementu konkurencyjności i zwiększenia dochodów ludności.

Zakładane działania:

- promowanie lokalnych zasobów (produktów tradycyjnych, regionalnych, ekologicznych) w celu powstawania alternatywnych źródeł dochodów;
- aktywizacja lokalnych społeczności ukierunkowana na rozwój przedsiębiorczości, jako element wzrostu dochodów ludności wiejskiej;
- kreowanie postaw przedsiębiorczych i lokalnych inicjatorów działalności gospodarczej;
- wspieranie i profilowanie specjalizacji regionalno-lokalnej oraz centrów produkcyjno-usługowych,
- rozwój funkcji turystycznych, kompleksowo wykorzystujących lokalne zasoby i specjalizacje.

7.4.3. Integracja i aktywizacja społeczności wiejskiej w aspekcie społecznym i kulturowym

Kluczowym czynnikiem determinującym inicjowanie procesów rozwoju obszarów wiejskich jest wielokierunkowa aktywizacja społeczności lokalnej. Podniesienie poziomu życia zależy od właściwej identyfikacji potrzeb i możliwości danego obszaru, w który to proces należy włączyć lokalną społeczność. Grupy społeczne powinny także współuczestniczyć w zarządzaniu lokalnymi zasobami. Istotne jest również oddolne zaangażowanie się społeczności w partnerstwa regionalne i ponadregionalne, a nawet międzynarodowe.

Zakładane działania:

- wsparcie mieszkańców w realizacji działań wynikających z lokalnych dokumentów strategicznych mających na celu wzmocnienie tożsamości regionalnej;
- podejmowanie współpracy na rzecz integracji społeczności lokalnej w planowaniu wspólnych działań i podejmowaniu wyzwań rozwojowych;
- poszerzenie i wzbogacenie oferty kulturalnej i usług czasu wolnego opartych na lokalnych zasobach przyczyniające się do zwiększenia poczucia tożsamości mieszkańców obszarów wiejskich, integracji społecznej i aktywizacji, szczególnie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- promocja lokalnej twórczości kulturalnej, rzemieślniczej z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa, przyczyniającej się do wykreowania produktów charakterystycznych dla poszczególnych miejscowości w oparciu o istniejące zasoby;

- promocja regionalnych specjalizacji w rolnictwie, jego otoczeniu i rybactwie (winiarstwo, pszczelarstwo itp. oraz usługi socjalne i rzemiosło, handel, przetwórstwo produktów rolnych, rękodzieło itp.);
- upowszechnianie dobrych praktyk przez społeczność lokalną na płaszczyźnie międzyregionalnej i międzynarodowej; wzmocnienie powiązań funkcjonalnych obszarów wiejskich z lokalnymi ośrodkami osadniczymi.

7.4.4. Racjonalizacja przestrzeni wiejskiej

Jakość przestrzeni obszarów wiejskich warunkuje możliwość i efektywność działań prorozwojowych. Dlatego też, gospodarka przestrzenna obszarów wiejskich powinna być określona w opracowaniach urbanistycznych, aby zapewnić racjonalne wykorzystanie przestrzeni i zasobów endogenicznych, przy zachowaniu walorów krajobrazowych i przyrodniczych. Należy również dążyć do zachowania zgodności z dokumentami planistycznymi sporządzanymi dla obszarów sąsiednich.

Zakładane działania:

- dostosowanie przestrzeni wiejskiej do potrzeb gospodarczych i społecznych mieszkańców;
- efektywne wykorzystanie przestrzeni poprzez rozwój funkcji rekreacyjnej, sportowej i społeczno-kulturalnej obejmującej budowę i adekwatne wyposażenie obiektów;
- wykorzystanie potencjału uzdrowiskowego w projektowaniu przestrzeni wiejskiej;
- poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni wiejskiej uzyskana poprzez wspieranie projektów mających na celu urządzenie i porządkowanie terenów zielonych, parków lub innych miejsc wypoczynku;
- racjonalne wykorzystanie przestrzeni produkcyjnej i osadniczej dzięki wspieraniu działań scaleniowych i zagospodarowania poscaleniowego.

3. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego - Perspektywa 2030:

- **Górski obszar funkcjonalny**

Wiodące kierunki zagospodarowania:

- 1) rozwój różnych form usług turystycznych i uzdrowiskowych;
- 2) ochrona terenów o najwyższych walorach przyrodniczych i krajobrazowych;
- 3) rozwój gospodarki rolnej i przemysłu;
- 4) rozwój infrastruktury technicznej i transportowej;
- 5) poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru w wymiarze lokalnym, regionalnym, krajowym i transgranicznym.

Zasady i warunki zagospodarowania:

- 1) rozwój społeczno-gospodarczy z zastosowaniem zasad zrównoważonego rozwoju;
- 2) poprawa wyposażenia obszaru w infrastrukturę techniczną i transportową;
- 3) tworzenie warunków rozwoju powiązań komunikacyjnych, społecznych i gospodarczych pomiędzy ośrodkami miejskimi a obszarami wiejskimi;

- 4) rozwój rolnictwa ekologicznego, w tym: form specjalistycznej produkcji rolniczej (winiarstwo, pszczelarstwo) z zachowaniem wysokiej jakości środowiska przyrodniczego;
- 5) ochrona zasobów leśnych oraz rozwój zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej;
- 6) rozwój infrastruktury turystycznej w dostosowaniu do zasad ochrony obszarów cennych przyrodniczo i kulturowo;
- 7) ochrona walorów przyrodniczych i klimatycznych miejscowości uzdrowiskowych;
- 8) przeciwdziałanie suburbanizacji i rozpraszaniu zabudowy na terenach otwartych oraz dostosowanie zabudowy do otaczającego krajobrazu;
- 9) wzmocnienie roli ośrodków miejskich – rozwój innowacyjnego przemysłu i bazy usług publicznych;
- 10) uwzględnienie przy zagospodarowaniu terenów ograniczeń związanych z położeniem na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią oraz narażonych na niebezpieczeństwo powodzi i zagrożonych osuwiskami;
- 11) budowa małych zbiorników wodnych celem zwiększenia zdolności retencyjnej terenów górskich.

- **Wiejski obszar funkcjonalny wymagający wsparcia procesów rozwojowych**

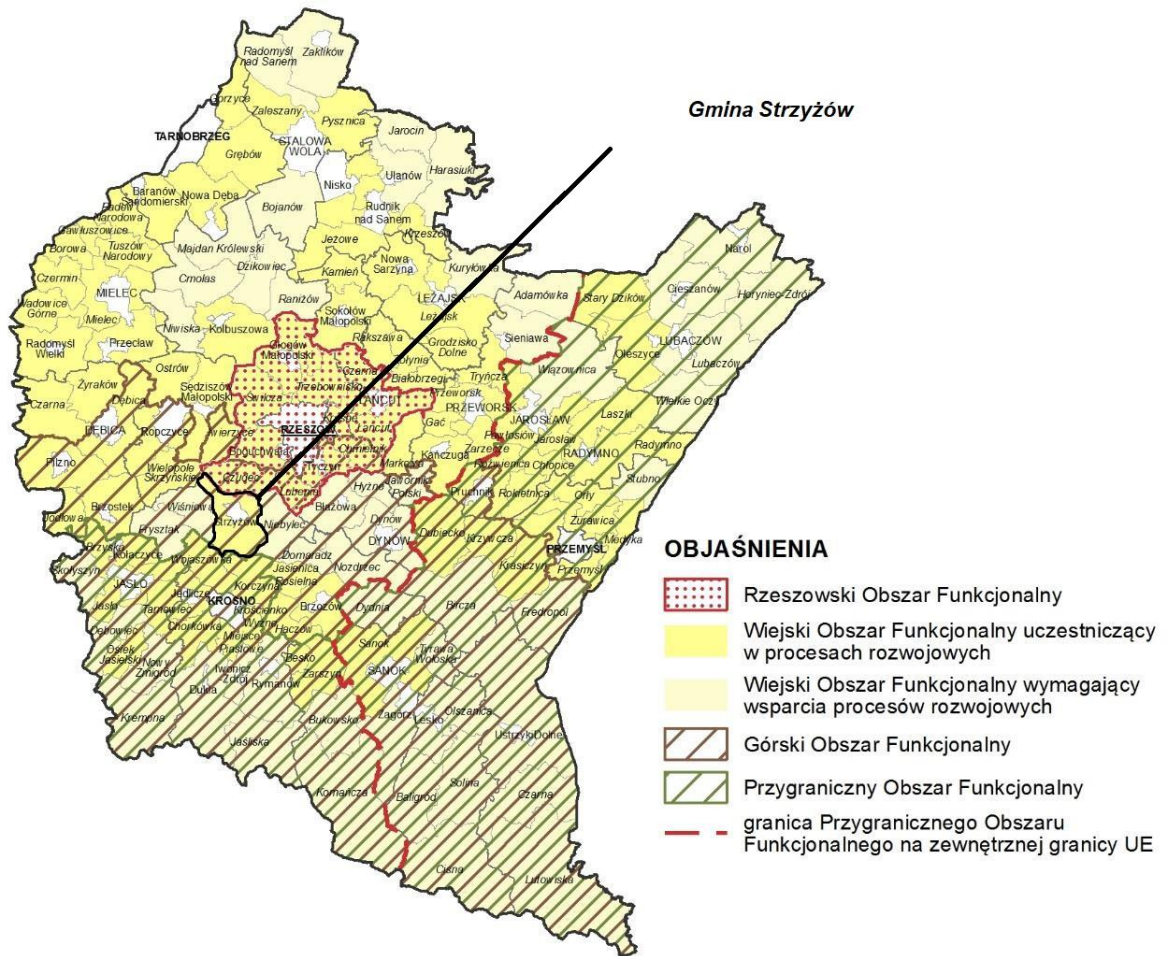
- **Wiodące kierunki zagospodarowania:**

- 1) rozwój rolnictwa ekologicznego opartego na gospodarstwach rodzinnych;
- 2) rozwój działalności gospodarczej związanej z gospodarką rolną i turystyką;
- 3) rozwój kapitału ludzkiego oraz wzrost poziomu życia mieszkańców;
- 4) wzmocnienie powiązań funkcjonalnych obszarów wiejskich z lokalnymi ośrodkami osadniczymi;
- 5) poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru w wymiarze lokalnym, regionalnym, krajowym i transgranicznym;
- 6) ochrona terenów o najwyższych walorach przyrodniczych i krajobrazowych;
- 7) racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego;
- 8) rozwój turystyki, w tym agroturystyki, funkcji sportowo-rekreacyjnych i uzdrowiskowych,
- 9) rozwój infrastruktury technicznej i transportowej.

- **Zasady i warunki zagospodarowania:**

- 1) rozwój bazy usług publicznych;
- 2) zapobieganie procesom rozpraszania zabudowy powodującym degradację terenów otwartych i przydatnych dla rolnictwa;
- 3) ochrona zasobów leśnych oraz rozwój zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej;
- 4) poprawa wyposażenia obszaru w infrastrukturę techniczną i transportową;
- 5) rozwój funkcji sportowo-rekreacyjnej i turystycznej, w tym agroturystyki oraz lecznictwa uzdrowiskowego z zastosowaniem zasad zrównoważonego rozwoju.

Mapa 13 Obszary funkcjonalne o znaczeniu ponadregionalnym

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego Perspektywa 2030

• **OBSZAR FUNKcjONALNY POGÓRZY KARPACKICH**

Wiodące kierunki zagospodarowania:

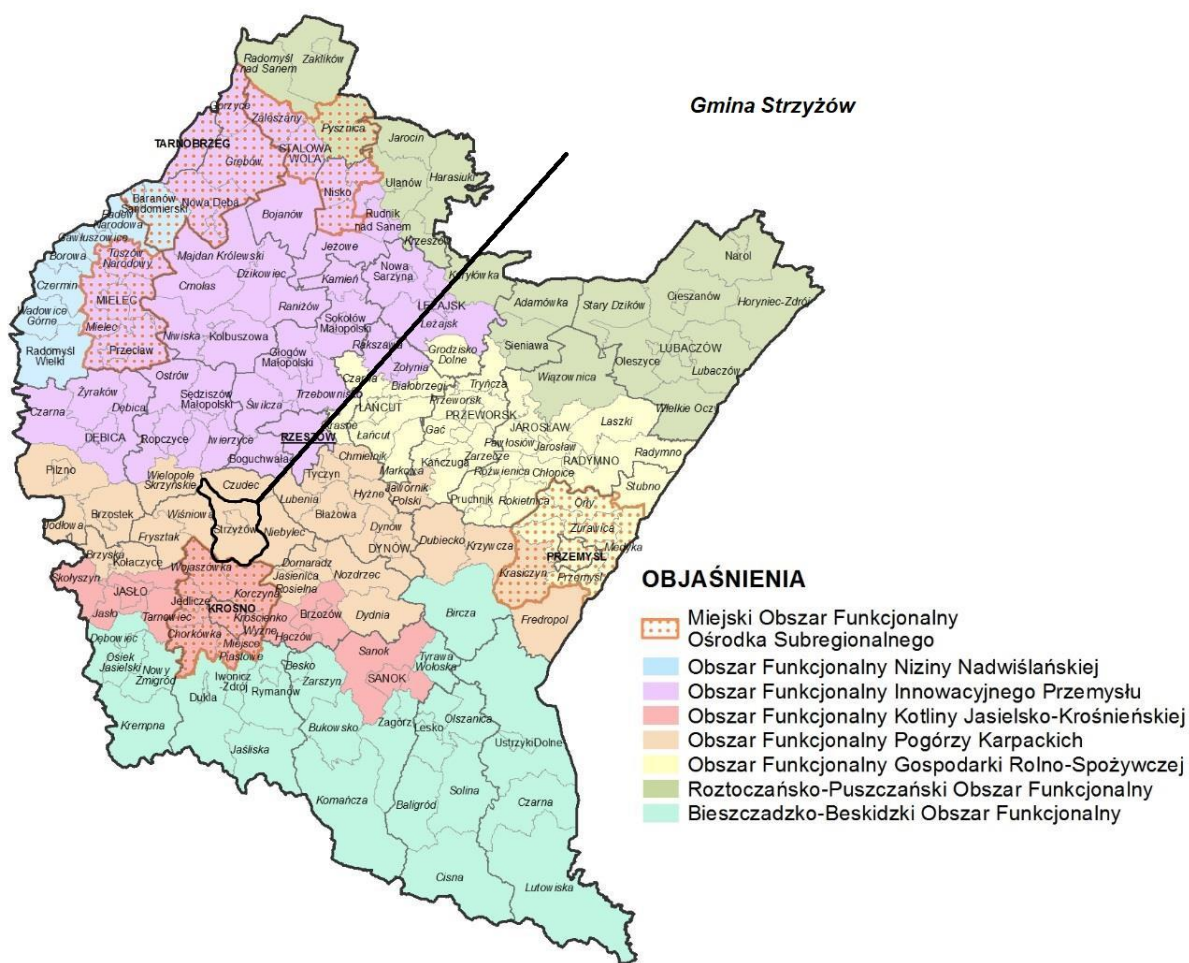
- 1) rozwój turystyki, w tym agroturystyki, turystyki kwalifikowanej, w oparciu o walory środowiska przyrodniczego i kulturowego;
- 2) rozwój rolnictwa tradycyjnego i specjalistycznego oraz sadownictwa (w tym winnic);
- 3) rozwój małej i średniej przedsiębiorczości, w tym w zakresie przetwórstwa rolno-spożywczego oraz przetwórstwa drzewnego;
- 4) rozwój energetyki odnawialnej.

Zasady i warunki zagospodarowania:

- 1) zapobieganie procesom suburbanizacji i rozpraszania zabudowy, powodującym degradację otwartych terenów wiejskich przydatnych dla rolnictwa, przez intensyfikację użytkowania terenów zainwestowanych;
- 2) poprawa jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej, w tym m.in. przekształcenia struktury agrarnej gospodarstw;

- 3) rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej;
- 4) uwzględnienie przy zagospodarowaniu terenów ograniczeń związanych z położeniem na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią oraz narażonych na niebezpieczeństwo powodzi i zagrożonych osuwiskami;
- 5) rozbudowa infrastruktury przeciwpowodziowej oraz w zakresie przeciwdziałania skutkom suszy;
- 6) rekultywacja w kierunku wodnym wyrobisk po odkrywkowym wydobyciu kruszyw;
- 7) rozwój infrastruktury związanej z energetyką opartą na odnawialnych źródłach energii.

Mapa 14 Obszary funkcjonalne o znaczeniu regionalnym

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego Perspektywa 2030

3. OSI – Lokalne - Strategia Rozwoju Gminy Strzyżów na lata 2022-2030

W ramach Strategii Rozwoju wyodrębniono trzy cele strategiczne, które są względem siebie równoważne i uzupełniające się:

- **Cel strategiczny I: Zapewnienie atrakcyjnej przestrzeni i czystego środowiska w gminie Strzyżów**
- **Cel strategiczny II: Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego gminy Strzyżów**

- **Cel strategiczny III: Wzrost aktywności społeczeństwa i rozwój usług społecznych na terenie gminy Strzyżów**

Obszary te powiązane są ze zidentyfikowanymi lokalnymi obszarami strategicznej interwencji, co zostało przedstawione w załączniku graficznym, stanowiącym *mapę nr 18 Obszary Strategicznej Interwencji dla gminy Strzyżów – Obszary strategicznej interwencji* w rozdziale 9.5 Model strukturalny funkcjonalno – przestrzennej Gminy. Z kolei działania planowane do realizacji w ramach wyznaczonych obszarów strategicznym, w ujęciu graficznym przedstawia *mapa nr 20 Wieloletni Plan Inwestycyjny dla gminy Strzyżów – Zakres planowanych działań w obszarach strategicznej interwencji*.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030	Strategia Rozwoju Gminy Strzyżów na lata 2022 – 2030
<p>1.Zwiększanie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym</p> <p>2.Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych</p>	<p>OBSZAR TEMATYCZNY 1. GOSPODARKA I NAUKA</p>	<p>Cel strategiczny nr 2</p> <p>Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego Gminy Strzyżów</p>
<p>2.3 Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach</p>	<p>Cel szczegółowy priorytetu 1.3. Zapewnienie dobrych warunków i systemu wsparcia podmiotów gospodarczych i rolnictwa w dostosowaniu do wymagań i potrzeb współczesnej otwartej gospodarki</p>	<p>Cel operacyjny 2.1. Rozwój przedsiębiorczości na terenie Gminy</p>
<p>1.Zwiększanie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym</p> <p>2.Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych</p>	<p>OBSZAR TEMATYCZNY 2. KAPITAŁ LUDZKI I SPOŁECZNY</p>	<p>Cel strategiczny nr 2</p> <p>Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego Gminy Strzyżów</p> <p>Cel strategiczny nr 3</p> <p>Wzrost aktywności społeczeństwa i rozwój usług społecznych na terenie gminy Strzyżów</p>
<p>2.1 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego</p>	<p>Cel szczegółowy priorytetu 2.1. Podniesienie jakości edukacji i jej dostosowanie do wyzwań społeczeństwa przyszłości</p>	<p>Cel operacyjny 3.2. Rozwój usług społecznych</p>
<p>1.1 Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo – wschodnia Polska oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją</p>	<p>Cel szczegółowy priorytetu 2.3 Rozwój form i instytucji kultury z uwzględnieniem dziedzictwa oraz wymagań nowoczesności</p>	<p>Cel operacyjny 2.2. Intensyfikacja promocji Gminy</p> <p>Cel operacyjny 3.3. Rozwój sfery kulturalnej i rekreacyjnej na terenie Gminy</p>

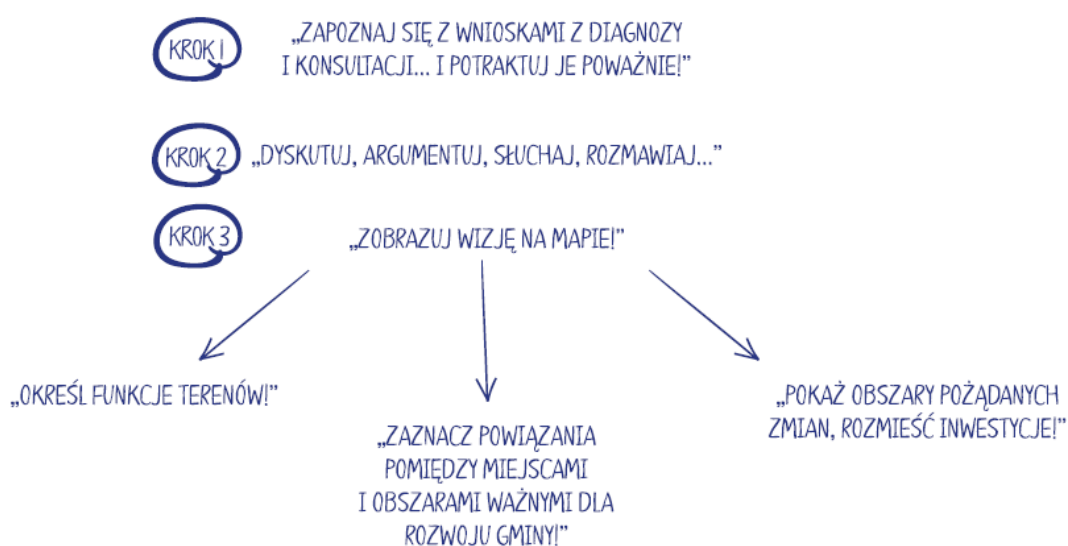
2.1 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego		
1.1 Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo – wschodnia Polska oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją	Cel szczegółowy priorytetu 2.4 Wsparcie rynku pracy w zakresie aktywizacji zawodowej oraz tworzenia dobrej jakości miejsc pracy	Cel operacyjny 2.1. Rozwój przedsiębiorczości na terenie Gminy
2.1 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego	Cel szczegółowy priorytetu 2.6 Wzrost poziomu adaptacyjności zawodowej i integracji społecznej w regionie	Cel operacyjny 3.1. Zapewnienie dostępu do obiektów publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami Cel operacyjny 3.2. Rozwój usług społecznych Cel operacyjny 3.4. Przeciwdziałanie izolacji społecznej
2.1 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego	Cel szczegółowy priorytetu 2.7 Kształtowanie postaw prozdrowotnych, promocja aktywności fizycznej i wsparcie sportu kwalifikowanego	Cel operacyjny 3.3. Rozwój sfery kulturalnej i rekreacyjnej na terenie Gminy
1. Zwiększanie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych	OBSZAR TEMATYCZNY 3. INFRASTRUKTURA DLA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU I ŚRODOWISKA	Cel strategiczny nr 1 Zapewnienie atrakcyjnej przestrzeni i czystego środowiska w gminie Strzyżów Cel strategiczny nr 2 Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego Gminy Strzyżów Cel strategiczny nr 3 Wzrost aktywności społeczeństwa i rozwój usług społecznych na terenie gminy Strzyżów
1.1 Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych	Cel szczegółowy priorytetu 3.1 Zapewnienie	Cel operacyjny 1.2. Poprawa jakości środowiska na terenie Gminy

<p>gospodarczo – wschodnia Polska oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją</p> <p>1.5 Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów</p>	<p>bezpieczeństwa energetycznego regionu oraz optymalizacji wykorzystania energii i zwiększenie udziału OZE w bilansie energetycznym województwa</p>	<p>Cel operacyjny 1.3. Racjonalne gospodarowanie przestrzenią</p>
<p>1.5 Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów</p>	<p>Cel szczegółowy priorytetu 3.3 Poprawa wewnętrznej dostępności komunikacyjnej zapewniającej spójność przestrzenną regionu oraz integrację obszarów funkcjonalnych</p>	<p>Cel operacyjny 1.1. Poprawa infrastruktury technicznej i komunikacyjnej</p>
<p>1.1 Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo – wschodnia Polska oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją</p> <p>1.5 Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów</p>	<p>Cel szczegółowy priorytetu 3.4 Rozbudowa wysokiej jakości sieci informacyjno-komunikacyjnej dla zapewnienia możliwości rozwojowych województwa oraz dostępności do usług</p>	<p>Cel operacyjny 3.4. Przeciwdziałanie izolacji społecznej</p>
<p>2.1 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego</p> <p>2.2 Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnymi i lokalnym</p>	<p>Cel szczegółowy priorytetu 3.5 Tworzenie miejsc umożliwiających prowadzenie działalności gospodarczej i rozwój usług turystycznych</p>	<p>Cel operacyjny 1.3. Racjonalne gospodarowanie przestrzenią</p> <p>Cel operacyjny 2.1. Rozwój przedsiębiorczości na terenie Gminy</p>
<p>1.1 Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo – wschodnia Polska oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją</p>	<p>Cel szczegółowy priorytetu 3.6 Zwiększenie odporności wszystkich struktur regionalnych na zagrożenia wynikające ze zmian klimatycznych</p>	<p>Cel operacyjny 1.2. Poprawa jakości środowiska na terenie Gminy</p>
<p>1.1 Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo – wschodnia Polska oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją</p>	<p>Cel szczegółowy priorytetu 3.7 Ograniczenie negatywnych skutków oddziaływania rozwoju cywilizacyjnego na stan środowiska</p>	<p>Cel operacyjny 1.1. Poprawa infrastruktury technicznej i komunikacyjnej</p> <p>Cel operacyjny 1.2. Poprawa jakości środowiska na terenie Gminy</p>

<p>1.1 Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo – wschodnia Polska oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją</p>	<p>Cel szczegółowy priorytetu 3.8 Ochrona środowiska oraz zachowanie różnorodności biologicznej w regionie</p>	<p>Cel operacyjny 1.2. Poprawa jakości środowiska na terenie Gminy</p>
<p>1.Zwiększanie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym</p>	<p>OBSZAR TEMATYCZNY 4. DOSTĘPNOŚĆ USŁUG</p>	<p>Cel strategiczny nr 1 Zapewnienie atrakcyjnej przestrzeni i czystego środowiska w gminie Strzyżów Cel strategiczny nr 3 Wzrost aktywności społeczeństwa i rozwój usług społecznych na terenie gminy Strzyżów</p>
<p>1.5 Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów</p>	<p>Cel szczegółowy priorytetu 4.1 Poprawa dostępności mieszkańców do usług publicznych oraz zwiększenie ich kompleksowości i podniesienie standardu dzięki wykorzystaniu technologii informacyjno-komunikacyjnych</p>	<p>Cel operacyjny 3.4. Przeciwdziałanie izolacji społecznej</p>
<p>1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych 1.5 Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów</p>	<p>Cel szczegółowy priorytetu 4.2 Poprawa zarządzania przestrzenią oraz przeciwdziałanie występowaniu wykluczenia osób i obszarów ze względu na ograniczenia ekonomiczne czy infrastrukturalne</p>	<p>Cel operacyjny 1.3. Racjonalne gospodarowanie przestrzenią</p>

Źródło: Opracowanie własne

9.5. Model strukturalny funkcjonalno – przestrzennej gminy

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej obrazuje strategiczne pomysły na rozwój gminy zorientowane terytorialnie i jest efektem zintegrowanego procesu planistycznego. W swym założeniu ma stanowić porządkujący składnik strategii, źródło i rodzaj najważniejszych ustaleń rozwojowych osadzonych przestrzennie. Bazą modelu jest przestrzeń, która jest dobrem i zasobem o strategicznym znaczeniu dla społeczności lokalnych. Przestrzeń ma określoną powierzchnię, posiada konkretną wartość, a jednocześnie zmienia się pod wpływem trendów globalnych (np. zmiany klimatyczne) oraz lokalnych (np. podlega silnej presji rozwojowej i zawłaszczaniu przez indywidualnych właścicieli).

Model rozumiany jest jako przedstawienie długookresowej strategicznej wizji rozwoju gminy wynikającej z wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań, zdiagnozowanych potrzeb rozwojowych i posiadanego potencjału, z uwzględnieniem jego specyfiki i zróżnicowania wewnętrznego. Model wskazuje obszary, które strategia rozwoju uznaje za istotne dla osiągnięcia celów rozwoju, obszary wymagające ochrony oraz rodzaje powiązań funkcjonalnych występujących pomiędzy poszczególnymi obszarami.

Główne zadania modelu to:

- obrazować kierunki rozwoju przestrzennego,
- opisywać spodziewane efekty przekształceń przestrzeni wynikające z realizacji celów strategii oraz wyjaśniać spójność interwencji dedykowanych danym obszarom,
- określać i hierarchizować obszary o różnych charakterystykach oraz powiązaniach między nimi, formułować ogólne zalecenia (rekomendacje) i zasady dotyczące gospodarowania przestrzenią (ze szczególnym uwzględnieniem obszarów istotnych z punktu widzenia rozwoju gminy),
- ustalać ramy współpracy z interesariuszami na obszarach realizacji wyznaczonych celów rozwoju (np. właścicielami nieruchomości, instytucjami rządowymi i JST, inwestorami, przedsiębiorcami),
- tłumaczyć wartości ważne w długiej perspektywie czasowej, wyrażane w wizji rozwoju decydujące o prowadzonej polityce rozwoju,

- definiować interes publiczny poprzez ustalenie ram działania dla strategii, polityk i użytkowania przestrzeni, a w konsekwencji pełnić funkcje prewencyjne przed ewentualnymi konfliktami – społecznymi, przestrzennymi, środowiskowymi (np. dotyczącymi lokalizowania kontrowersyjnych inwestycji).

W ramach najważniejszych zadań inwestycyjnych można wymienić:

Infrastruktura komunikacyjna:

- Budowa sieci dróg rowerowych (ścieżek rowerowych) na obszarze gminy Strzyżów,
- Budowa, przebudowa modernizacja, sieci dróg, mostów, chodników, przepustów oraz parkingów na obszarze gminy Strzyżów,
- Rozbudowa systemu oświetlenia ulicznego (wymiana i montaż nowych lamp) na obszarze gminy Strzyżów.

Infrastruktura rekreacyjno-sportowa:

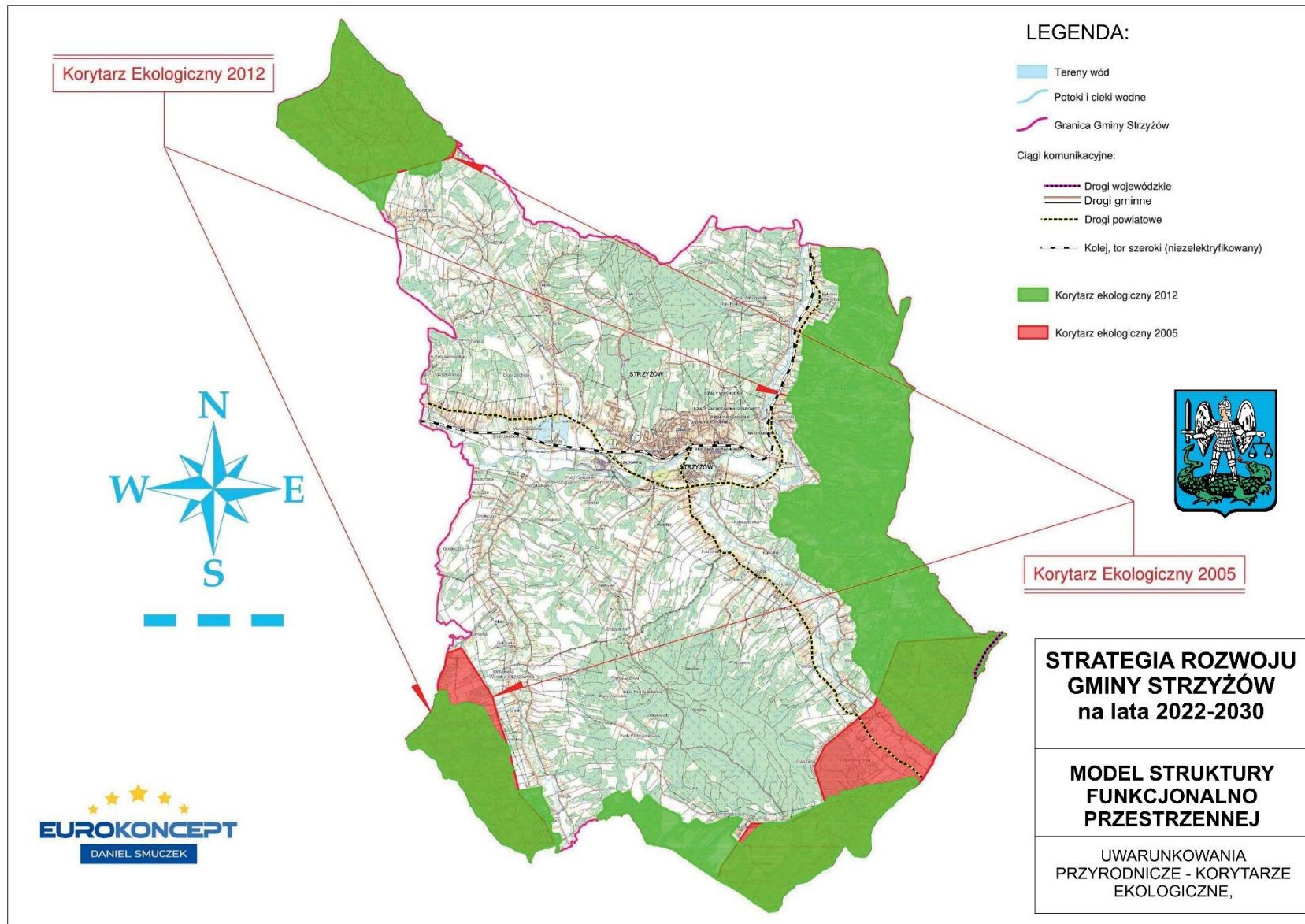
- Budowa zaplecza sportowo-rekreacyjnego na terenie gminy Strzyżów (m.in. place zabaw, siłownie napowietrzne, boiska wielofunkcyjne, ławki, punkty widokowe, ścieżki ekologiczne, smart ławki, wyznaczenie miejsc na terenie gminy na latanie dronami, budowę multi-dyscyplinarnych, modułowych, całorocznych obiektów sportowych przewidzianych w sezonie zimowym np. w formie lodowisk oraz w sezonie letnim przekształconych np. w formę: torów rolkowych/wrotkarskich, rolkowisk, pumtracków bądź skateparków, montaż koszy na śmieci, ławek w ogólnodostępnych miejscach, budowa zaplecza pod kajaki oraz kampery itp.)

Infrastruktura techniczna:

- Inwestycje w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną:
 - budowa rozbudowa oraz modernizacja sieci wodociągowej,
 - budowa rozbudowa oraz modernizacja sieci kanalizacyjnej,
 - budowa, rozbudowa oraz modernizacja oczyszczalni ścieków i przepompowni ścieków położonych i stacji uzdatniania wody na terenie gminy Strzyżów,
- Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy Strzyżów,
- Remont i modernizacja zabytkowych budynków, parków, cmentarzy wojennych na obszarze gminy Strzyżów,
- Termomodernizacja oraz modernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie gminy Strzyżów,

Infrastruktura społeczna:

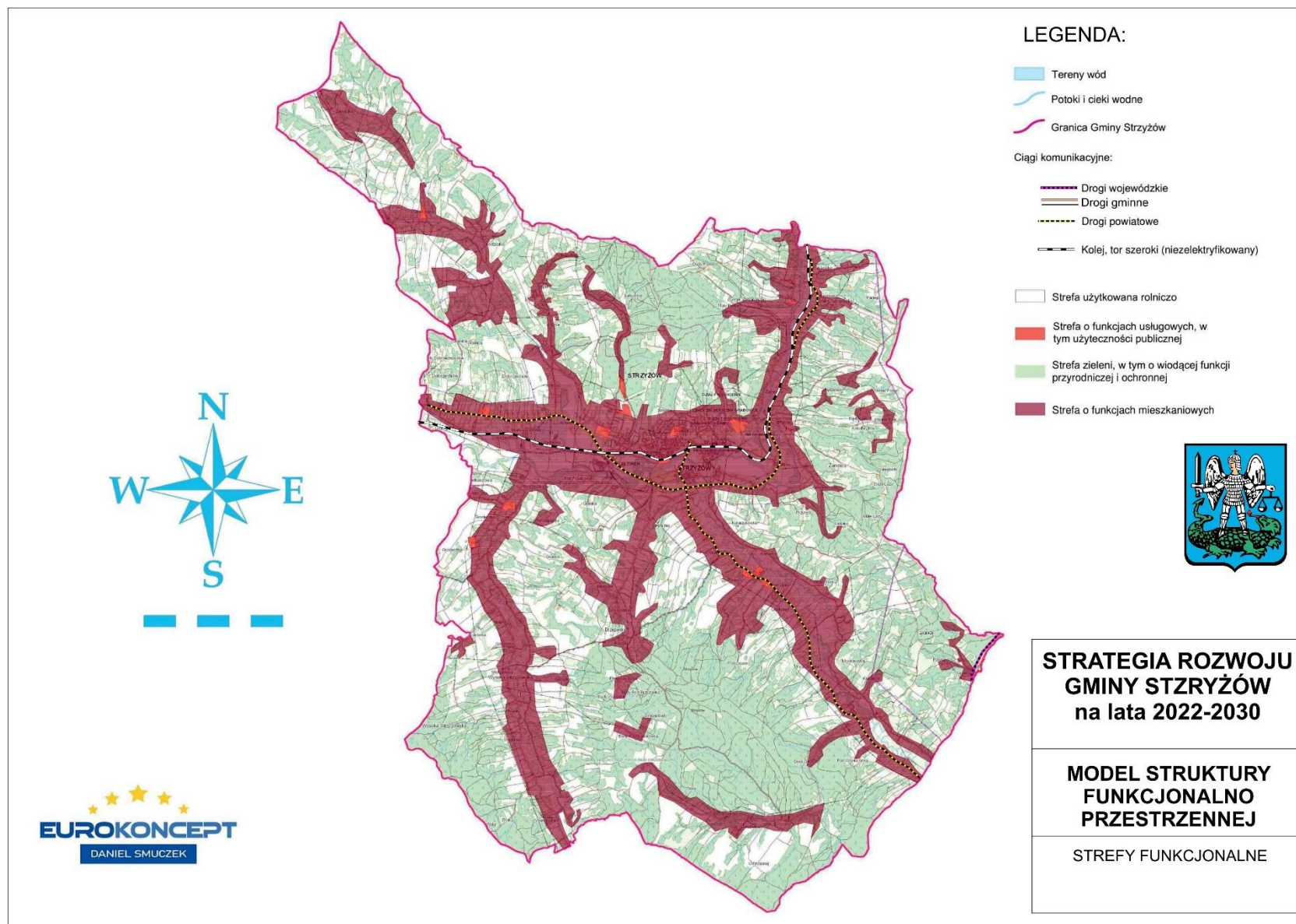
- Niwelacja barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych i starszych, w szczególności budynkach użyteczności publicznych,
- Rozbudowa infrastruktury społecznej typu Dom Seniora, Klub Seniora, świetlice środowiskowe,
- Modernizacja i rozbudowa infrastruktury oświatowo – edukacyjnej na terenie gminy Strzyżów (rozwój Żłobka na terenie gminy Strzyżów, modernizacja zaplecza sportowego na terenie Gminy).

Źródło: Opracowanie własne

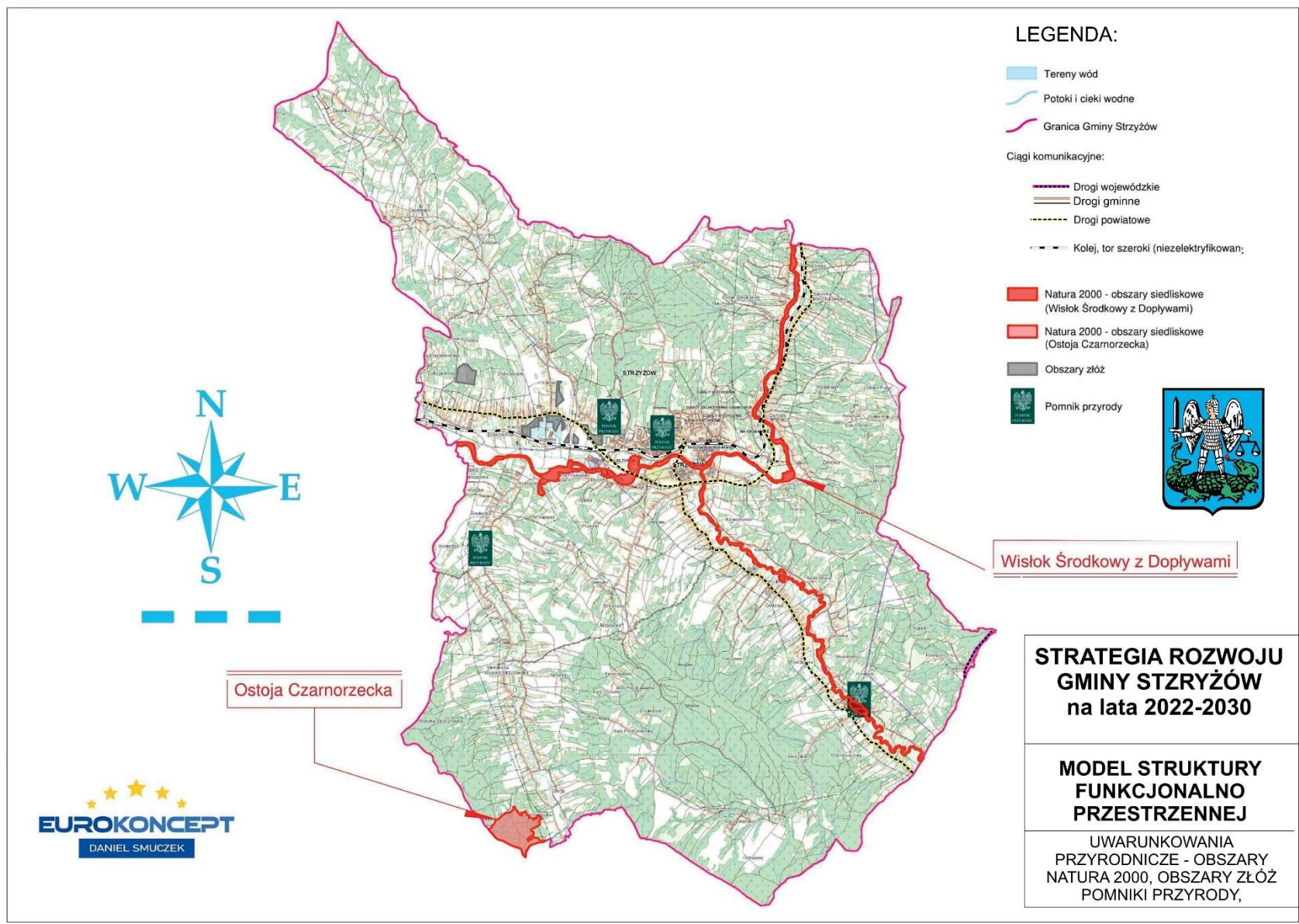
Strategia rozwoju Gminy Strzyżów na lata 2022-2030

Mapa 16 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Strzyżów – strefy funkcjonalne

Źródło: Opracowanie własne

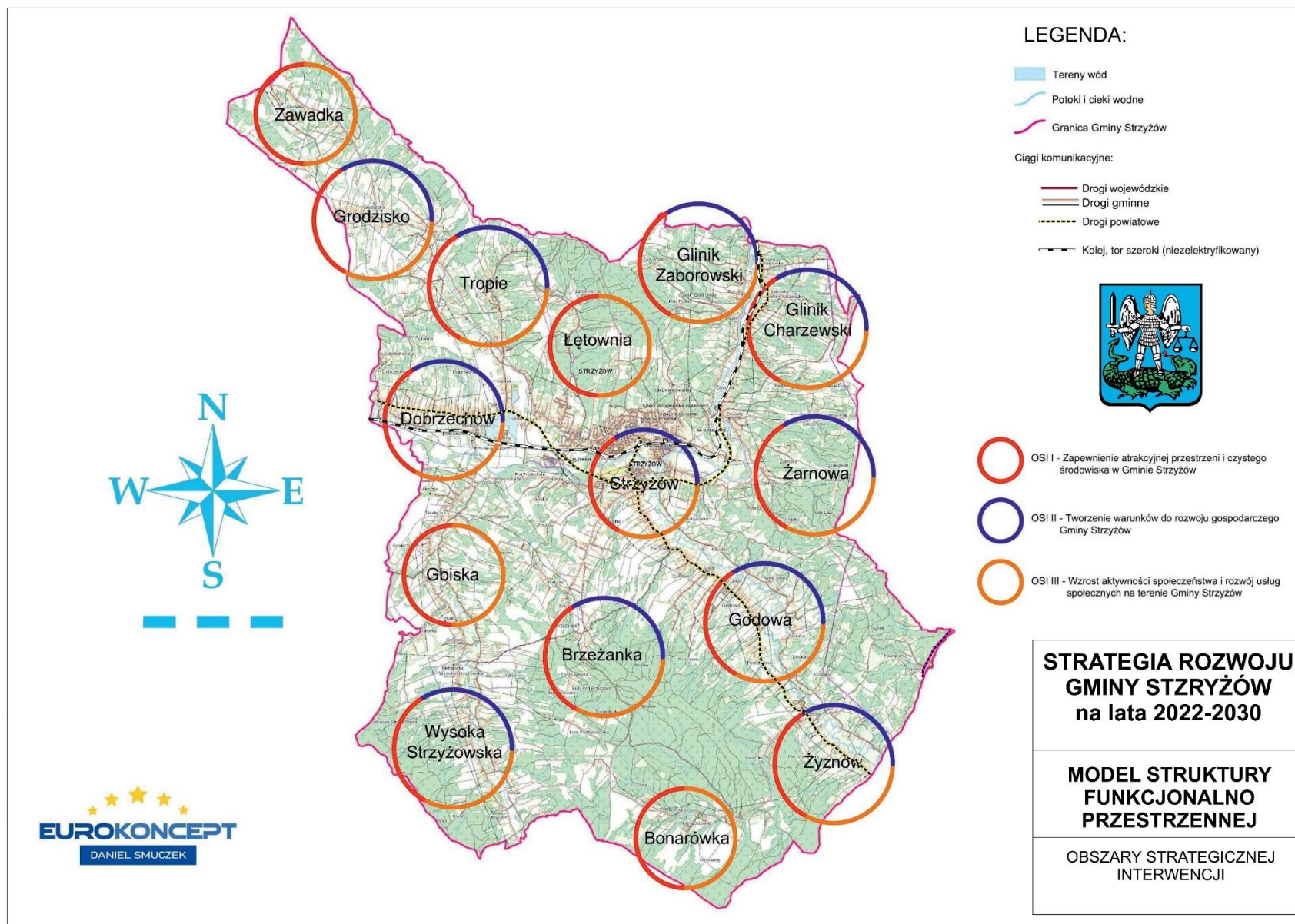
Strategia rozwoju Gminy Strzyżów na lata 2022-2030

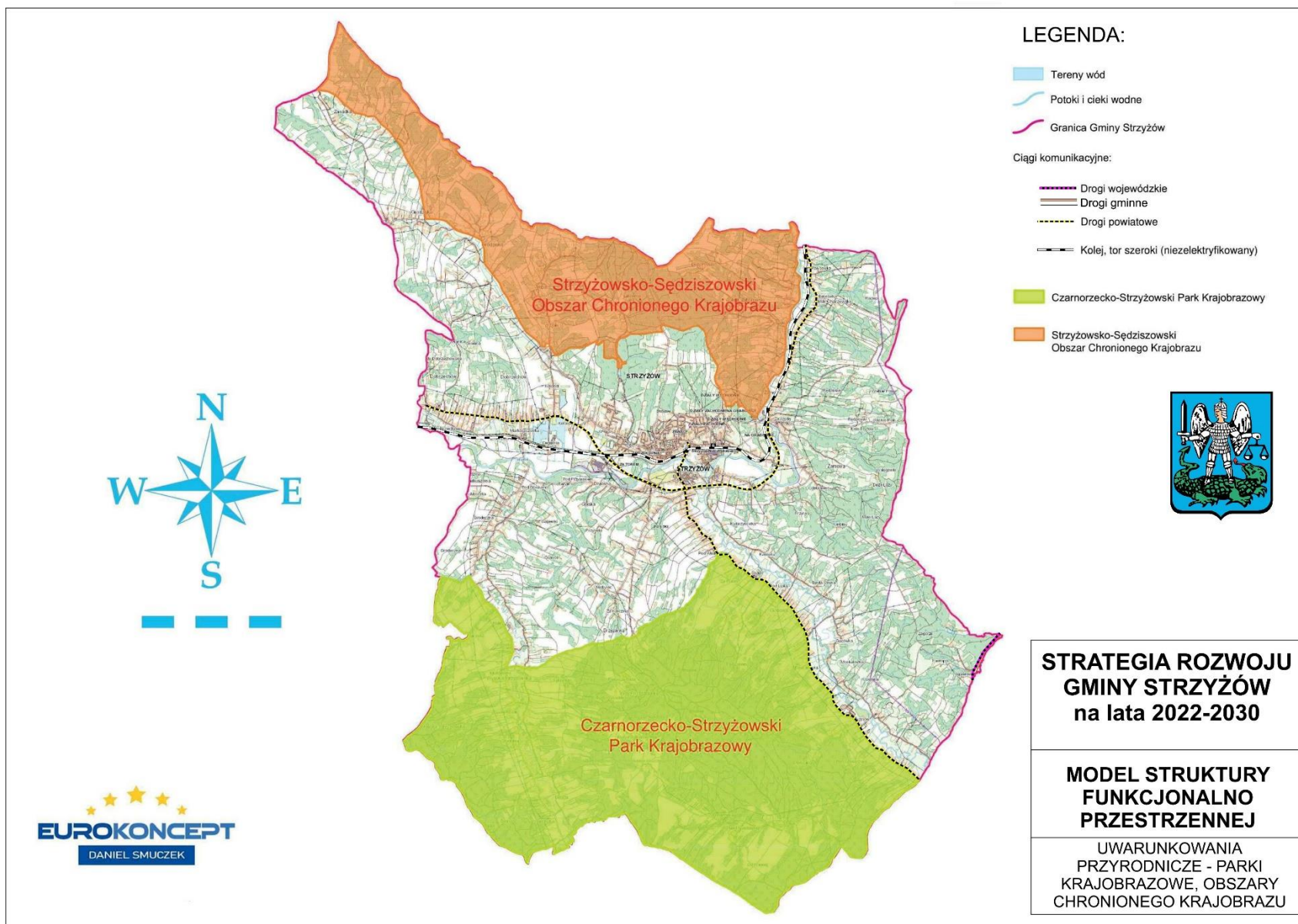
Źródło: Opracowanie własne

Strategia rozwoju Gminy Strzyżów na lata 2022-2030

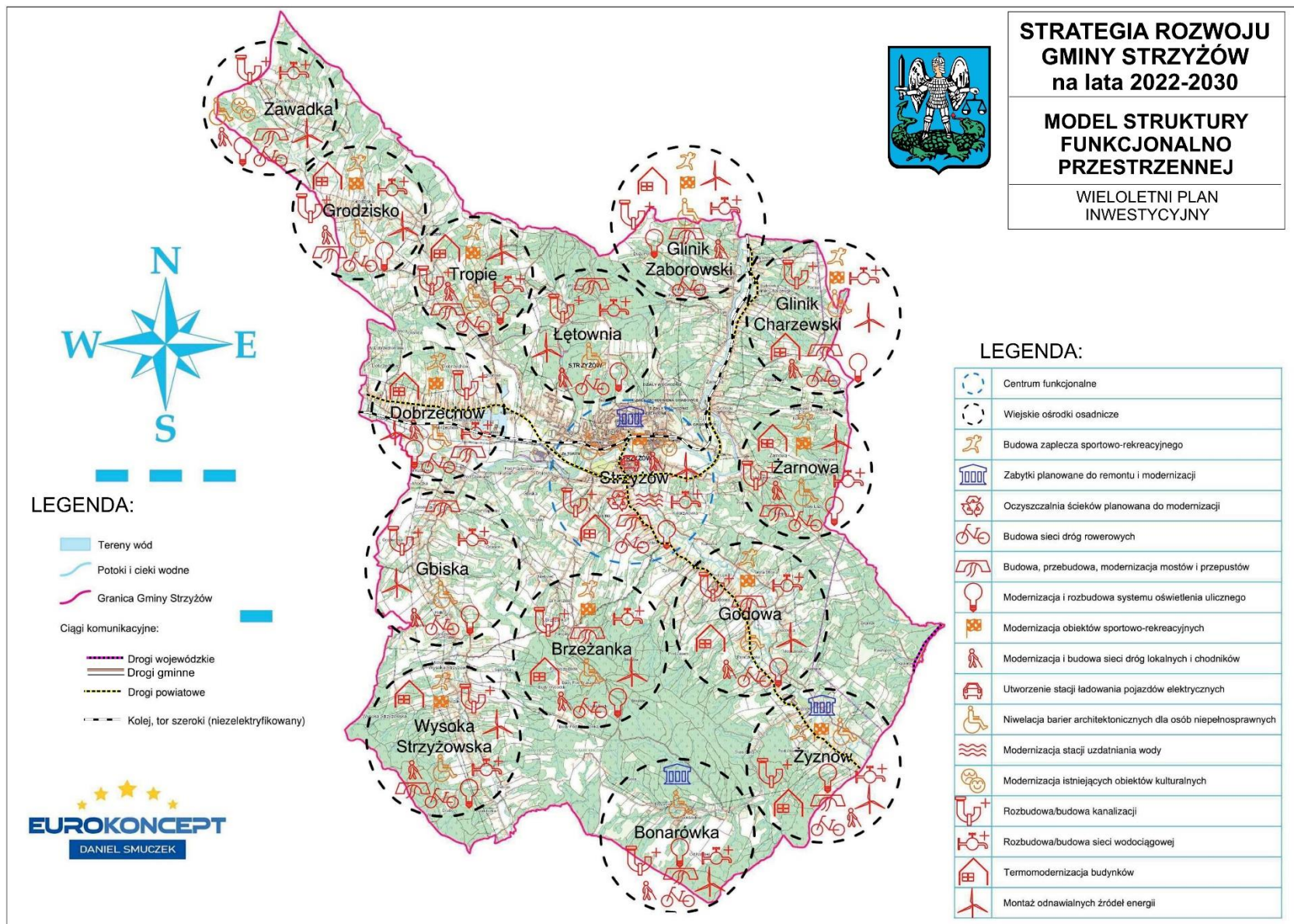
Mapa 18 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Strzyżów – Obszary Strategicznej Interwencji

Źródło: Opracowanie własne
Strategia rozwoju Gminy Strzyżów na lata 2022-2030

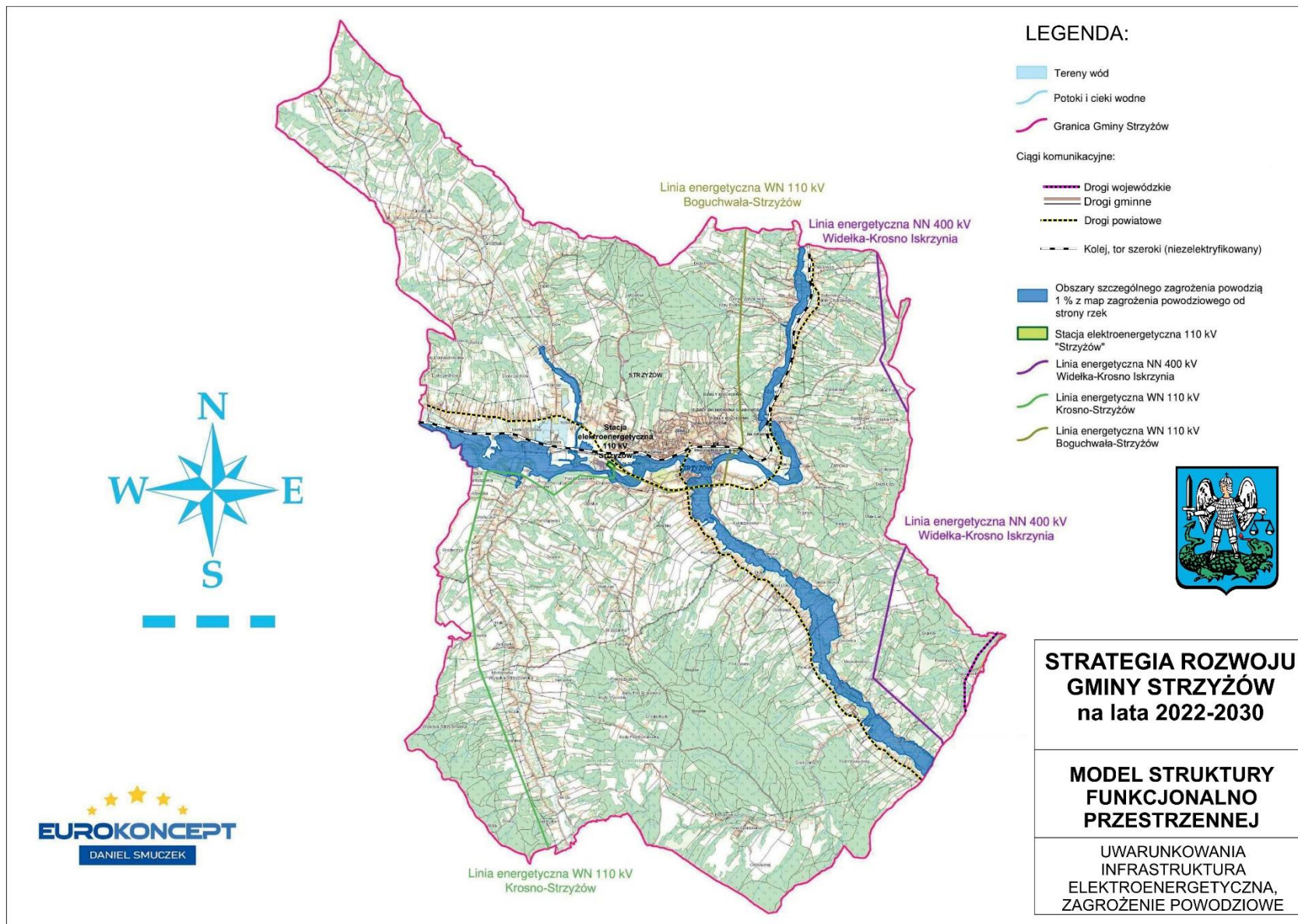

Źródło: Opracowanie własne
Strategia rozwoju Gminy Strzyżów na lata 2022-2030

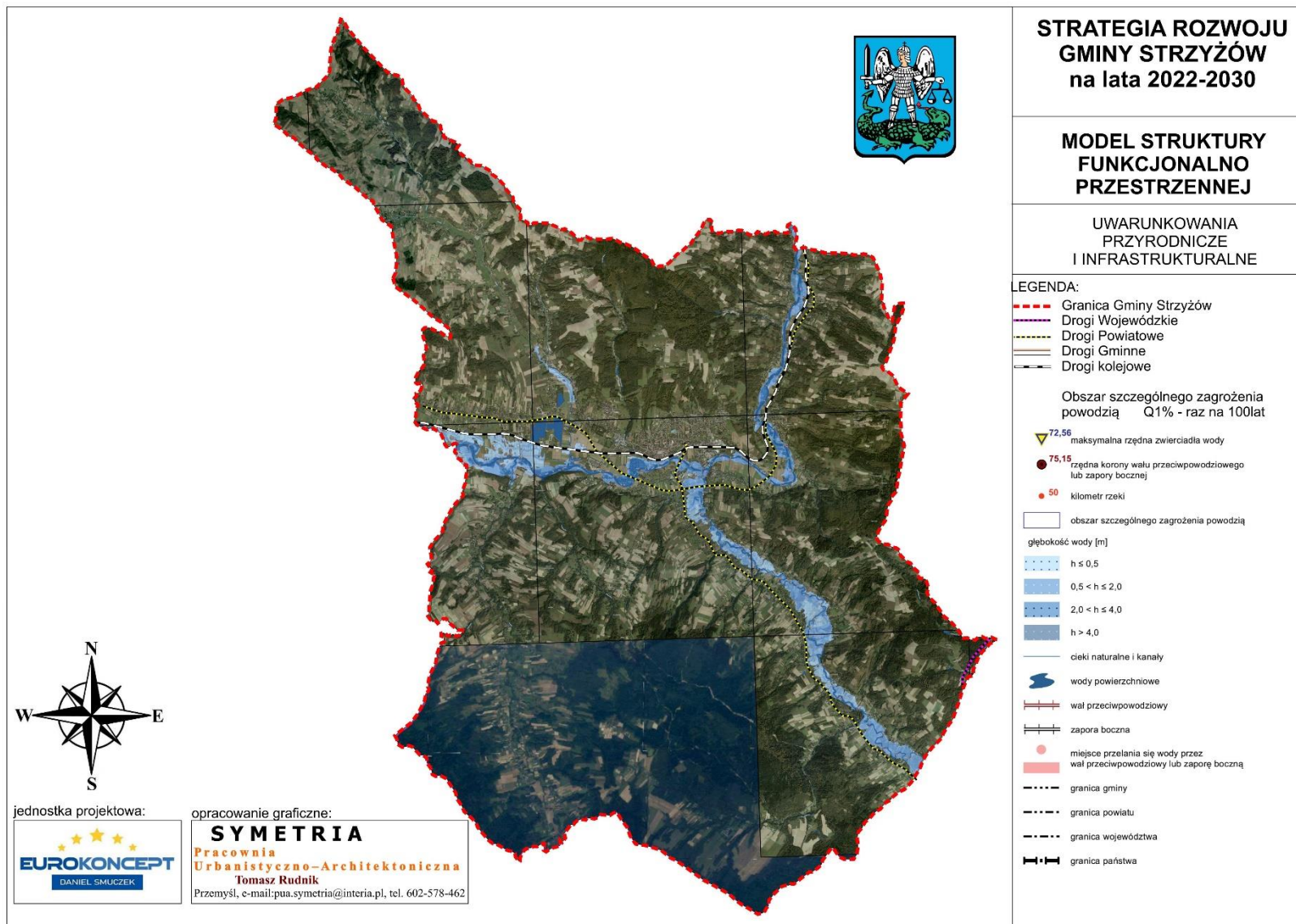
Źródło: Opracowanie własne

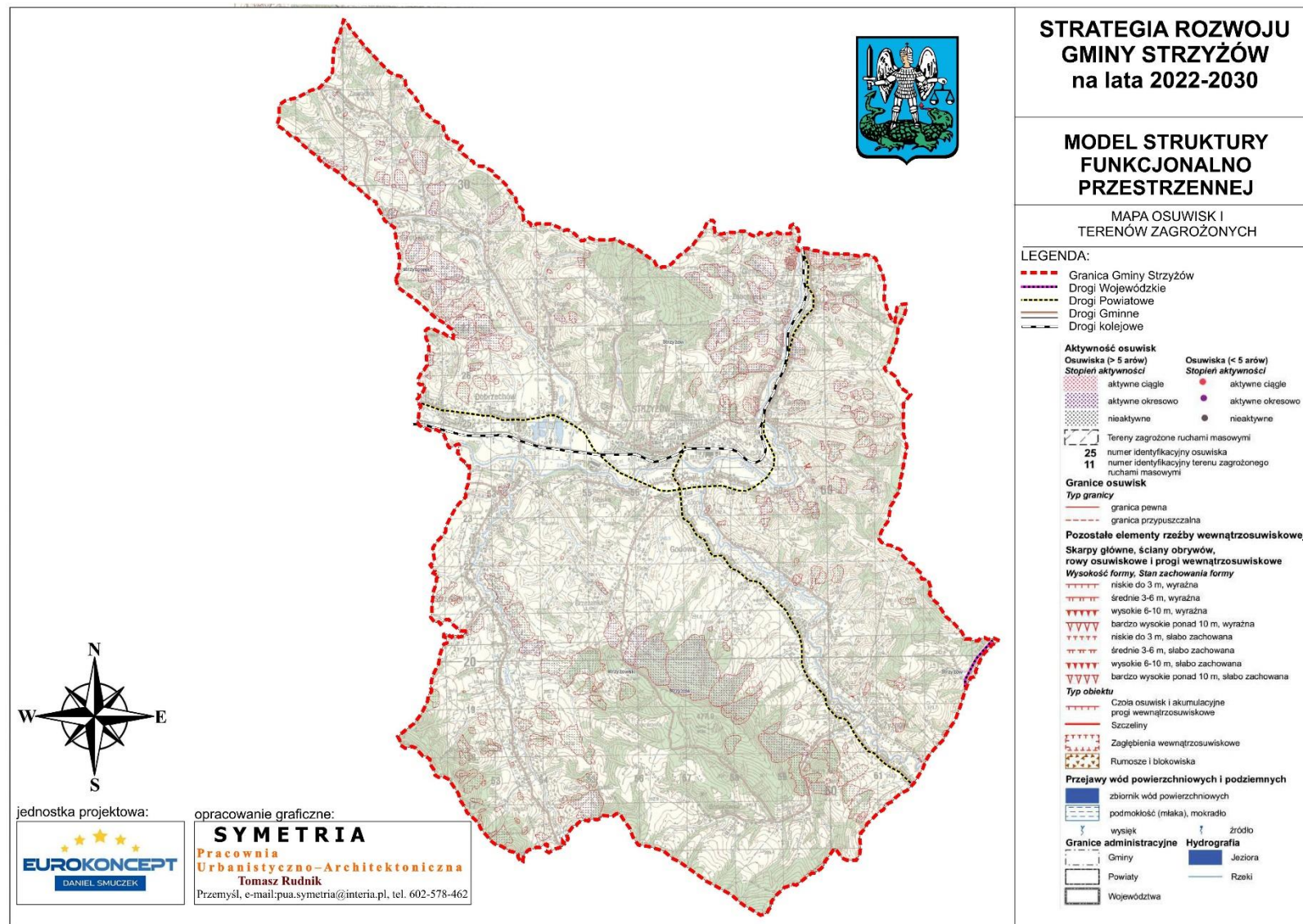
Strategia rozwoju Gminy Strzyżów na lata 2022-2030

Źródło: Opracowanie własne

Strategia rozwoju Gminy Strzyżów na lata 2022-2030

Źródło: Opracowanie własne

Strategia rozwoju Gminy Strzyżów na lata 2022-2030

ROZDZIAŁ 10

SYSTEM REALIZACJI, STRATEGII W TYM WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH

10.1. Wdrażanie zapisów Strategii

Wspólny wysiłek wielu osób, które przyczyniły się, najpierw do opracowania szczegółowej diagnozy stanu gminy, a następnie Strategii jej rozwoju na następnych 10 lat, pójdzie na marne, jeżeli zaproponowane w niniejszym dokumencie projekty nie będą realizowane. Niestety, często zdarza się, że strategia po uchwaleniu, staje się martwym dokumentem, do którego nigdy więcej już się nie sięga.

Strategia powinna być dokumentem żywym –powinna być po prostu podstawowym planem działania, wyznaczającym kluczowe kierunki przedsięwzięć samorządu lokalnego i wskazującym sposoby ich osiągnięcia.

Aby zaakceptowane przez Radę Miejską zapisy Strategii były realizowane, potrzebny jest organ, który będzie odpowiedzialny za rozdzielanie zadań, śledzenie postępów w ich wdrażaniu, okresową ocenę, nanoszenie korekt i uzupełnień oraz wprowadzanie do dokumentu nowych propozycji. W przypadku Gminy Strzyżów organem tym jest Burmistrz Strzyżowa.

Zespół pracowników Urzędu Miejskiego w Strzyżowie, na potrzeby corocznego obowiązkowego Raportu o stanie Gminy (do końca maja), będzie przygotowywał sprawozdanie z realizacji Strategii w poprzednim roku, zawierające informacje o zadaniach ukończonych, zadaniach będących w trakcie wykonywania oraz zadaniach nierozpoczętych wraz z wyjaśnieniem przyczyn ewentualnych opóźnień. Konsekwencją wniosków, zawartych w sprawozdaniu może być propozycja nanoszenia zmian w dokumencie, polegających na przykład na zmianach terminów, usuwaniu czy też dodawaniu określonych zapisów.

10.2. System monitorowania i ewaluacji Strategii Rozwoju Gminy Strzyżów

W systemie realizacji Strategii ważną rolę odgrywa proces monitorowania i ewaluacji dokumentu. Proces monitorowania pełni funkcje kontrolne oraz weryfikujące skuteczność wdrażanych przedsięwzięć i działań. Celem monitoringu jest:

- efektywna ocena realizacji zawartych w Strategii założeń,
- dostarczenie informacji na temat rzeczowego i finansowego stopnia realizacji poszczególnych celów,
- ocena procesu realizacji poszczególnych działań,
- wskazanie występujących trudności.

Podstawą systemu monitorowania będą raporty monitoringowe z postępów w realizacji działań, uwzględniające poziom operacyjny i efekty wdrażania Strategii oraz przyjęte wskaźniki osiągnięcia działań. Za koordynację prac nad raportem odpowiada Zastępca Burmistrza Strzyżowa. Raport zawierał będzie informacje: opis stanu realizacji działań, dotychczas osiągnięte wskaźniki realizacji działań, napotkanie problemy i metody ich rozwiązania, planowane działania konieczne do pojęcia na nadchodzące 2 lata, niezbędne do wdrażania Strategii zasoby. Na koniec okresu wdrażania Strategii przeprowadzony zostanie monitoring strategiczny, odnoszący się do rezultatów wdrażania Strategii i stopnia osiągnięcia celów.

Efekty Strategii będą również opisywane w corocznym Raporcie o stanie gminy, który jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z art. 28aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym.

Proces ewaluacji Strategii to systematyczne badanie prowadzone z użyciem zróżnicowanych metod. Celem badania jest oszacowanie jakości i efektów wdrażania Strategii. Prowadzona ewaluacja ma spełniać następującą rolę:

- weryfikować efektywność wdrażania – zapewniać, że wdrażane działania są uzasadnione, a środki są efektywnie alokowane,
- wskazywać, w jakim stopniu wdrażanie Strategii wpłynęło na osiągnięcie celów, jak dobrze zostały wykorzystane środki i jakie było oddziaływanie działań rozwojowych przez doniesienie m.in. do założonych rezultatów,
- poprawiać wydajność, skuteczność wdrażania i zarządzania Strategią,
- poprawiać i rozwijać potencjał osób odpowiedzialnych za wdrażanie Strategii, ich relacji i kultury organizacyjnej,
- włączać interesariuszy, w tym grupy dotychczas marginalizowane we współdecydowaniu o szczegółach wdrażania Strategii.

Ewaluacja będzie opierać się na powszechnie stosowanej metodzie ewaluacji hybrydowej. Metoda ta jest kombinacją ewaluacji wewnętrznej, dokonywanej przez pracowników gminy i zewnętrznej – realizowanej przez zewnętrznego eksperta. W praktyce oznaczać to będzie, że podmioty odpowiedzialne za wdrażanie Strategii samodzielnie planują i realizują badanie, ale jego elementy (np. realizacja ankiety, wywiady, zaangażowanie interesariuszy) zlecane są na zewnątrz. Wnioski i rekomendacje z tak realizowanej ewaluacji również są wynikiem współpracy pracowników i eksperta zewnętrznego. Ewaluacja prowadzona będzie z następującą częstotliwością, uwzględniającą typy ewaluacji:

- ewaluacja mid-term – realizowana w połowie okresu realizacji jej celem jest sprawdzenie czy osiągnięte do tego momentu efekty gwarantują realizację celów, a jeśli nie, przedstawiać ma rekomendacje w zakresie działań naprawczych koniecznych do wdrożenia oraz zakresu wymaganej modyfikacji i aktualizacji Strategii;
- ewaluacja ex-post – realizowana po zakończeniu wdrażania Strategii, jej celem jest ocena wszystkich efektów wdrażania oraz przedstawienie rekomendacji w zakresie aktualizacji polityki rozwoju gminy.

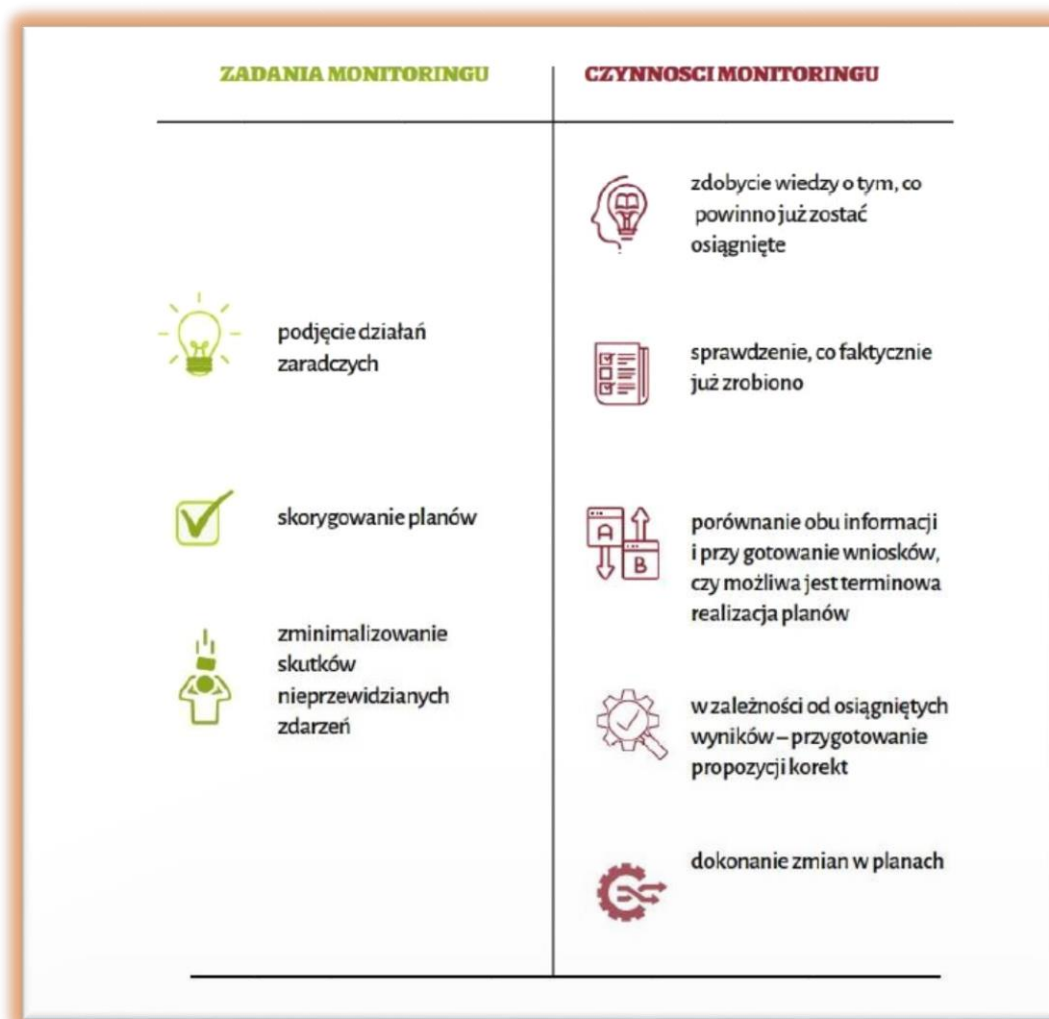
W trakcie prowadzonej ewaluacji zaangażowani zostaną interesariusze Strategii, tj. mieszkańcy, podmioty gospodarcze, organizacje pozarządowe, rolnicy, inwestorzy, jednostki pomocnicze (pracownicy biblioteki, MGOPS-u, szkół, sołtysi, itp.).

Wzory kart monitoringowych, raportów monitoringowych i raportów ewaluacyjnych zostaną opracowane i przyjęte Zarządzeniem Burmistrza, po uchwaleniu Strategii przez Radę Miejską w Strzyżowie.

10.3. Raport z realizacji Strategii Rozwoju Gminy Strzyżów

Monitoring jest rodzajem alarmu, który informuje, gdy wdrażanie przebiega niezgodnie z planem. Dzięki niemu można:

- podjąć działania zaradcze,
- skorygować plany,
- zminimalizować skutki nieprzewidzianych zdarzeń.

Proces monitorowania powinien objąć następujące etapy:

Planując system monitoringu należy pamiętać, że plany to tylko prognozy i nie gwarantują one pełnego wykonania. Trzeba zdawać sobie sprawę, że mogą się zdarzyć odchylenia i określić jaka skala tych odchyłeń będzie dla nas akceptowalna.

Monitoringiem w przypadku gminy Strzyżów będzie się zajmować Zespół pracowników Urzędu Miejskiego. W przypadku identyfikacji poważnych problemów w realizacji, któregoś z projektów (mogących skutkować całkowitym lub częściowym niezrealizowaniem albo opóźnieniem), fakt ten będzie zgłaszany przez Koordynatora Zespołu do Burmistrza w celu omówienia zaistniałej sytuacji i podjęcia środków zaradczych.

Po to, aby dokument Strategii pełnił faktyczną rolę podstawowego narzędzia zarządzania gminą, powinien on być zaopatrzony w mierniki, za pomocą których będzie można śledzić, czy realizowane zadania faktycznie przyczyniają się do osiągnięcia pożądanego stanu rozwoju, zapisanego w wizji gminy.

Dla gminy Strzyżów, do podstawowego zestawu mierników, będących odzwierciedleniem zmian poziomu życia na jej terenie powinny należeć, co najmniej następujące wskaźniki:

1. Liczba mieszkańców gminy.
2. Poziom dochodów gminy na jednego mieszkańca.
3. Udział wydatków majątkowych w łącznych wydatkach gminy.
4. Długość utwardzonych dróg miejskich.
5. Odsetek środowisk korzystających z pomocy społecznej.
6. Liczba przestępstw.
7. Liczba wykroczeń.
8. Powierzchnia gminy objęta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.
9. Liczba podmiotów gospodarczych (REGON).
10. Stopa bezrobocia.
11. Wyniki sprawdzianu uczniów klas VIII.

Oceniając w kolejnych latach skutki realizacji Strategii należy wziąć pod uwagę to, że:

- Wartości mierników 1, 2, 4, 8, 9 powinny się sukcesywnie zwiększać. Istotne są tu również dane jakościowe, gdyż zbyt gwałtowna dynamika np. w zakresie demografii nie jest zjawiskiem pożądanym.
- Wartości mierników 5, 6, 7 i 10 powinny się sukcesywnie zmniejszać.
- Jeżeli chodzi o miernik 11, czyli wyniki testów uczniów klas VIII szkół, to nie powinny one być gorsze niż średnia dla województwa podkarpackiego.

10.4. Ewaluacja – ocena skutków wdrażania zapisów Strategii

Ocena *ex post*-to spojrzenie na realizację Strategii z punktu widzenia osiągnięcia rezultatów, wpływów i potrzeb, które miały być osiągnięte. Ma ona odpowiedzieć na pytanie, czy coś zostało zrobione dobrze. Ocena powinna być prowadzona przez cały okres wdrażania Strategii. Konsekwencjami negatywnej oceny w trakcie realizacji Strategii może być:

- **Zakończenie danego zadania wcześniej.**
- **Zmiana celów.**
- **Zmiana sposobów realizacji.**

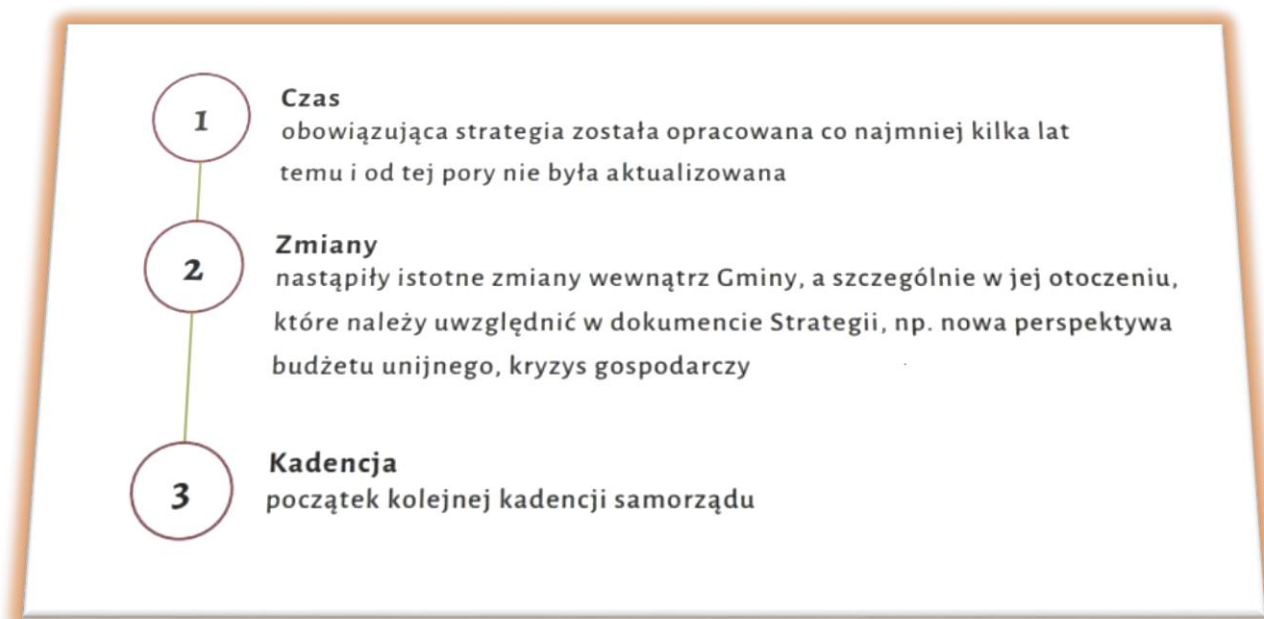
Z kolei ocena końcowa nie wpływa na strategię w trakcie jej realizacji, ale może skutkować nowymi projektami w nowej Strategii. Służy zbieraniu doświadczeń i wyciąganiu wniosków na przyszłość.

Za ewaluację skutków wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Strzyżów będzie odpowiadać Zastępca Burmistrza Strzyżowa.

10.5. Zasady aktualizacji

Zapisane w Strategii zadania nie powinny być zatwierdzone raz na zawsze – co jakiś czas powinny być one przeglądane i ewentualnie korygowane, bądź uzupełniane stosownie do zmieniających się uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych. Równocześnie do dokumentu Strategii powinny być wprowadzane nowe projekty, wynikające z pojawiających się możliwości (na przykład pozyskanie dodatkowych środków), bądź zgłaszanych potrzeb.

Przesłankami aktualizacji dokumentu Strategii mogą być:

Niniejszy dokument planistyczny powinien mieć charakter kroczący. Najbardziej na początku każdej kolejnej kadencji Rady Miejskiej powinien być dokonany jego gruntowny przegląd i aktualizacja wraz z przesunięciem okresu programowania. Ewentualne korekty bądź uzupełnienia powinny być dokonywane stosownie do zmieniających się uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych. Do dokumentu Strategii powinny być wprowadzane nowe projekty, wynikające z pojawiających się możliwości (na przykład pozyskanie dodatkowych środków), bądź identyfikowanych potrzeb.

Rolę koordynatora procesu aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Strzyżów będzie pełnił Zastępca Burmistrza Strzyżowa. Do jego obowiązków będzie należało zbieranie propozycji zmian od interesantów, szefów poszczególnych komórek organizacyjnych Urzędu Miejskiego w Strzyżowie, przewodniczących komisji Rady Miejskiej w Strzyżowie, a następnie przedstawianie ich Burmistrzowi.

10.6. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej („Strategia rozwoju gminy – poradnik praktyczny” luty 2021 r.) jako dokumenty wykonawcze względem strategii rozwoju, należy rozumieć obowiązkowe lub fakultatywne plany i programy funkcjonujące w gminie.

Należy także pamiętać, iż podczas tworzenia nowych, bądź aktualizacji istniejących sektorowych gminnych planów i programów, powinny być one spójne ze Strategią Rozwoju Gminy. Do takich dokumentów należą m.in.:

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,
- Lokalny program rewitalizacji/Gminny program rewitalizacji,
- Program ochrony środowiska,
- Plan gospodarki niskoemisyjnej,
- Strategia rozwiązywania problemów społecznych,
- Program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3. ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- Gminny program opieki nad zabytkami,
- Plan zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe.

Do planów i programów obowiązujących w gminie Strzyżów na dzień opracowania niniejszej strategii, które stanowią dokumenty wykonawcze względem strategii można zaliczyć między innymi:

L.p.	Obszar tematyczny	Dokumenty wykonawcze	Aktualność dokumentu	Spójność
1	Planowanie przestrzenne	Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Strzyżów	Należy dokonać przeglądu dokumentu w celu stwierdzenia jego aktualności	Należy dokonać przeglądu dokumentu w celu stwierdzenia jego spójności
2	Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Strzyżów	Aktualny	Spójny
3	Polityka społeczna	Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021 – 2027	Aktualny	Spójny
4		Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Strzyżów na lata 2017 – 2023	Aktualny	Spójny
5	Rozwój lokalny	Program współpracy Gminy Strzyżów z organizacjami pozarządowymi oraz	Aktualny	Spójny

		podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2022 r.		
6	Finanse publiczne	Wieloletnia prognoza finansowa Gminy Strzyżów na lata 2022 – 2040	Aktualna	Spójna
7		Uchwała budżetowa Gminy Strzyżów na rok 2022	Aktualna	Spójna

10.7. Informowanie lokalnej społeczności

Naczelnym celem przygotowania, a następnie wdrażania Strategii jest zapisane w wizji i misji, zapewnienie mieszkańcom gminy Strzyżów jak najbardziej dogodnych warunków do życia, pracy i wypoczynku.

Realizacja Strategii ma służyć lokalnej społeczności, wobec tego powinna zostać powiadomiona o jej kluczowych zapisach, bowiem uchwalony przez Radę Miejską w Strzyżowie dokument jest nie tylko „przewodnikiem” dla działań samorządu, ale pełni również funkcję informacyjną dla mieszkańców, którzy powinni dowiedzieć się z niej, jakie działania będą, w perspektywie kolejnych kilku lat, podejmowane przez Urząd Miejski w Strzyżowie i podległe jemu jednostki.

Oprócz publikacji pełnej wersji raportu i Strategii w Biuletynie Informacji Publicznej, najważniejsze tezy Strategii zostaną zaprezentowane poprzez stronę internetową gminy i media lokalne.

Ważne jest także cykliczne informowanie lokalnej społeczności o postępach we wdrażaniu Strategii, przede wszystkim poprzez publikację corocznych, syntetycznych sprawozdań.

ROZDZIAŁ 11

RAMY FINANSOWE ORAZ ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Ramy finansowe Strategii Rozwoju Gminy Strzyżów 2022-2030 posiadają jedynie charakter prognostyczny oraz zależą od szeregu zmiennych, które w praktyce mogą zupełnie zmieniać dane kwoty. Po analizie zebranych danych z **rozdziału 8 Wieloletni Plan Inwestycyjny** szacunkowo określono ramy finansowe w poszczególnych obszarach:

Cel strategiczny I: Zapewnienie atrakcyjnej przestrzeni i czystego środowiska w gminie Strzyżów 55 800 000,00	Cel strategiczny II: Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego gminy Strzyżów 4 000 000,00
Cel strategiczny III: Wzrost aktywności społeczeństwa i rozwój usług społecznych na terenie gminy Strzyżów 33 620 000,00	

Bogaty wachlarz działań realizowanych w celu urzeczywistnienia zamierzeń Strategii przez różnego rodzaju podmioty i instytucje będzie wymagał zaangażowania środków finansowych pochodzących z różnych źródeł. Niezwykle istotne dla sfinansowania działań przewidzianych w ramach niniejszego dokumentu strategicznego ma katalog środków publicznych, zarówno krajowych jak i zagranicznych (w tym szczególną rolę będą odgrywały środki budżetu UE w perspektywie finansowej 2021-2027). Sukces wdrażania zakładanych celów Strategii zależny będzie od zapewnienia odpowiednich źródeł finansowania planowanych zadań/przedsięwzięć/kierunków działań. Jednoznaczne określenie tych źródeł, w kontekście zapewnienia spójności i efektywności realizowanych przedsięwzięć jest zadaniem złożonym, ponieważ system finansowania zadań publicznych charakteryzuje się wielopoziomowością i hierarchicznością (poziom regionalny, krajowy i europejski), a za jego rozwój i właściwą organizację odpowiedzialnych jest wiele różnych podmiotów z różnych szczebli zarządzania. Występują również różne formy finansowania przedsięwzięć: dotacje, instrumenty finansowe, formuła partnerstwa publiczno-prywatnego.

Skuteczny proces pozyskiwania środków finansowych wymaga wypracowania odpowiedniego systemu organizacji i koordynacji. Przedmiotowy proces powinien przede wszystkim uwzględniać zróżnicowanie wariantów finansowania przedsięwzięć wskazanych w Strategii (źródła i formy). Niezwykle istotną kwestią jest odejście od typowego systemu grantowego oraz wypracowanie zasad korzystania z funduszy zwrotnych. Niebagatelne znaczenie ma również korzystanie z funduszy bezpośrednio zarządzanych przez Komisję Europejską. Podstawy stanowią: dywersyfikacja oraz ciągłość działań, które pozwolą na wypracowanie długoterminowego planu finansowego, a także wdrażanie inwestycji bardziej ryzykownych, często o charakterze innowacyjnym czy eksperymentalnym.

Zakres działań przewidzianych w Strategii jest szeroki i wielowątkowy oraz obejmuje ich realizację przez różnego rodzaju podmioty (z sektora publicznego i prywatnego). Wobec tego niezbędne będzie poszukiwanie różnych źródeł finansowania zaplanowanych działań, w tym m.in. środki w ramach Polityki Spójności, Wspólnej Polityki Rolnej i innych. Kluczową rolę przypisać należy również krajowym środkom publicznym.

Zasady finansowania przedsięwzięć Strategii:

- a) wykorzystywanie różnych form finansowania – dotacje oraz różnego rodzaju instrumenty finansowe, w tym zwrotne (pożyczki, poręczenia, gwarancje),

- b) dywersyfikacja i łączenie różnych źródeł finansowania przedsięwzięć,
- c) wykorzystywanie ze środków europejskich na różnych poziomach - program regionalny, programy krajowe, programy współpracy międzynarodowej i transgranicznej (Program Współpracy Transgranicznej PL – BA – UA),
- d) udział w międzynarodowych projektach sieciowych np. programy Interreg, Central Europe,
- e) wykorzystywanie funduszy bezpośrednio zarządzanych przez Komisję Europejską np. LIFE, Horyzont, COSME, itp.

Wśród głównych źródeł finansowania Strategii znajdują się:

- środki własne Gminy Strzyżów – budżet jednostki samorządu terytorialnego będzie stanowić jedno z podstawowych źródeł finansowania przedsięwzięć zawartych w Strategii,
- środki z budżetu Unii Europejskiej w ramach pakietu legislacyjnego polityki spójności na lata 2021-2027 – środki z budżetu UE w ramach pakietu legislacyjnego polityki spójności na lata 2021-2027 przewidziane w ramach krajowych programów operacyjnych, regionalnych programów operacyjnych, środków na rozwój obszarów wiejskich dostępne w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej,
- środki z budżetu UE dostępne w ramach instrumentów (programów) bezpośrednio zarządzanych przez Komisję Europejską (dotyczą one głównie następujących zagadnień: wsparcie MŚP, kształcenie, w tym kształcenie ustawiczne, współpraca międzyregionalna i transgraniczna, szkolenie, a także energetyka i kwestie klimatyczne),
- środki budżetu państwa (instrumenty wspierające działania prorozwojowe na poziomie lokalnym) oraz środki budżetu Województwa Podkarpackiego - środki budżetu państwa lub samorządu województwa dostępne w ramach istniejących oraz nowych instrumentów takich, jak porozumienie terytorialne (art. 14rb ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju),
- środki pochodzące z krajowych i międzynarodowych instytucji finansowych,
- Fundusze Europejskie dla Podkarpacia na lata 2021-2027,
- Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej na lata 2021-2027,
- Program Rozwoju Uniwersytetów Ludowych na lata 2020-2030,
- mechanizmy finansowe EOG i Norweski Mechanizm finansowy,
- programy Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego,
- środki pochodzące od partnerów publicznych (inne jednostki samorządu terytorialnego) zaangażowanych we wspólną realizację przedsięwzięć (środki przeznaczone na sfinansowanie zadań w całości lub stanowiące wkład własny do projektów wspartych środkami zewnętrznymi),
- dodatkowe formy wsparcia dostępne w ramach specjalnych linii budżetowych, np. tarczy antykryzysowych,
- kredyty bankowe, pożyczki oraz inne instrumenty finansowe,
- Krajowy Plan Odbudowy,
- Polski Ład.

SPIS TABEL

Tabela 1 Ludność, średnia gęstość zaludnienia oraz powierzchnia gmin powiatu strzyżowskiego	14
Tabela 2 Liczba urodzeń i zgonów oraz przyrost naturalny w gminie Strzyżów na przestrzeni lat 2011-2021.....	15
Tabela 3 Struktura wiekowa mieszkańców gminy Strzyżów w 2021 roku	18
Tabela 4 Liczba uczniów w placówkach oświatowych w roku 2016-2020 bez klas specjalnych ^{*)} ..	19
Tabela 5 Dane dotyczące opieki zdrowotnej w gminie Strzyżowa w 2017 oraz 2021 roku	20
Tabela 6 Liczba rodzin oraz osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na terenie gminy Strzyżowie w latach 2016-2020 ^{*)}	22
Tabela 7 Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy pod względem przyczyn trudnych sytuacji życiowych w gminie Strzyżów w latach 2019-2020.....	23
Tabela 8 Liczba korzystających ze świadczeń rodzinnych na terenie gminy Strzyżów oraz kwoty wypłacanych świadczeń w latach 2016-2020 ^{*)}	24
Tabela 9 Szczegółowe dane dotyczące klubów sportowych oraz liczby osób ćwiczących na terenie gminy Strzyżów w roku 2016 i 2020 ^{*)}	29
Tabela 10 Dane dotyczące frekwencji w wyborach na terenie gmin powiatu strzyżowskiego	34
Tabela 11 Miejscowe zagrożenia według rodzaju zagrożenia na przestrzeni lat 2019-2021.....	35
Tabela 12 Działania ratownicze podejmowane przez jednostki ochrony przeciwpożarowej na terenie gminy Strzyżów na przestrzeni lat 2019-2021	35
Tabela 13 Liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o ustaleniu lokalizacji celu publicznego na przestrzeni lat 2016-2020 ^{*)}	58
Tabela 14 Wykaz dróg powiatowych gminy Strzyżów.....	59
Tabela 15 Wykaz dróg gminy Strzyżów	59
Tabela 16 Zasoby mieszkaniowe na terenie gminy Strzyżów ^{*)}	61
Tabela 17 Wyposażenie mieszkań w instalacje techniczne i sanitarne ^{*)}	62
Tabela 18 Budownictwo mieszkaniowe w latach 2017 - 2021.....	63
Tabela 19 Budynki niemieszkalne oddane do użytkowania w latach 2016 - 2020	63
Tabela 20 Wybrane dane dotyczące sieci wodociągowej w roku 2016 oraz 2020 ^{*)}	65
Tabela 21 Dane dotyczące instalacji kanalizacyjnej w gminie Strzyżów ^{*)}	66
Tabela 22 Wybrane dane dotyczące sieci gazowej w gminie Strzyżów ^{*)}	67
Tabela 23 Masa odebranych odpadów komunalnych z terenu gminy Strzyżów w latach 2017-2020.....	69
Tabela 24 Struktura ludności gminy Strzyżów wg ekonomicznych grup wiekowych w roku 2016 oraz 2020 ^{*)}	71
Tabela 25 Pracujący na terenie gminy Strzyżów w latach 2016 – 2020 ^{*)}	72
Tabela 26 Udział zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Strzyżów w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na tle powiatu strzyżowskiego według płci	73
Tabela 27 Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w gminie Strzyżów w latach 2016 - 2020	74
Tabela 28 Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane na terenie gmin powiatu strzyżowskiego	74
Tabela 29 Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane na terenie gminy Strzyżów	75
Tabela 30 Podmioty gospodarki narodowej wg sekcji PKD oraz sektorów własnościowych zarejestrowane na terenie gminy Strzyżów	75
Tabela 31 Wskaźniki w zakresie podmiotów gospodarki narodowej dla obszaru gminy Strzyżów za lata 2017 i 2021.....	77
Tabela 32 Rodzaje użytków rolnych i gruntów leśnych na terenie gminy Strzyżów (2021 rok)	78
Tabela 33 Rodzaje gospodarstw na terenie gminy Strzyżów (2021 rok).....	79
Tabela 34 Realizacja budżetu Gminy Strzyżów na przestrzeni lat 2016-2020 w zł ^{*)}	80

Tabela 35 Kształtowanie się dochodów majątkowych na przestrzeni lat 2016-2020*).....	81
Tabela 36 Udział wydatków majątkowych (inwestycyjnych) w wydatkach budżetowych na przestrzeni lat 2016-2020*).....	83
Tabela 37 Analiza SWOT.....	93
Tabela 38 Kluczowe przedsięwzięcia planowane do realizacji w latach 2021-2030.....	121

SPIS MAP

Mapa 1 Położenie Gminy Strzyżów na tle Województwa Podkarpackiego	12
Mapa 2 Gmina Strzyżów na tle powiatu Strzyżowskiego	13
Mapa 3 Gmina Strzyżów	13
Mapa 4 Elementy środowiska przyrodniczego na terenie gminy Strzyżów	37
Mapa 5 Sieć cieków i zbiorników wodnych na terenie gminy Strzyżów	39
Mapa 6 Mapach zagrożenia i ryzyka powodziowego	40
Mapa 7 Formy ochrony przyrody na terenie i w okolicach gminy Strzyżów:.....	42
Mapa 8 Szlak kajakowy.....	55
Mapa 9 Wschodnia Polska.....	128
Mapa 10 Miejskie obszary funkcjonalne	129
Mapa 11 Obszary zagrożone trwałą marginalizacją – poziom regionalny	130
Mapa 12 Obszary wiejskie województwa podkarpackiego.....	131
Mapa 13 Obszary funkcjonalne o znaczeniu ponadregionalnym.....	135
Mapa 14 Obszary funkcjonalne o znaczeniu regionalnym	136
Mapa 15 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Strzyżów – Uwarunkowania przyrodnicze – korytarze ekologiczne	144
Mapa 16 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Strzyżów – strefy funkcjonalne..	145
Mapa 17 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Strzyżów – uwarunkowania przyrodnicze – obszary natura 2000, obszary ziół, pomniki przyrody.....	146
Mapa 18 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Strzyżów – Obszary Strategicznej Interwencji.....	147
Mapa 19 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Strzyżów – Uwarunkowania przyrodnicze – Parki krajobrazowe, Obszary Chronionego Krajobrazu	148
Mapa 20 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Strzyżów – Wieloletni Plan Inwestycyjny.....	149
Mapa 21 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Strzyżów – Uwarunkowania, Infrastruktura Elektroenergetyczna, zagrożenie powodziowe	150
Mapa 22 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Strzyżów – Uwarunkowania przyrodnicze i infrastrukturalne	151
Mapa 23 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Strzyżów – Mapa osuwisk i terenów zagrożonych.....	152

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1 Powierzchnia gmin powiatu Strzyżowskiego w procentach.....	11
Wykres 2 Stan ludności w gminie Strzyżów na przestrzeni 2011-2021r.	15
Wykres 3 Liczba urodzeń i zgonów oraz przyrost naturalny w gminie Strzyżów na przestrzeni lat 2011-2021.....	16
Wykres 4 Liczba urodzeń, zgonów oraz przyrost naturalny na terenie gmin powiatu strzyżowskiego w roku 2021	16
Wykres 5 Liczba zameldowań i wymeldowań ogółem oraz saldo migracji w gminie Strzyżów na przestrzeni lat 2017-2021.....	17
Wykres 6 Liczba zameldowań i wymeldowań ogółem oraz saldo migracji na terenie gmin powiatu strzyżowskiego w roku 2021.....	17
Wykres 7 Liczba rodzin oraz osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na terenie gminy Strzyżów w latach 2016-2020	22
Wykres 8 Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na przestrzeni lat 2016-2020 w województwie podkarpackim, powiecie strzyżowskim oraz gminie Strzyżów.*)	23
Wykres 9 Liczba czytelników oraz wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz w gminie Strzyżowie ..	27
Wykres 10 Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w gminach powiatu strzyżowskiego w roku 2021	33
Wykres 11 Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności w gminach powiatu strzyżowskiego	65
Wykres 12 Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności w gminach powiatu strzyżowskiego	67
Wykres 13 Korzystający z sieci gazowej w % ogółu ludności w gminach powiatu strzyżowskim ..	68
Wykres 14 Odebrane zmieszane odpady komunalne oraz odpady zebrane w sposób selektywny z terenu gminy Strzyżów w latach 2017-2021 w %.....	70
Wykres 15 Struktura ludności gminy Strzyżów według ekonomicznych grup wiekowych w roku 2016 i 2020*)	71
Wykres 16 Udział zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Strzyżów w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na tle gmin i powiatu strzyżowskiego	73
Wykres 17 Podmioty gospodarki narodowej wg klas wielkości w gminie Strzyżów	77
Wykres 18 Struktura ilościowa gospodarstw rolnych	80
Wykres 19 Dochody oraz wydatki na 1 mieszkańca na przestrzeni lat 2016-2020 w zł*)	81
Wykres 20 Kształtowanie się dochodów majątkowych na przestrzeni lat 2016-2020*)	82
Wykres 21 Udział wydatków bieżących oraz majątkowych (inwestycyjnych) w wydatkach ogółem na przestrzeni lat 2016-2020*).....	83
Wykres 22 Wysokość pozyskanych środków w ramach programów i projektów unijnych w latach 2014-2020*)	84
Wykres 23 Atuty gminy Strzyżów (pytanie wielokrotnego wyboru)	86
Wykres 24 Ocena poszczególnych sfer życia na terenie gminy Strzyżów w skali 1-5	87
Wykres 25 Priorytety zadań do wykonania w gminie na najbliższe lata (pytanie wielokrotnego wyboru):	89
Wykres 26 Branża gospodarcza na terenie gminy posiadająca wg ankietowanych największy potencjał rozwojowy (pytanie wielokrotnego wyboru)	90
Wykres 27 Jak powinna być wizytówka gminy w 2030r. według jej mieszkańców (pytanie wielokrotnego wyboru)	90
Wykres 28 informacje dotyczące ankietowanych mieszkańców gminy Strzyżów	91

SPIS ZDJĘĆ

Zdjęcie 1 Kościół Parafialny w Strzyżowie z XV w.....	48
Zdjęcie 2 Dwór Dydyńskich, obecnie siedziba Środowiskowego Domu Samopomocy w Strzyżowie	49
Zdjęcie 3 Zespół dworcowo-pałacowy Wołkowickich-Konopków, obecnie Dom Dziecka w Strzyżowie.....	49
Zdjęcie 4 Zespół parkowo-pałacowy Bylickich, obecnie Dom Dziecka w Żyznowie	50
Zdjęcie 5 Cerkiew w Bonarówce.....	50
Zdjęcie 6 Klasztor Sióstr Serafitek w Strzyżowie	51
Zdjęcie 7 Synagoga, obecnie siedziba Biblioteki Publicznej Gminy i Miasta im. J. Przybosia w Strzyżowie.....	51
Zdjęcie 8 Schron Kolejowy w Strzyżowie.....	52
Zdjęcie 9 Trasy rowerowe	54